ΑΝΤΙΠΕΛΑΡΓΗΣΙΣ

Απάντησις εἰς τὸ ὑπόμνημα

τῆς Α Π τοῦ Μητροπολίτου Θηβαΐδος κ. Γερμανοῦ

ἤτοι

περὶ τῆς κανονικότητος καὶ νομιμότητος

τῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου

Ἀλεξανδρείας ΚΥΡΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ γενομένων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΓΩΝΗ

(Μεγάλου Ἀρχιδιακόνου)

61

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

1900

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

PAG
15

ΑΝΤΙΠΕΛΑΡΓΗΣΙΣ

Απάντησις εἰς τὸ ὑπόμνημα

τῆς Α Π τοῦ Μητροπολίτου Θηβαΐδος κ. Γερμανοῦ

ἤτοι

περὶ τῆς κανονικότητος καὶ νομιμότητος

τῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου

Ἀλεξανδρείας ΚΥΡΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ γενομένων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΓΩΝΗ

(Μεγάλου Ἀρχιδιακόνου)

2799
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΙΔΕΡΙΔΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΥΔΕ ΚΤΗΤΩΡ
ΞΕΝΟΦΩΝ Α. ΣΙΔΕΡΙΔΗΣ
ΕΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΙ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

1900

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΤΙΠΕΛΑΡΓΗΣΙΣ

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Πανιερότητα τὸν Μητροπολίτην Θηβαΐδος κύριον Γερμανόν.

Πανιερώτατε!

Ὑπὸ πνευματικοῦ τέκνου τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος μοὶ ἀπεστάλη ἔναγχος ἔντυπον φυλλάδιον φέρον τὴν ἐπιγραφήν: «Ὑπόμνημα τῆς Α. Π. τοῦ Μητροπολίτου Θηβαΐδος κ. Γερμανοῦ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ τὴν περὶ Αὐτὸν ἁγιωτάτην Ἱερὰν Σύνοδον» καὶ ἡμερομηνίαν «Ἀλεξάνδρεια 15 Ἰανουαρίου 1900» μετὰ τῆς ὑπογραφῆς «† ὁ Θηβαΐδος Γερμανός», πραγματευόμενον τὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Σωφρονίου ἐν ἡμῖν γενόμενα, ἅτινα καταγγέλλονται ὡς ἀντικανονικὰ καὶ αὐθαίρετα. Καίτοι ἡ τοῦ ἀποστείλαντός μοι τὸ φυλλάδιον τοῦτο πεποίθησις πρὸς τὸν ἀρχιερατικὸν λόγον τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος εἶνε μεγάλη, ἀλλ' ἐπειδὴ μέγα ἐπίσης καὶ ζωτικὸν τὸ ἀντικείμενον, ὅπερ πραγματεύεται ἡ Πανιερότης Της, ἀφοῦ δὴ τοῦτο ἀναφέρεται εἰς αὐτοὺς τοὺς θεσμοὺς καὶ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, μεγάλη δὲ καὶ ἡ ζημία ἂν πράγματι τὰ ἱερὰ κατεπατήθησαν θέσμια, διὰ ταῦτα ἐτόλμησε νὰ ζητήσῃ τὴν διαβασάνισιν τῶν ἐν τῷ εἰρημένῳ φυλλαδίῳ ὡς ἀντικανονικῶν φερομένων, σκοπῶν οὕτω διὰ τῆς συγκρούσεως τῶν γνωμῶν, ὡς διὰ τῆς συγκρούσεως τοῦ χάλυβος μετὰ πυρολίθου, νὰ παραγάγῃ φῶς, φῶς δὲ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ εἶνε ἡ ἀλήθεια· διὸ καὶ πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀληθείας καὶ πρὸς καθησύχασιν της, ἐκ τῶν διὰ τοῦ φυλλαδίου καταγγελλομένων, σκανδαλισθείσης συνειδήσεώς του, παρέπεμψεν ἡμῖν τὸ ἔντυπον τοῦτο ὑπόμνημα τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος, ἐρωτῶν «εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει».

Ἀνέγνων ἐπισταμένως, Πανιερώτατε, τὸ φυλλάδιον καὶ ἐπεθύμουν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

νὰ πιστεύσω, ὅτι τὰ ἐν αὐτῷ δὲν ἐγράφησαν ὑπὸ χειρὸς ἀρχιερέως, οὐδ' εἰσὶ ταῦτα ὑπαγορεύσεις καρδίας χριστιανικῆς, ἥτις κατὰ τὸν Ἀπόστολον δέον νὰ ἦνε «Ναὸς τοῦ Θεοῦ καὶ κατοικία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Α'. Κορινθ. 3,16), τὸ δὲ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ φυγαδεύεται ἐκεῖθεν ἔνθα χαλκεύεται ἡ ἀληθοφάνεια τοῦ ψεύδους καὶ ἡ ἐπισκότισις τῆς ἀληθείας· διότι «τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος ; τίςδὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαλ;» [Β'. Κορινθ. 6, 14]· ἐὰν διὰ τοῦ φυλλαδίου τούτου προὐτίθετο ἡ ὑμετέρα Πανιερότης νὰ ρίψῃ φῶς, διατὶ τότε ἐπὶ τετράμηνον ἤδη, ἀπὸ τῆς 15 Ἰανουαρίου 1900, μένει τοῦτο κεκρυμμένον χωρὶς νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐξετυπώθη; μήπως φυλαττόμενον ἐν τῇ σκοτίᾳ, Πανιερώτατε, συμβολίζει τὴν καταγωγήν του; Δὲν νομίζετε, ὅτι κρύπτοντες αὐτὸ μέχρι σήμερον, διστάζετε νὰ τὸ υἱοθετήσητε; ἀλλ' ἴσως ἔγνω ἡ πανιερότης Της, ὅτι δὲν πρέπει νὰ φέρῃ εἰς φῶς-κρίσεις καὶ σκέψεις παρακεκινδυνευμένας καὶ τοῦ ὀρθοῦ ἀστοχούσας. Σέβομαι, Πανιερώτατε, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, τὴν ἐλευθερίαν τῶν σκέψεων καὶ τῆς κρίσεως, ἀλλὰ δὲν νομίζετε, ὅτι εἰς πάντα χριστιανὸν, πολλῷ μᾶλλον εἰς ἀρχιερέα, ἡ ἀλήθεια πρέπει νὰ ἀποτελῇ τὸν ἀμετάτρεπτον κανόνα πάσης κρίσεως; τὸν κανόνα τοῦτον δὲν ἐσεβάσθη ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης καὶ μετὰ λύπης μου διαβεβαιῶ Αὐτὴν περὶ τούτου· ἴσως ἡ πρόθεσίς Της δὲν ἦτο τόσῳ κακή, ὅσῳ ἀπέβη διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοιούτων ἀνακριβειῶν, αἵτινες δηλητηριάζουσι χριστιανικὰς συνειδήσεις, ἀλλ' ἐπειδὴ δυσδιάκριτον τὸ καλὸν τοῦ κακοῦ, τὸ ψεῦδος τῆς ἀληθείας, τὸ ὠφέλιμον τοῦ ἐπιβλαβοῦς, ἀνάγκη νὰ ἐγκύπτῃ τις περισσότερον εἰς τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας, ὅπως εὐκολώτερον διακρίνῃ ταῦτα πάντα καὶ μὴ ἐκλαμβάνῃ ὡς χρυσὸν πᾶν ὅ,τι στίλβει· ὅσῳ πρωϊαίτερον ἐκλέξῃ τις τὴν ἱστορίαν ὡς ὁδηγόν, τόσῳ ταχύτερον ἐγκαταλείπει τὴν παιδικὴν ἡλικίαν τῆς διανοίας, ἐν ᾗ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ἢ ὁλόκληρον αὐτῶν τὸν βίον διέρχονται ἢ ἀπαλλάσσονται αὐτῆς μετὰ πολλὰς πτώσεις. Εἰς τόν γινώσκοντα τὴν ἱστορίαν οὐδὲν παρουσιάζεται ὡς ἀσύνηθες, διότι. ὅπως ἐν τῷ κόσμῳ οὕτω καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀπό καιροῦ εἰς καιρὸν παρέρχονται μόνον εἰς μέσον ἕτερα πρόσωπα ὑπὸ νέας περιστάσεις, ἀλλ' αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν καὶ ἐπιχειρήσεις καθ' ἑαυτὰς ἤδη πρὸ πολλοῦ ὑπάρχουσιν, ὅταν δὲ ἐν ἀναλόγοις περιστάσεσι, καθ' οἱανδήποτε ἐποχὴν, διάφορα πρόσωπα ἐνεργοῦσι καθ' ὅμοιον τρόπον, ρυθμίζεται σταθερὸν ἔθιμον, ὅπερ ἐπέχει θέσιν νόμου. ἄλλως τε καὶ αὐτοὶ οἱ νόμοι, οἵτε πολιτιτοὶ καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοί, ἐγενήθησαν ἐν χρόνῳ, ἐκ διαφόρων πολιτικῶν ἢ ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ συνεπῶς βάσις καὶ αὐτοῦ τοῦ κανονικοῦ δικαίου, ὅπερ ἐπικαλεῖται ἡ ὑμετέρα Πανιερότης, ὑπόκειται ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία. Ἐπὶ τῇ σταθερᾷ καὶ ἀσφαλεῖ ταύτῃ βάσει θέλομεν κρίνει καὶ ἡμεῖς τὸ περιεχόμενον τοῦ ὑπομνήματος τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος καὶ ἐκ τῆς ἐξετάσεως ταύτης θέλει προκρύψει τὸ βάσιμον ἢ μὴ τῶν κατηγοριῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέγα κριτήριον εἰς ὃ ἀναφερόμεθα, ἤτοι οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν, ἀνάγκη νὰ γνωρίσωσι τὰς κατηγορίας, ὅπως σταθμίσωσι ταύτας πρὸς ὅσα ἐναντίον αὐτῶν θ' ἀντιτάξωμεν, μεταφέρομεν ὧδε τὸ ὑπόμνημα τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος, ἔχον ἐπὶ λέξει οὕτως:

Ὑπόμνημα

Πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ τὴν περὶ Αὐτὸν Ἁγιωτάτην Σύνοδον.

« Λὶψ ἐρημικὸς καὶ καυστικὸς πνεύσας ἅμα τῇ πρὸς Κύριον ἀποδημίᾳ τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Κυροῦ Σωφρονίου ἀπεξήρανε καὶ ἐξητίμισε πᾶν αἴσθημα υἱϊκὸν καὶ πάντα σεβασμὸν πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν. Αἱ θεόπνευστοι φωναὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Προφητῶν ἐποικοδομηθείσης, ὄντος ἀκρογωνιαίου λίθου αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, αἱ ἐν τοῖς ἱερεῖς Κανόσι διατυπούμεναι καὶ περὶ πάντων προνοοῦσαι, οὐ μόνον ἁπλῶς περιεφρονήθησαν ἀλλὰ καὶ ἄντικρυς ἀσεβῶς καθιβρύσθησαν καὶ κατεπατήθησαν, τόσον κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Τοποτηρητοῦ Μελετίου, ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἐπ' ἀναδείξει Πατριάρχου γενομένην ψηφοφορίαν.

« Καὶ ἐν μὲν τῇ συνελεύσει τῇ γενομένῃ πρὸς ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ, ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος Κωνσταντῖνος Παγώνης, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς διαταγῆς τῆς Αἰγυπτιακῆς Κυβερνήσεως κελευούσης αὐτὸν ὡς γενικὸν Πατριαρχικὸν ἐπίτροπον νὰ συγκαλέτῃ τὸν ἱερὸν κλῆρον πρὸς ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ, προήδρευσε τῆς συνελεύσεως παρὰ τοὺς κανόνας τῆς πρώτης καὶ ἑβδόμης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καθ' οὕς, διάκονος οἱονδήποτε καὶ ἂν φέρῃ ὀφφίκιον, δὲν δύναται νὰ προκαθίσῃ τῶν πρεσβυτέρων οὔτε ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας οὔτε εἰς τὰς ἐκτὸς συνελευσεις, πολλῷ δὲ μᾶλλον παρόντων Ἀρχιερέων. Εἰς μάτην διεμαρτυρήθημεν ἐπικαλεσάμενοι τοὺς ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὰς ἀγράφους τῆς ἐκκλησίας παραδόσεις ὡς καὶ τοὺς κεκυ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ρωμένους Κανονισμοὺς τῶν Πατριαρχείων Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων «ἄφησον πρὸς στιγμὴν τοὺς κανόνας καὶ τὰς συνηθείας τῆς ἐκκλησίας νὰ κοιμηθῶσι καὶ κατόπιν βλέπομεν» ἦτο ἡ αὐθάδης καὶ παράλογος εἰς τὰς διαματυρίας ἡμῶν ἀπάντησις τοῦ ὑπερφιάλου Ἀρχιδιακόνου, τοὺς δὲ λόγους αὐτοῦ τούτους, ὡς πιστὴ ἠχὼ, ἐπανέλαβον καὶ οἱ ἄλλως δι' ἐξορίας ἀπειληθέντες Κληρικοὶ τῆς Συνελεύσεως, οἵτινες ἀκριβῶς δι' αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐγκαίρως ἐπισεισθὲν μορμολύκειον τῆς ἐξορίας καὶ τῆς ἀπωλείας τῶν θέσεών των, ἠναγκάσθησαν διὰ καταπληκτικῆς πλειονοψηφίας ν' ἀναδείξωσι Τοποτηρητὴν τὸν τέως ἐφημέριον ἐν Πὸρτ Σαΐτ Πρωτοσύγκελλον Μελέτιον Ἀποστολόπουλον.

«Ἐπαιδούμεθα, Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατοι, ἐπαιδούμεθα ἀληθῶς ἵνα ἐκθέσωμεν πρὸς ὑμᾶς τὰ ποικίλα ἐπαίσχυντα καὶ ἐπονείδιστα μέσα δι' ὧν ἐπετεύχθη ἡ ἀντὶ τοῦ μόνου τότε ἐν τῷ θρόνῳ ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέως ἐκλογὴ ὡς Τοποτηρητοῦ τοῦ ἐκ τῶν ἱερέων Μελετίου. Παραλείποντες ὅθεν ταῦτα, ἅτινα, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἀποτελοῦσι καὶ θ' ἀποτελῶσι κηλῖδα ἀνεξίτηλον ἐν ταῖς σελίσι τῆς ἱστορίας τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐκκλησίας, φέρομεν τὸν λόγον εἰς τὰ μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Τοποτηρητοῦ.

«Μετὰ τὴν παράνομον, παράτυπον καὶ ἀντικανονικὴν τοῦ Τοποτηρητοῦ ἐκλογὴν, ἐκολακευόμεθα ὑπὸ τῆς ἐλπίδος, ὅτι θὰ ἐπεκράτει ἐπὶ τέλους πνεῦμα συνέσεως καὶ πλειότερος πρὸς τοὺς κανόνας σεβασμὸς, ὅστις θὰ κατέπαυε καὶ θ' ἀπεσόβει πᾶσαν διάθεσιν τῶν ἁρμοδίων καὶ ἰσχυόντων πρὸς καταπάτησιν ἐπὶ πλέον καὶ καταστρατήγησιν τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τεθεσπισμένων. Ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηγῆς ἀναβλυζούσης πικρὰ νάματα, ὕδωρ γλυκὺ ἀντλῆσαι ἄπορον, ὁμοίως καὶ ἐξ ἀρχῆς κακῶς καὶ παρανόμως κτηθείσης, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεδείχθη, δὲν ὤφειλέ τις νὰ ἀναμένῃ τι ἄλλο παρὰ τὸ τερατῶδες ἐκεῖνο καὶ ἐξαμβλωματικὸν ἀποκύημα τὸ κληθέν :

Ἐγκύκλιος τῆς Τοποτηρητείας περὶ ἐκλογῆς

ἧς τινος βεβαίως καὶ ἡ Α. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὡς καὶ οἱ περὶ Αὐτὸν Σεβασμιώτατοι Συνοδικοὶ θὰ ἔλαβον γνῶσιν.

«Καὶ ἤδη ἐρωτῶμεν, οὐχὶ πλέον Ὑμᾶς Παναγιώτατε Δέσποτα καὶ Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι, οἵτινες βαθεῖαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου κατέχετε γνῶσιν, ἐρωτῶμεν αὐτοὺς τοὺς καὶ ἄκρῳ δακτύλῳ ἁψαμένους τῆς μελέτης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, τοῦ κανονικοῦ δικαίου καὶ τῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἐκκλησιαστικῆς πράξεως, ἀρχαίας, μέσης καὶ νεωτέρας, ἂν συνήντησαν ποῦ ποτε παραπλήσιον τρόπον ἐκλογῆς, οἷος ὁ ἐν τῇ ἐν λόγῳ ἐγκυκλίῳ διατυπούμενος καὶ καθοριζόμενος. Καὶ τίς διεξερχόμενος τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐγκύκλιον δὲν πείθεται, ὅτι οἱ συντάκται αὐτῆς κληρικοί, οἱ καὶ ὑπεύθυνοι ἢ ἀγνοοῦσιν, ἢ ἑκουσίως ἐπελάθοντο τῆς στοιχειώδο ς ἀρχῆς ὅτι « ἡ ἐξουσία τοῦ ἐπισκόπου ἀποκτᾶται μόνον διὰ τῶν ἐπισκόπων ἤτοι τῶν διαδόχων τῶν ἀποστόλων, καὶ ὅτι τελευταῖον ἐκλογικὸν δικαίωμα ἀνήκει ἀποκλειστικῶς τοῖς ἐπισκόποις παρ' ὧν καὶ μόνον ἐξαρτᾶται ἡ κανονικὴ ἀνάδειξις ; » Ἐὰν κατὰ τοὺς ἱεροὺς τῆς ἐκκλησίας κανόνας εἰς τοὺς ὄχλους δὲν ἐπαφίεται οὐδ' αὐτῶν τῶν ἱερέων ἡ ἐκλογή, πόσῳ μᾶλλον δὲν πρέπει νὰ ἐμπιστεύηται εἰς αὐτοὺς ἡ ἐκλογὴ τῶν ἐπισκόπων καὶ δὴ τῶν Πατριαρχῶν; περὶ τοῦ μὴ τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὰς ἐκλογὰς ποιεῖσθαι τῶν μελλόντων καθίστασθαι εἰς ἱερατεῖον » [καν. 13 Λαοδ.] ἂν μή τι ἄλλο, ὤφειλον τοὐλάχιστον ἀναγνῶναι οἱ τῆς ἐγκυκλίου συντάκται (ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι πραγματικῶς εἰσὶν ἀγνῶτες τῶν σχετικῶν κανόνων καὶ ἐθίμων τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας) τὸ δοκίμιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, τὸ ἐκπονηθὲν ὑπὸ τοῦ νῦν ἰθύνοντος τὴν ἐν Χάλκῃ Ι. Θεολογικὴν Σχολὴν καὶ ἐκ τούτου τοὐλάχιστον προχείρως μαθεῖν τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς ἐπισκόπων, μητροπολιτῶν καὶ πατριαρχῶν. Ἢ ἐλησμόνησαν οἱ τοῦ πρωτοφανοῦς τρόπου ἐκλογῆς δημιουργοὶ ἢ ἑκουσίως (δι' οἰκεῖα συμφέροντα) ἀπεδείχθησαν ἀγνοοῦντες τὸ στοιχειῶδες, ὅτι ἕτερον ὑποδεικνύειν καὶ προτείνειν καὶ ἕτερον ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἐκλέγειν καὶ ἀναδεικνύναι καὶ ὅτι, ἡ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἐκλογὴ εἶναι μυστηριώδης ἱεροτελεστία τελουμένη ἐπὶ τῆς ἁγ. τραπέζης ὑπὸ μόνον τῶν κληρικῶν τὸ δὲ μετασχεῖν τῆς τελευταίας καὶ ὁριστικῆς ἐκλογῆς καὶ τοὺς λαϊκοὺς εἶναι σοβαρὰ καινοτομία, ὄζουσα προτεσταντισμοῦ, τοῦ παραδεχομένου καθολικὴν τὴν ἱερωσύνην.

« Σκέφθητε καλῶς καὶ ἐπισταμένως σταθμίσατε τὴν τοιαύτην καινοτομίαν, ἐπανειλημμένως εἴπομεν τῷ Ἁγ. Τοποτηρητῇ καὶ ὁποίας αὕτη δύναται νὰ ἔχῃ συνεπείας καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων Πατριαρχικῶν Θρόνων.» Ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς Τοποτηρητής, ἐξ ἀρχῆς τυφλῶς δουλωθείς, ὡς ὄργανον ἑτεροκίνητον, εἰς τὰς θελήσεις καὶ τοὺς σκοποὺς τοῦ ἐνταῦθα Πολιτ. Πράκτορος καὶ Γεν. Προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Ι Γρυπάρη, συνέταξεν ὑπὸ τὰς ὑπαγορεύσεις τούτου τὴν ἀντεκκλησιαστικὴν καὶ ὅλως παράτυπον ἐγκύκλιόν του, καθ, ἣν οἱ ὑπηρέται τῶν οἰκιῶν ἔχουσιν ἐκλογικῶς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τὴν αὐτὴν σημασίαν καὶ δύναμιν καὶ εἰσὶν ἰσόψηφοι πρὸς τοὺς Μητροπολίτας ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης.

« Ἀλλὰ πρὸς θεοῦ, Παναγιώτατε, καὶ Σεβασμιώτατοι! ποῦ ποτε ἠκούσθη τοῦτο; Καὶ τὶς φιλότιμος καὶ εὐσυνείδητος κληρικὸς ν' ἀνεχθῇ Πατριάρχην οὕτω πῶς ἐκλελεγμένον; Ἀλλὰ τί περὶ τούτων ἆρά γε φρονεῖ καὶ αὐτὸς ὁ οὕτω ἐψηφισμένος Ἅγιος Ναζαρέτ, ὁ ἄλλος φημιζόμενος ἐπὶ ζήλῳ ἱερῷ καὶ πείρᾳ ἐκκλησιαστικῇ καὶ συνέσει πολλῇ; Ἡ δὲ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία θὰ ἐπιδοκιμάσῃ ἆρά γε τὸν πρωτότυπον καὶ καινὸν αὐτὸν τρόπον ἐκλογῆς καὶ θ' ἀναγνωρίσῃ τὸν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀναδειχθέντα Πάπαν καὶ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας; — Ἐὰν ὁ ἅγιος Τοποτηρητὴς καὶ οἱ αὐτοῦ ὁμόφρονες ἤθελον ὁ Πατριάρχης αὐτῶν νὰ λέγηται κατ' ἐξαίρεσιν Λαοπρόβλητος, τότε ἦτο ὅλως περιττὸν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἐκλογὴν ὁ ἱερὸς Κλῆρος. Ἂς ἐγίνετο μᾶλλον ἡ ἐκλογὴ τοῦ Πατριάρχου καθαρῶς κοσμική, λαϊκή, βουλευτική, κορυφομένου οὕτω τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ γοήτρου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κλήρου ὁλοσχερῶς κατακρημνιζομένου, ἐναρχομένης δὲ οὕτω νέας Ἐκκλησιαστικῆς περιόδου διὰ τῆς κατὰ πρωτότυπον ὅλως καὶ νεοφανῆ τρόπον ἀναδείξεως τοῦ Ναζαρὲτ Φωτίου, εἰς Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας. Ὁ Τοποτηρητὴς ὅμως κ. Μελέτιος, ἅπαξ ἀφεθεὶς νὰ παρασυρθῇ εἰς ὁλόκληρον ὁρμαθὸν καινοτομιῶν καὶ ἐν τῇ τυφλῇ αὐτοῦ ὑπακοῇ εἰς τὰ νεύματα ἄλλων περὶ πᾶν ἄλλο ἁρμοδίων ἢ περὶ τὸ θεσπίζειν καὶ διεξάγειν ἐκκλησιαστικὰς ἐκλογὰς ὑπό τινος ἐλέγχου ἀδικαιολογήτου καταληφθείς, ἠθέλησε νὰ καλύψῃ δῆθεν δι' ἀπατηλοῦ ἐκ τῶν ἐνόντων πέπλου βεβιασμένης κανονικότητος, τὴν σειρὰν τῶν παρανομιῶν εἰς ἃς ἐνεπλάκη καὶ πρὸς τοῦτο διέταξεν ὅπως πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ψηφοφορίας ψαλῇ, ὡς καὶ ἐψάλη ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ ἡ συνήθης ἀκολουθία, πρωτοστατοῦντος τοῦ (ὡς γνωστὸν) βίᾳ καὶ ἐκ συναρπαγῆς, οὕτως εἰπεῖν, χειροτονηθέντος Μητροπολίτου Τριπόλεως Θεοφάνους. Μεθ' ὃ ἐξελθόντος ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ οὕτω τυπικῶς καὶ βεβιασμένως ὅλως δῆθεν ἐπικαλεσαμένου τὸ Τελεταρχικὸν καὶ Πανάγιον Πνεῦμα, εἰς τὸ καθολικὸν τοῦ Ναοῦ, ὅπου ἀνέμενον οἱ λαϊκοὶ ἐκλέκτορες, ἤρξατο ἡ κατὰ πάντα λίαν τεχνηέντως καὶ μετ' ἐμπεριστατωμένης βουλευτικῆς περινοίας προπαρασκευασθεῖσα ὑπὸ τῶν προξενικῶν ὀργάνων ψηφοφορία, καθ' ἣν προσήρχετο κατὰ σειρὰν εἷς ἕκαστος τῶν ψηφοφόρων κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν, καλούμενος κατ' ὄνομα ὑπὸ τοῦ προεξάρχοντος Τοποτηρητοῦ, κατὰ τὸν ἐνώπιον αὐτοῦ ἠριθμημένον κατάλογον καὶ ἔρριπτε τὸ ψηφοδέλτιόν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τοῦ εἰς τὴν πρὸ τοῦ Τοποτηρητοῦ κειμένην ὑελίνην κληρωτίδα. Ἐκ τῶν πολλῶν ἴσως καὶ ἄλλων ἀτόπων τῶν ἐν τῇ ὡς ἄνω διεξαχθείσῃ ψηφοφορίᾳ λαβόντων χώραν, δύο τινα δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ σημειώσωμεν ἐνταῦθα, ὧν ἀνάγκη νὰ λάβῃ γνῶσιν ἡ Α. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ ἡ περὶ Αὐτὸν Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ ἐπὶ τῆς ἀληθείας τῶν ὁποίων ἐπικαλούμεθα τὴν ἐν βάρει συνειδήσεως ὁμολογίαν τῶν ψηφοφόρων καὶ ἰδίᾳ τῶν κληρικῶν τοιούτων.. Τὸ ἓν εἶνε, ὅτι πρὸ τῆς διὰ τὴν ψηφοφορίαν προσδιωρισμένης ὥρας ὁ ἐπὶ τούτῳ ἐπιτετραμμένος ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ Πολ. Πράκτορος, βοηθούμενος καὶ ὑπ' ἄλλων τινῶν, διένειμεν εἰς τοὺς συνερχομένους ὅπως ψηφίσωσι λαϊκοὺς καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς κληρικοὺς ἕτοιμα καὶ χρυσοῖς καὶ κυανοῖς γράμμασιν ἔντυπα ψηφοδέλτια ἐπιβαλλόμενος ἐπ' ἀπειλῇ εἰς αὐτοὺς νὰ ρίψωσι ταῦτα εἰς τὴν κληρωτίδα. Τὸ δ' ἕτερον ὅπερ καὶ σοβαρότερον ὡς ἐκ τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου, εἶνε ὅτι ὁ Ἅγιος Τοποτηρητὴς, καθ' ἣν ὥραν προσεφέροντο αὐτῷ καθ' ἕκαστα τὰ ψηφοδέλτια ὅπως τὰ μονογραφήσῃ, συγχρόνως ἐπέθετεν ἐπ' αὐτῶν καὶ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ψηφοφορούντων, ὡς ἦσαν οὗτοι ἠριθμημένοι ἐν τῷ καταλόγῳ.

« Καὶ ἤδη ἀφίνομεν ὑμᾶς, Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Σεβασμιώτατοι ἀδελφοί, ν' ἀποθαυμάσητε τὴν ὅλως πρωτοφανῆ καὶ πρωτάκουστον ταύτην μυστικότητα ψηφοφορίας!

« Μόνον τοῦτο σημειῶ ὑμῖν, ὅτι διὰ τὸν τοιοῦτον τρόπον τῆς ψηφοφορίας ἓξ μόνοι κληρικοὶ καὶ 4 λαϊκοὶ ἔσχον τὸ θάρρος καὶ τὴν γενναιότητα ν' ἀπορρίψωσι τὰ προσφερόμενα ἔντυπα ψηφοδέλτια καὶ μὲ θυσίαν αὐτῶν τῶν θέσεών των (κατά γε τὰς ἀπειλὰς τῶν ἁρμοδίων) νὰ ρίψωσιν εἰς τὴν κληρωτίδα ἴδια ψηφοδέλτια ἐφ' ὧν εἶχον ἐπιγράψῃ τὰ ὀνόματα ἐκείνων, οὓς αὐτοὶ ἔκριναν ἀξίους διὰ τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἐκ τῶν μετὰ τὴν ψηφοφορίαν παραληφθέντων ὑπὸ τοῦ Τοποτηρητοῦ ψηφοδελτίων ἐξελεχθέντων συμφώνως πρὸς τὴν ἐπ' αὐτῶν γενομένην ἀρίθμησιν, ἐγνώσθησαν οἱ οὕτω κατὰ συνείδησιν ψηφίσαντες καὶ διὰ τοῦτο πικραὶ πρὸς αὐτοὺς ἐγένοντο παρατηρήσεις καὶ αἱ ἀπειλαὶ ἐπανελείφθησαν.

« Καὶ ἔπειτα προφασιζόμεθα τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν. ἐνῷ ἡμεῖς αὐτοὶ καθ' ἑκάστην πολλαπλασιάζομεν αὐτοὺς διὰ τῶν παρανόμων ἐνεργειῶν μας. Ἐνῷ μὲ ἄλλας λέξεις, ἡμεῖς αὐτοὶ γινόμεθα διὰ τῶν παθῶν μας καὶ τῆς συνεπείᾳ τούτων ἄφρονος ἡμῶν πολιτείας οἱ δημιουργοὶ τῆς ὁσημέραι Ἐθνικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν καταπτώσεως, ἔπειτα ἀποροῦμεν καὶ διερωτώμεθα τὸ πόθεν καὶ διατὶ καθ' ἑκάστην ὑφιστάμεθα ναυάγια καὶ συντρίμματα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

«Πανταχοῦ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Χριστοῦ ἐκ τῶν πολλῶν ὑποψηφίων τῶν ὑπὸ μόνου τοῦ κλήρου ἢ ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ὑποδεικνυομένων ἐκλέγονται τρεῖς καὶ ἐκ τῶν τριῶν τούτων κατ' ἀνεξάρτητον πλειονοψηφίαν ἀναδείκνυται εἷς ὡς κανονικὸς Πατριάρχης. Ἐν τῇ προκειμένῃ ὅμως ἐκλογῇ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ αὐτὸς ὁ τόσον συνήθης ὅσον καὶ λογικὸς καὶ δίκαιος τύπος παρημελήθη. Καὶ εἰς τίνα δὲν θέλει φανῇ ὅλως παράδοξον καὶ ἀκατανόητον, ἡ αὐτὴ ἐκλογικὴ συνέλευσις νὰ ὑποδεικνύῃ καὶ προτείνῃ ὑποψηφίους ἐν μιᾷ συνεδρίᾳ, ἡ αὐτὴ ἐν δευτέρᾳ συνεδρίᾳ νὰ ἐκλέγῃ; Καὶ δὲν εἶνε ὅλως περιττή, ἄσκοπος καὶ ματαία ἐπανάληψις τῆς πρώτης ἡ δευτέρα συνεδρία ἀφοῦ ἐν ταύτῃ οὔτε εὐρύνεται οὔτε περιορίζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκλογέων τῆς πρώτης;..,.

«Πολλὰς καὶ ἄλλας ἀποσιωπῶντες ἀπορίας καὶ ἐπικρίσεις ἡμῶν ἐπὶ τῆς καθόλου διεξαγωγῆς ἐνταῦθα τῆς πατριαρχικῆς ἐκλογῆς ἐπαφίεμεν εἰς τὴν περίνοιαν καὶ βαθύνουν κρίσιν τῆς Ὑμ. Παναγιότητος καὶ τῶν περὶ αὐτὴν Σ. Σ. ἀρχιερέων τὴν διόρθωσιν τῶν κακῶς πραχθέντων καὶ τὴν νουθέτησιν τῶν ἐνεχομένων εἰς τὰ οὕτω παρανόμως πραχθέντα κληρικῶν, ὅπως μὴ δημιουργηθῇ ὀλέθριον καθεστὼς τοῦ ὁποίου αἱ συνέπειαι δὲν θὰ περιορισθῶσι βεβαίως εἰς μόνον τὸν Ἀλεξανδρινὸν θρόνον.

«Κατακλείοντες δὲ τὴν παροῦσαν ἡμῶν ἔκθεσιν, ἣν ἐλάβομεν τὸ δίκαιον θάῤῥος ν' ἀναφέρωμεν πρὸς τὴν μητέρα ἡμῶν μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ ἔχοντες δι' ἐλπίδος, ὅτι τὸ γνήσιον ἐκκλησιαστικὸν πνεῦμα καὶ ὁ θερμὸς ζῆλος πρὸς ἄγρυπνον περιφρούρησιν τῶν ἄνωθεν τεθειμένων ἐκκλησιαστικῶν νόμων καὶ κανόνων, ὅστις διακρίνει τοὺς κυβερνῶντας τὴν μεγάλην τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν θέλει καὶ ἤδη ἐπέλθῃ ἀρωγὸς ἀποκρούων καὶ ἀποσοβῶν πᾶν πνεῦμα ἀντεκκλησιαστικόν, κοσμικὸν καὶ καινοτόμον, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς καθόλου ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας καὶ διασώσει ἀλώβητου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γοήτρου καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ κλήρου ἐξ ὧν ἐξήρτηται ἡ τύχη ἡμῶν καὶ τὸ μέλλον καθόλου,

Τὴν μὲν Θειοτάτην κορυφὴν τῆς προσκυνητῆς ἡμῶν Παναγιότητος υἱϊκῶς προσκυνοῦμεν, τὰς δὲ Σεβασμίας Κορυφὰς τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν ἡμῶν Συνοδικῶν ἀρχιερέων ἀδελφικῶς περιπτυσσόμεθα.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 15 Ἰανουαρίου 1900.

(ὑπογρ.) † **ὁ Θηβαΐδος Γερμανός.**

Τοιοῦτον τὸ ὑπόμνημα, δι' οὗ παρέστη ἐνώπιον τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας διαμαρτυρομένη ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης κατὰ τῶν ἐν ἡμῖν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

συντελεσθέστων ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Σωφρονίου μέχρι τῆς ἐκλογῆς τοῦ διαδόχου Αὐτοῦ, ὅπερ διάστημα παρίστησιν ὡς ἐποχὴν « Λιβὸς ἐρημικοῦ καὶ καυστικοῦ, ὅστις ἀπεξήρανε καὶ ἐξήτμισε πᾶν αἴσθημα υἱϊκὸν καὶ πάντα σεβασμὸν πρὸς τὴν μητέρα ἐκκλησίαν. » Χωρὶς νὰ ταράξῃ ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης τὰ ὀστὰ τοῦ ἀοιδίμου οὕτινος τὸν βίον πράγματι κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετηρίδα « Λὶψ ἐρημικὸς καὶ καυστικὸς ἀπεξήρανε καὶ ἐξίτμησε » ἠδύνατο νὰ διαμαρτυρηθῇ Αὕτη διὰ τὰ γενόμενα, ἂν ὄντως, ὡς νομίζει, κατεπατήθησαν νόμοι καὶ θεσμοὶ καὶ κανόνες τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔδει προηγουμένως νὰ παράσχῃ ἡμῖν ἀποδείξεις καὶ ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης, ὅτι ἐσεβάσθη αὕτη τοὺς οὓς ἐπικαλεῖται θεσμοὺς καὶ ἱεροὺς κανόνας, διότι μόνον ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως καθήκοντος ἀποκτᾶται δικαίωμα· τότε ἠθέλομεν πεισθεῖ πάντες οἱ ἀναστραφέντες τὴν Πανιερότητά της, ὅτι ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Πατριάρχου Σωφρονίου μέχρι σήμερον, ἐν τόσῳ βραχεῖ χρονικῷ διαστήματι, μετεβλήθη Αὕτη, ὡς διὰ μαγικῆς ῥάβδου, εἰς νομιμόφρονα καὶ νομοταγῆ· διότι πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀπὸ γλώττης καὶ διὰ παραδειγμάτων ἐπεδείκνυτο ἡμῖν Αὕτη ἐγκαυχωμένη εἰς κατορθώματα καὶ σκέψεις καὶ διαθέσεις ἥκιστα συμβιβαζομένας μὲ τοὺς κανόνας καὶ τὰς διατάξεις τῆς ἐκκλησίας· γνωστὸν δὲ, ὅτι καὶ ὑπὸ φυσικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἔποψιν καὶ ἐν τῇ σφαίρᾳ τῶν ἠθικῶν γνώσεων καὶ ἐν τῇ τῶν γηΐνων ἰδεῶν, ἡ ψυχὴ ἀπὸ τῆς εἰσόδου αὐτῆς εἰς τὸν κόσμον δύναται ν' ἀποκλίνῃ εἰς ὁδὸν ἐκ τῆς ὁποίας δυσκόλως ἐξέρχεται· ὁποῖα δὲ ἂν ἐπακολουθήσωσι μετὰ ταῦτα γεγονότα, ὁποῖαι εὐτυχίαι ἢ δυστυχίαι συνοδεύσωσι τὸν ἀνθρώπινον βίον, εἶναι σπάνιον νὰ μὴ διατηρήσῃ ὁ βίος οὗτος μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ ἡμέρας μέγα μέρος τῶν καλῶν ἢ κακῶν αὐτοῦ ἕξεων, ὅσαι συνεζυμώθησαν, οὕτως εἰπεῖν, μετὰ τῶν τρυφερωτέρων του χρόνων· τοὺς δὲ χρόνους αὐτῆς τούτους, παρέστησεν ἡμῖν, ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ, ἡ Ὑμ. Πανιερότης ὡς διαρρεύσαντας ἐν ἐπαναστατικοῖς ἄθλοις ἐναντίον ἀνωτέρων της μηδ' αὐτῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν ἐξαιρουμένων.

Καὶ ἂν μὲν γράφουσα ὅσα γράφει ἐν τῷ ὑπομνήματι ἡ Ὑμετ. πανιερότης, ἐκινεῖτο ἐξ ἁπλῆς τῶν πραγμάτων ἀγνοίας ἤθελον ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τῆς γυμνότητος ταύτης καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Σημ καὶ Ἰάφεθ, ἤθελον βαδίσει ὀπισθοπορῶν, ἵνα μὴ ἴδω τὴν γυμνότητα ταύτην τοῦ Πατρός μου, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τοῖς γραφομένοις ἀποκαλύπτεται συνειδητὴ τάσις καὶ διάθεσις πρὸς διαστροφὴν καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἐπικάλυψιν τῆς ἀληθείας καὶ εἰσὶν ταῦτα οἱονεὶ ἐπισημοποίησις ἐκείνων, ἅτινα πρὸς ἀποπλάνησιν καὶ ἐξαπάτησιν τῶν ἀγνοούντων τοὺς κανόνας καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησίας διετυμπανίσθησαν ἀπὸ καιροῦ διά τινος δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου, διὰ ταῦτα καὶ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὰς δηλητηριασθείσας συνειδήσεις τῶν χριστιανῶν διὰ τῶν ἀναληθῶν δημοσιευμάτων, καθῆκόν μου ἐθεώρησα, ὅπως ἀνασκευάσω πάντα τὰ ὡς ἀντικανονικὰ καταγγελλόμενα διὰ τοῦ ὑπομνήματος τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐκφράζω τὰς εὐχαριστίας μου, διότι παρέσχε μοι αὕτη ἀφορμὴν εἰπεῖν, ἅπερ ἠβουλόμην καὶ ἐνώπιον πάντων τὸ ἄχθος ἀποτινάξασθαι.

Οὐδαμῶς θαυμάζω, Πανιερώτατε, ἂν παρεχωρήθησαν στῆλαι ἐφημερίδος εἰς διάδοσιν πλανῶν, οὐδ' ἐκπλήττομαι, ὅτι αἱ πλάναι αὗται ἐκ πνεύματος ἀντιλογίας καὶ φατριασμοῦ ἐξακολουθοῦσι διαδιδόμεναι ἐναντίον τῆς τῶν πραγμάτων ἐναργείας καὶ ἀποδέχονται ταύτας τινὰ τῶν πνευματικῶν Αὐτῆς τέκνων ὡς ἀληθείας, ἀλλὰ τό νὰ συμπέσῃ, ὥστε τὰ δημοσιευόμενα ν'ἀνταποκρίνωνται πρὸς τὰς σκέψεις καὶ διαθέσεις τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος, εἶνε τρανώτατον μαρτύριον, ὅτι Αὕτη ἢ μετήγγιζεν ἐπὶ τοσοῦτον ἤδη χρόνον τὰς ἐσφαλμένας ταύτας ἰδέας ἀπὸ σκοποῦ εἰς τὸ δημοσιογραφικὸν τοῦτο ὄργανον καὶ διέδιδεν οὕτω τὴν πλάνην εἰς τὰς συνειδήσεις ἐκείνων, οἵτινες εἶχον ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Ἀρχιερατικόν Αὐτῆς χαρακτῆρα, ἢ ὅτι υἱοθέτησε καὶ ἐπισημοποίησε διὰ τῆς ὑπογραφῆς της ἐνώπιον τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας πλάνας ἀνθρώπων ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν κανόνων αὐτῆς ἱσταμένων· δὲν δύναμαι νὰ παραδεχθῶ τὸ τελευταῖον, διότι δὲν συμβιβάζεται τοῦτο πρὸς τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ Πανιερότης Της ἡ εὐχομένη εἶναι ἐπιστημονικῶς ἀνεπτυγμένη, ἐγένετο ἠχὼ ἀνθρώπων ἐχόντων ἀνάγκην τῆς διδασκαλίας Της· διὸ ἀναγκάζομαι, κατὰ λογικὴν ἀνάγκην, νὰ ἀποδεχθῶ, ὅτι αὕτη καὶ μόνη Αὕτη εἶνε ὁ δημιουργὸς τῶν ἀναληθειῶν, ἃς διὰ τῆς ἀρχ ερατικῆς ὑπογραφῆς της εἰσήγαγεν ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. Ἐὰν δὲ παραλείψω τὰς διαφόρους ἐν τῷ ὑπομνήματί της ἐκφράσεις ἐν αἷς λησμονεῖ τὸν ἀνακαινισθέντα ἐν ἑαυτῇ ἐπ' ἐσχάτων ἄνθρωπον, καὶ δι' ὧν ὑπερπηδᾷ Αὕτη τὰ διαγεγραμμένα ὅρια τῆς ἁρμοζούσης εἰς ἀρχιερέα γλώσσης, εὑρίσκω κεντρικὰ σημεῖα τὰ ἑξῆς: α'.) ὅσα ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Σωφρονίου διενεργήθησαν. β'.) ὅσα κατὰ τὴν ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ τοῦ Θρόνου. γ'.) ὅσα κατὰ τὴν ἐκλογὴν νέου Πατριάρχου καὶ δ'.) παρεμπιπτόντως περὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τῆς χειροτονίας τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Τριπόλεως κ. Θεοφάνους. Φέρε ἴδωμεν ἕκαστον τῶν σημείων τούτων.

Α΄.

Τὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Σωφρονίου

Ἡ ὑμετέρα Πανιερότης, ἐν τῷ ὑπομνήματι Αὐτῆς λόγον ποιουμένη περὶ τοῦ ἂν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Σωφρονίου ἐδικαιούμην νὰ συγκαλέσω ἐκλογικὴν Συνέλευσιν πρὸς ἀνάδειξιν Τοποτηρητοῦ καὶ ἄν, φέρων τὸν τρίτον βαθμὸν τῆς ἱερωσύνης, ἠδυνάμην νὰ προεδρεύσω τῆς τοιαύτης ἐκλογικῆς Συνελεύσεως παρούσης τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος τοῦ μόνου τότε Ἀρχιερέως, λέγει: «Καὶ ἐν μὲν τῷ συνελεύσει τῇ γενομένῃ πρὸς ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος Κωνσταντῖνος Παγώνης, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς διαταγῆς τῆς Κυβερνήσεως κελευούσης αὐτὸν ὡς γενικὸν Πατριαρχικὸν ἐπίτροπον, νὰ συγκαλέσῃ τὸν Ἱερὸν Κλῆρον πρὸς ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ, προήδρευσε τῆς συνελεύσεως, παρὰ τοὺς κανόνας τῆς πρώτης καὶ ἑβδόμης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καθ᾽ οὓς, διάκονος οἱονδήποτε καὶ ἂν φέρῃ ὀφφίκιον δὲν δύναται νὰ προκαθίσῃ τῶν πρεσβυτέρων οὔτε ἐντὸς τῆς ἐκκλησίσας οὔτε εἰς τὰς ἐκτὸς συνελεύσεις, πολλῷ δὲ μᾶλλον παρόντων Ἀρχιερέων. Εἰς μάτην διεμαρτυρήθημεν ἐπικαλεσάμενοι τοὺς ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὰς ἀγράφους τῆς ἐκκλησίας παραδόσεις ὡς καὶ τοὺς κεκυρωμένους Κανονισμοὺς τῶν Πατριαρχείων Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων. «Ἄφησον πρὸς στιγμὴν τοὺς Κανόνας καὶ τὰς συνηθείας τῆς ἐκκλησίας νὰ κοιμηθῶσι καὶ κατόπιν βλέπομεν» ἦτο ἡ αὐθάδης καὶ παράλογος εἰς τὰς διαμαρτυρίας ἀπάντησις τοῦ ὑπερφιάλου Ἀρχιδιακόνου τοὺς δὲ λόγους αὐτοῦ τούτους, ὡς πιστὴ ἠχώ, καὶ οἱ ἄλλως δι᾽ ἐξορίας ἀπειληθέντες κληρικοὶ τῆς Συνελεύσεως, οἵτινες ἀκριβῶς δι᾽ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐγκαίρως ἐπισειθὲν μορμολύκειον τῆς ἐξορίας καὶ τῆς ἀπωλείας τῶν θέσεών των, ἠναγκάσθησαν διὰ καταπληκτικῆς πλειονοψηφίας ν᾽ ἀναδείξωσι Τοποτηρητὴν τὸν τέως ἐφημέριον ἐν Πὸρτ-Σαΐτ Πρωτοσύγκελλον Μελέτιον Ἀποστολόπουλον». Ὁμολογῶ, Πανιερώτατε, ὅτι καλύπτω ἐξ αἰδοῦς τὸ πρόσωπον δι᾽ ὅσα περὶ ἐξοριῶν καὶ ἀπειλῶν ἀναφέρει αὐτη, διότι οὐδέποτε ἐσκέφθημεν νὰ πα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ραδιάσωμεν συνειδήσεις καθ' ὅσον σεβόμεθα τὴν ἐλευθερίαν ἑκάστου ἀτόμου· δύνανται δὲ εἰς βεβαίωσιν νὰ προσέλθωσιν πάντες οἱ κληρικοί, ὅσοι μετέσχον τῆς ἐκλογικῆς ἐκείνης συνελεύσεως καὶ πρὸ τῆς ἱερατικῆς αὐτῶν ἐν συνειδήσει διαβεβαιώσεως, πάντως θὰ ἐπαισχυνθῇ ἡ Πανιερότης της, ἀποδεικνυομένου ὅτι οὐδείς, ἀπολύτως οὐδείς, τῶν κληρικῶν κατεδιώχθη δι' ἐκλογικοὺς λόγους ἀλλ' οἱ πάντες ἐξακολουθοῦσιν ἐργαζόμενοι εἰς τὰς λαχούσας αὐτοῖς ἐνορίας, ἀποδεχόμενοι τὰς εὐλογίας τῶν εὐλογούντων καὶ τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν· συγχωρήσατέ μοι ὅμως, Πανιερώτατε, νὰ εἴπω ὑμῖν, ὅτι οὐδεμίαν εἴχετε ἀνάγκην νὰ προσεταιρισθῆτε τῷ ψεύδει, ὅπερ συμβαίνει εἰς ἐκείνους, οἵτινες νομίζουσιν, ὅτι τὰ πάντα ἐπιτρέπονται, ἀρκεῖ τὸ τέλος καὶ ὁ σκοπὸς νὰ ὦσιν ὑπὲρ αὐτῶν· τῶν δὲ τοιούτων ἡ ἀκόρεστος φιλοδοξία γίνεται ἀφορμὴ νὰ παρασύρωνται εἰς ἀπατηλὰς καὶ ἐπικινδύνους χώρας ἐν αἷς, λογισμοὶ μάταιοι καὶ ἀγέρωχοι διασείουν τὰς βάσεις τῆς ἀληθείας.

Προκειμένου ἤδη περὶ τῆς οὐσίας τοῦ ζητήματος, ἐπιτρεψάτω μοι ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης, νὰ εἴπω ὅτι κατὰ τῶν γραφομένων Της κατεξανίστανται ἀφ' ἑνός, ἡ ἀψευδὴς ἱστορία καὶ ἀφ' ἑτέρου, αὐτοὶ οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ Κανόνες, οὓς ἐπικαλεῖται ἡ Πανιερότης Της.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Πλεῖστοι ἴσως ἀγνοοῦν, ὅπερ ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης κάλλιστα γνωρίζει, ὅτι δηλαδὴ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1874 συνετάχθη, συνεζητήθη καὶ ἐπεψηφίσθη ὑπὸ πασῶν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Κοινοτήτων καὶ ὑπὸ ἀντιπροσώπων τοῦ ὀρθοδόξου Λαοῦ, Κανονισμός, ὅστις δὲν ἔτυχε μὲν τῆς ἐπικυρώσεως τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλ' ὅμως δι' ἡμᾶς εἶνε καὶ ὑπέχει θέσιν ἐπισήμου ἐγγράφου, κεκυρωμένου ὄντος ὑφ' ὅλων τῶν Ὀρθοδόξων ἐν Αἰγύπτῳ Κοινοτήτων, καὶ χρησιμεύει ἡμῖν ὡς πολύτιμος καὶ ἀσφαλὴς ὁδηγός, ὅστις ἐν ἀναλόγοις περιστάσεσιν ἠδύνατο νὰ ἐξαγάγῃ ἡμᾶς πάσης δυσχερείας, διότι ἐν αὐτῷ ἐμβλέπομεν τρόπον σκέψεως καὶ ἐνεργείας περὶ τοῦ πῶς κατὰ τὸ ἔτος 1874 αἱ ἐν Αἰγύπτῳ Κοινότητες καὶ ὁ Λαὸς ἐφρόνουν, ὅτι ἔδει νὰ διεξάγωνται νομίμως ἐκλογαὶ ἐν περιπτώσει χηρείας τοῦ θρόνου· ἰδοὺ τί ἐν τῷ α'. ἄρθρῳ τοῦ εἰρημένου Κανονισμοῦ λέγεται:

«Ἐν περιπτώσει χηρείας τοῦ ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας ὁ ὑπάρχων Γενικὸς Ἐπίτροπος τοῦ Πατριάρχου ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ ἀμέσως τὰ προσήκοντα συγκαλῶν, ἐν τῷ κατὰ Καῖρον Συνοδικῷ τοῦ Πατριαρχείου Συνέλευσιν τῆς ὁποίας αὐτὸς προεδρεύει πρὸς ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ.»

Ἄρα, Πανιερώτατε, νόμιμος πρόεδρος τῆς πρὸς ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ

συνελεύσεως δείκνυται ὁ Γενικὸς Ἐπίτροπος, ἰδιότης τὴν ὁποίαν οὐδέποτε ἀπέκτησεν ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης· ὑπῆρχον καὶ ἐν τῷ παρελθόντι φερόμενοι ὡς Γενικοὶ ἐπίτροποι, ἀλλ᾽ οἱ τοιοῦτοι τὸ χρίσμα καὶ τὸ δίπλωμα αὐτῶν ἐλάμβανον εἰς τὰ λιθοτυπογραφεῖα ἔνθα ἐκτυποῦνται ἐπισκεπτήρια μετὰ τίτλων· ἐνῷ ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης, διὰ λόγους οὓς ἐπιτραπείτω μοι νὰ παρασιωπήσω, οὔτε τοῦ ἁπλοῦ τίτλου τοῦ Ἐπιτρόπου ἠξιοῦτο ἐπισήμως κατὰ τὰς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀποδημίας τοῦ Κυριάρχου τοῦ θρόνου· ἀπόδειξις αἱ ἀνὰ χεῖράς μου αὐτόγραφοι ἐπιστολαὶ τοῦ ἀειμνήστου Σωφρονίου καὶ ἕτεραι εἰς τὸ Διοικητήριον Ἀλεξανδρείας· παραθέτω ὧδε μίαν τῶν αὐτογράφων τούτων παλαιῶν ἐπιστολῶν.

Πρὸς τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν Διοικητὴν Ἀλεξανδρείας

Ἐξοχώτατε!

«Ἐπειδὴ σήμερον ἀναχωρῶ εἰς Λέρον, ὅπως διέλθω τοὺς θερινοὺς μῆνας, ἀφίνω ἐνταῦθα εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν Πατριαρχείων Μου Ἐπίτροπόν μου τὸν Ἀρχιδιάκονόν Μου κ. Κωνσταντῖνον Παγώνην καὶ παρακαλεῖσθε, ὅπως ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ τῷ παρέχητε τὴν συνδρομήν Σας».

† ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιος

Καὶ ὅμως, Πανιερώτατε, οὐδ᾽ ἤμην οὐδ᾽ ἠδυνάμην νὰ θεωρῶμαι Γενικὸς Ἐπίτροπος, ὡς δὲν ἦσαν τοιοῦτοι καὶ ὅσοι ἐν τῷ παρελθόντι ἔφερον τὸν τίτλον τοῦτον μὴ κεκτημένοι, οὔτε ἐπίσημον γενικὸν πληρεξούσιον, οὔτε ἀναγνωρισθέντες ὡς τοιοῦτοι ὑπὸ τῆς ἐφ᾽ ἡμᾶς τεταγμένης Σεβαστῆς Αἰγυπτιακῆς Κυβερνήσεως. Νομίμως καὶ ἁρμοδίως ἀπέκτησα τὸν τίτλον καὶ τὴν ἰδιότητα τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου, καὶ παρέστην ὡς τοιοῦτος κατὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Σωφρονίου ἐπὶ τῇ βάσει 1) τοῦ ἐπισήμου γενικοῦ πληρεξουσίου μου ἐγγράφου, γενομένου κατὰ τὸ ἔτος 1898 καὶ κατακεχωρισμένου ἐν τῷ ἐπισήμῳ Κώδικι τῶν Πατριαρχείων ἐν σελ. 64 καὶ ὑπ᾽ ἀριθμὸν 103· καὶ 2) δυνάμει τῆς ὑπ᾽ ἀριθμ. 1115 καὶ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 13 τοῦ μηνὸς Ραμπίε-Εσσάνι τοῦ ἔτους 1317 ἀναγνωρίσεώς μου ὑπὸ τῆς Σεβ. Αἰγυπτιακῆς Κυβερνήσεως. Εἰς βεβαίωσιν παραθέτω πάντα τὰ σχετικὰ ἔγγραφα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀριθμ. 103
σελ. 64

Γενικὸν Πληρεξούσιον

Ἡμεῖς Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιος διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν Πατριαρχικοῦ Γράμματος δῆλον ποιοῦμεν, ὅτι, ἐπειδὴ ἕνεκεν ἐξαντλήσεως τῶν σωματικῶν Ἡμῶν δυνάμεων ἐπεβλήθη Ἡμῖν ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἡ κατ᾽ ἔτος ἀποδημία Ἡμῶν εἰς Λέρον καὶ ἡ ὅσον ἔνεστιν ἀποχὴ ἀπὸ πάσης ἐνασχολήσεως εἴς τε τὰς ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις τοῦ ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Ἡμῶν Θρόνου καὶ παρίσταται οὕτω ἡ ἀνάγκη διορισμοῦ Γενικοῦ Ἡμῶν ἐπιτρόπου πρὸς διεξαγωγὴν τῶν συμπιπτουσῶν ὑποθέσεων, διὰ ταῦτα διορίζομεν καὶ καθιστῶμεν Γενικὸν Ἡμῶν ἐπίτροπον ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Θρόνῳ Ἀλεξανδρείας τὸν Ἡμέτερον Ἀρχιδιάκονον Κωνσταντῖνον Παγώνην, ὅστις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1888 ἐργαζόμενος παρ᾽ Ἡμῖν ὡς Ἀρχιγραμματεὺς καὶ Διευθυντὴς τοῦ Πατριαρχικοῦ Γραφείου Ἀλεξανδρείας καὶ πολλάκις ἐπιτροπεύσας Ἡμᾶς κατὰ τὴν εἰς Λέρον ἀποδημίαν Ἡμῶν κέκτηται πᾶσαν τὴν πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένην πεῖραν καὶ ἱκανότητα. Διὸ καὶ παρέχομεν αὐτῷ γενικὴν πληρεξουσιότητα, ὅπως εἴτε ἀποδημούντων Ἡμῶν ἐκτὸς τῆς Αἰγύπτου εἴτε ἐνδημούντων ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ τούτῳ Ἀποστολικῷ καὶ Πατριαρχικῷ Θρόνῳ, κέκτηται τὸ δικαίωμα τοῦ λαμβάνειν γνῶσιν πάντων τῶν ἀπευθυνομένων Ἡμῖν ἔκ τε τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικοῦ γραμμάτων καὶ τηλεγραφημάτων, διεξάγειν πάσας τὰς συμπιπτούσας ὑποθέσεις, ὑπογράφειν ἀνθ᾽ Ἡμῶν διὰ τοῦ τίτλου «Γενικὸς Πατριαρχικὸς ἐπίτροπος» παρίστασθαι ἐνώπιον τῶν Πολιτικῶν, Δικαστικῶν, Διοικητικῶν καὶ Προξενικῶν Ἀρχῶν πάσης ἰδιότητος καὶ δικαιοδοσίας. ἀνταποκρίνεσθαι πρὸς ταύτας ὡς καὶ πρὸς τὰς ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς ἐκκλησιαστικὰς ὁμοδόξους ἢ ἑτεροδόξους Ἀρχὰς ἤτοι Πατριαρχεῖα, αὐτοκεφάλους ἐκκλησίας, ἱερὰς Μητροπόλεις καὶ Ἐπισκοπάς, νὰ δέχηται καὶ κοινοποιῇ ἔγγραφα κτλ. εἰς βεβαίωσιν ἐγένετο τὸ παρὸν ἐπίσημον ἔγγραφον, ὅπερ ὑπογράφομεν ἰδίᾳ Ἡμῶν χειρὶ καὶ σφραγίζομεν τῇ Πατριαρχικῇ Ἡμῶν σφραγῖδι.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρώτῃ Μαΐου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐννενηκοστοῦ ὀγδόου σωτηρίου ἔτους, Ἰνδικτιῶνος ι΄.

(ὑπογρ.) ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας

Σωφρόνιος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Διὰ τοῦ ἀνωτέρου ἐπισήμου ἐγγράφου, Πανιερώτατε, ἐκ τῆς χρονολογίας τοῦ ὁποίου ἀποκλείεται πᾶσα ἰδέα ὑφαρπαγῆς τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Σωφρονίου, ὡς γραφέντος καὶ ὑπογραφέντος καὶ σφραγισθέντος ἓν περίπου ἔτος πρὸ τῆς ἀσθενείας Του, ἠδύνατο νὰ ἐπισημοποιηθῇ ἡ ἰδιότης μου αὕτη ὡς καὶ ἐπισημοποιήθη τῷ ἐγγράφῳ αἰτήσει αὐτοῦ τοῦ ἀοιδίμου Σωφρονίου. Ἰδοὺ τὸ σχετικὸν ταχρίριον:

Ἀριθ. 92

Πρὸς τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν Διοικητὴν Ἀλεξανδρείας
Ἰσμαὴλ πασᾶ Σάμπρη.

Ἐξοχώτατε

Ἐπειδή, ἕνεκεν σωματικῆς ἀσθενείας μοὶ ἐπεβλήθη ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἡ ἡσυχία καὶ ἀποχὴ ἀπὸ τῆς ἐνασχολήσεως εἰς τὰς διαφόρους ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις τοῦ Θρόνου Μου καὶ ἵνα μὴ σταματήσωσιν αὗται διώρισα Γενικὸν Ἐπίτροπόν Μου τὸν Μέγαν Ἀρχιδιάκονον κ. Κωνσταντῖνον Παγώνην, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1888 ὢν Ἀρχιγραμματέως Μου καὶ Διευθυντὴς τοῦ Πατριαρχικοῦ Γραφείου Ἀλεξανδρείας καὶ ἐπὶ πολλὰ ἤδη ἔτη κατὰ τὴν ἀπουσίαν Μου εἰς Λέρον ἐπιτροπεύσας, εἶνε γνώστης πασῶν τῶν ὑποθέσεων καὶ κέκτηται πᾶσαν τὴν ἀπαιτουμένην πεῖραν καὶ ἱκανότητα. Διὸ παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ὅπως διαβιβάσῃ τὸ παρὸν ταχρίριον ἁρμοδίως εἰς τὴν Σεβαστὴν Αἰγυπτιακὴν Κυβέρνησιν καὶ προκαλέσῃ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου Μου Κωνσταντίνου Παγώνη ὡς Γενικοῦ ἐπιτρόπου Μου·

Δεόμενος τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ εὐτυχίας τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος διατελῶ

(ὑπογρ.) ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας

Σωφρόνιος

Ἀριθμ. 1115

Πρωτοκολ. 12

Ἀπάντησις

Πρὸς τὴν Α. Παναγιότητα τὸν Πατριάρχην
τῶν Ὀρθοδόξων τῆς Ἀλεξανδρείας

Ἐπειδὴ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν συναινεῖ, ὅπως θεωρήσῃ τὸν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κ. **Κωσταντῖνον Παγώνην Μ.** ἀρχιδιάκονον ὡς **Γενικὸν** ἐπίτροπον τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου συμφώνως πρὸς τὴν Ὑμετέραν αἴτησιν, καὶ θεωρεῖ ἐπάναγκες νὰ λάβῃ τὸν τύπον τῆς σφραγῖδος του διὰ τὰ περαιτέρω κατὰ τὴν συνήθειαν, παρακαλεῖ νὰ θελήσῃ ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης, ὅπως ἀποστείλῃ ἡμῖν τὸν τύπον τῆς σφραγῖδος του συνοδευόμενος μὲ τὸ πρὸς τοῦτο ἔγγραφον.

13 Ραμπιέ—'Εσσάνι. 1317.

[Τ. Σ.] ὁ Διοικητὴς 'Αλεξανδρείας

'Ισμαὴλ Σάμπρη

'Αριθμὸς Γραμματείας 471.

Ὑποβληθέντος εἶτα διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 101 τακριρίου τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ τύπου τῆς σφραγῖδος μου καὶ τῆς ὑπογραφῆς μου, ἀνεγνωρίσθην ἐπισήμως καὶ ὑπὸ τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως ὡς νόμιμος καὶ κανονικὸς Γενικὸς ἐπίτροπος.

Ἤδη ἐξεταστέον, Πανιερώτατε, καὶ τὸ ζήτημα, ἂν ἠδυνάμην καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Σωφρονίου, συμβάντα τῇ 22 Αὐγούστου 1899, νὰ φέρω τὴν ἐπίσημον ταύτην ἰδιότητα ἢ μήπως ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ τοῦτο παράτυπον; -- εἶνε ἀληθές, ὅτι ἡ ἰδιότης ἑκάστου πληρεξουσίου παύεται μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐντολέως, ἀλλ' ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει δὲν ἠδύνατο νὰ συμβῇ τὸ αὐτὸ ὡς ἐξάγεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ κανονισμοῦ τοῦ 1874 ἔνθα ρητῶς φέρεται συνέχεια τῆς ἐντολῆς τοῦ Γενικοῦ ἐπιτρόπου μέχρι τῆς ἐκλογῆς Τοποτηρητοῦ· «ὁ ὑπάρχων Γενικὸς ἐπίτροπος τοῦ Πατριάρχου, λέγει, ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ ἀμέσως τὰ προσήκοντα συγκαλῶν ἐν τῷ κατὰ Κάϊρον Συνοδικῷ τοῦ Πατριαρχείου συνέλευσιν τῆς ὁποίας αὐτὸς προεδρεύει πρὸς ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ» Ἄλλως τε καὶ αὐτὴ ἡ Σεβαστὴ Αἰγυπτιακὴ Κυβέρνησις ἀναγνωρίσασα τὴν ἀνάγκην ταύτην καὶ μὴ ἐμβλέψασα παράτυπόν τι εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐντολῆς, οὐ μόνον μοὶ ἀνέθηκε τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἀρχείων τοῦ Πατριαρχείου ἀλλὰ καὶ ἐνετείλατο, ὅπως συγκαλέσω ἐκλογικὴν συνέλευσιν εἰς ἀνάδειξιν Τοποτηρητοῦ δι' ἐπισήμου ἐγγράφου Της, ὅπερ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ παρατίθημι. Τότε μόνον, Πανιερώτατε, ἠδύνατο να ἐξευρεθῇ τρόπος ἕτερος ἐξοικονομήσεως τῶν ἀναγκῶν, ὅταν καὶ ἐν τῷ 'Αλεξανδρινῷ Θρόνῳ ἐλειτούργει Ἱερὰ Σύνοδος, ἥτις θὰ ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν θέσιν προσωρινοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Θρόνου μέχρι τῆς ἐκλο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γῆς Τοποτηρητοῦ· μὴ ὑπάρχοντος ὅμως τοιούτου νομίμως καὶ κανονικῶς κατηρτισμένου Ἱεροῦ Σωματείου, ἔδει νὰ ληφθῇ πρόνοια ἵνα μὴ ὁ Θρόνος γένηται ἕρμαιον τοῦ τυχόντος, ἀφοῦ δὴ πολλοὶ ἐφέροντο μνηστῆρες αὐτοῦ, ἐν οἷς καὶ ἡ ὑμετέρα Πανιερότης, ἥτις ἐμβλέπουσα ἐν ἑαυτῇ προσόντα καὶ ἐξ ἁ γ ν ῆ ς ὅλως καὶ ἀ ν ι δ ι ο τ ε λ ο ῦ ς προθέσεως πρὸς τὴν μ η τ έ ρ α Ἐ κ κ λ η σ ί α ν παρεσκεύαζεν διὰ διαφόρων θεμιτῶν τε καὶ μὴ μέσων τὴν ὑφαρπαγὴν τοῦ Θρόνου.

Ἐπίσης καὶ ὁ προβαλλόμενος ὑπὸ τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος λόγος, ὅτι διὰ τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης βαθμὸν Της ἔδει Αὕτη νὰ προεδρεύσῃ τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως καθ' ὅτι ὡς λέγει, «κατὰ τοὺς κανόνας τῆς πρώτης καὶ ἑβδόμης Οἰκουμενικῆς Συνόδου διάκονος οἱονδήποτε καὶ ἂν φέρῃ ὀφφίκιον δὲν δύναται νὰ προκαθίσῃ τῶν πρεσβυτέρων οὔτε ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας οὔτε εἰς τὰς ἐκτὸς συνελεύσεις» εἶνε ἀνίσχυρος δι' οὓς λόγους παρακατιόντες ἀποδεικνύομεν, διὰ τῆς παραθέσεως αὐτῶν τῶν κανόνων, παρρησιαστικώτεροι ἡμεῖς δεικνύμενοι τῆς Ὑμετ. Πανιερότητος, ἥτις περιχαρακουμένη ὄπισθεν τῆς γενικῆς ἐκφράσεως «κ α ν ό ν α ς τ ῶ ν σ υ ν ό δ ω ν» ἀποφεύγει νὰ δηλώσῃ ἡμῖν τίνας ἐκ τῶν 20 κανόνων τῆς Πρώτης καὶ ἐκ τῶν 22 τῆς ἑβδόμης Οἰκουμενικῆς συνόδου ἐννοεῖ· οὕτω δὲ ἀδικεῖ ἑαυτὴν καὶ τὴν περὶ Αὐτῆς φήμην ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης, ἥτις κατώρθωσε νὰ παραστῇ ἐπ' ἐσχάτων ὡς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου ἑρμηνευτὴς καὶ τῶν θεσμῶν καὶ παραδόσεων τῆς ἐκκλησίας ἀντεχόμενος, ἐνῷ χθιζά τε καὶ πρώϊζα, ἐξ ἀγνοίας ἴσως, κατεπάτει κανόνας καὶ περιεφρόνει θέσμια καὶ μόλις τελευταῖον ἐπ' εὐκαιρίαις ἔλαβεν μετὰ χεῖρας τὸ Ἱερὸν Πηδάλιον καὶ ἐφυλλομέτρει αὐτό, ὅπως κατὰ τὰς ἑκάστοτε παρουσιαζομένας ἀνάγκας ἀντλήσῃ ἐξ αὐτοῦ ἐπιχειρήματα.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ λάβῃ ἡ ὑμετέρα Πανιερότης ἀνὰ χεῖρας τὸ ἱερὸν Πηδάλιον, ἔδει νὰ φυλλομετρήσῃ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν καὶ ἰδίᾳ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησίας εἰς ἣν εὕρηται καὶ θὰ ὁμολογήσῃ ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ, ὅτι τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀρχιδιακόνου καὶ ἰδίᾳ τοῦ Μεγάλου Ἀρχιδιακόνου, ὡς ὀνομάζονται αἱ Ἀρχιδιάκονοι μόνον τῶν τεσσάρων Πατριαρχείων, παρέχει ἐξαιρετικὴν θέσιν αὐτοῖς καὶ ἀπόδειξις, ὅτι καὶ νῦν ἔτι οἱ Μ. Ἀρχιδιάκονοι τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἱεροσολύμων, εἰς ὃν παιδιόθεν ἀνετράφη ἡ Πανιερότης Της, αὐτοδικαίως διατελοῦσι μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ συνεδριάζουσι παρακαθήμενοι τῇ Α. Θ. Μακαριότητι καὶ τοῖς Σεβασμιοτάτοις Ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς λοιποῖς ἀξιωματικοῖς τοῦ Θρόνου, ἐν ᾧ πολλοὶ πρεσβύτεροι καὶ Ἀρχιμανδρῖται καὶ βαθμοῦχοι ἀποκλεί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ονται τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Καὶ ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ἱστορίας συνάγεται, ὅτι αὐτοὶ οἱ ἁπλοῖ Ἀρχιδιάκονοι πολλὴν ἐκέκτηντο τὴν σημασίαν ἀπὸ τοῦ Δευτέρου αἰῶνος. Οὕτω ὁ σεβαστὸς Καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Α. Διομήδης Κυριακὸς ἐν σελ. 158 τοῦ Α΄. Τόμου τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ ἱστορίας λέγει «οἱ διάκονοι ἀπαντῶνται νῦν [κατὰ τὸν Β΄. καὶ Γ΄. αἰῶνα] ἐνεργοῦντες καὶ λειτουργικὰ ἔργα· ἀναφαίνονται δὲ καὶ οἱ Ἀρχιδιάκονοι μεγάλως παρὰ τοῖς Ἐπισκόποις ἰσχύοντες καὶ πολλάκις καὶ αὐτῶν τῶν πρεσβυτέρων ὑπερέχοντες» ὁμοίως καὶ ὁ τανῦν Σεβασμιωτ. Μητροπολίτης Διδυμοτείχου ἐπὶ πολλὰ ἔτη Καθηγητὴς τῆς κατὰ Χάλκην ἱερᾶς Θεολ. Σχολῆς Κύριος Φιλάρετος Βαφείδης ἐν τῇ κατ' αὐτὸν Ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ Τόμος Α΄. σελ. 290 λέγει «οἱ Διάκονοι ἀπὸ τοῦ Δ΄. αἰῶνος ἐπὶ κεφαλῆς εἶχον τὸν Ἀρχιδιάκονον, ὅστις ὢν ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ Ἐπισκόπου, ἐχρησίμευε καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ καὶ ὡς πληρεξούσιος, πολλάκις δὲ καὶ ὡς διάδοχος τοῦ Θρόνου»· καὶ ἀλλαχοῦ, ἐν Τόμῳ Β΄ σελ. 87 «οἱ διάκονοι εἶχον ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἀρχιδιάκονον καὶ μετ' αὐτὸν τὸν Δευτερεύοντα, ἔργον τοῦ ὁποίου (δευτερεύοντος) ἦν τὸ ἐπευφημεῖν τοὺς βασιλεῖς καὶ Ἀρχιερεῖς μετὰ τὴν εἴσοδον, βαστάζειν ἐν ταῖς λιταῖς τὸ Εὐαγγέλιον, ποιεῖν τὰς συναπτὰς καὶ αἰτήσεις, καὶ ἀπόντος τοῦ Ἀρχιδιακόνου, διδόναι τῷ διακόνῳ καιρόν, ὅπως ἀναβαίνῃ εἰς τὸν ἄμβωνα» (πρβλ. Πατρολ. Migne Τομ. 119 σελ. 972 καὶ Νικολ. Μυστικοῦ 89 ἐπιστολὴ παρὰ Migne Τομ. 111.)

Ἀλλὰ πλὴν τῆς καθόλου Ἐκκλησαστικῆς Ἱστορίας, ἥτις παρίστησι τοὺς Ἀρχιδιακόνους, ἕνεκεν τοῦ ὀφφικίου αὐτῶν, ἐξαιρετικὴν κατέχοντας θέσιν ἐν τῷ ἱερῷ κλήρῳ, ἔχομεν καὶ τὴν ἐπὶ μέρους ἱστορίαν τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας ἥτις πρῶτον παράδειγμα μεγάλης καὶ ἐξαιρετικῆς σημασίας παρέχει τὸ τοῦ Μεγάλου Ἀρχιδιακόνου Ἀθανασίου, ὅστις παρέστη ἐν τῇ ἐν Νικαίᾳ Ἁγίᾳ καὶ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ τῷ 325 καὶ φιμώσας τὸν αἱρετικὸν Ἄρειον περιεθρίγκωσε τὴν δογματικὴν τῆς ἁγίας ἡμων ἐκκλησίας διδασκαλίαν. Παραλείποντες πλεῖστ' ἄλλα παραδείγματα ἀναφέρομεν τὸν Ἐλπίδιον, ὅστις Ἀρχιδιάκονος ὢν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐν ἔτει 565 ἐπετρόπευε καὶ διεδέχθη τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Ἀπολλινάριον τὸν λεγόμενον ἅγιον, ἐπίσης τὸν Ἀρχιδιάκονον Κυπριανὸν τὸν Κύπριον, ὅστις πλὴν τοῦ ὅτι ἐπετρόπευεν ἐν Κύπρῳ, ἐν ἔτει 1766 ἐπιτροπεύει καὶ διαδέχεται τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Ματθαῖον (πρβλ. χειρόγραφον ἀρχαῖον Κώδικα τῶν ἐνταῦθα πατριαρχείων σελ. 11 καὶ 16).

Καὶ ταῦτά μεν ἀπὸ τῆς ἱστορίας· ἔλθωμεν ἤδη καὶ εἰς τὸ κανονικὸν μέ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ρος τῆς τόσῳ πομποδῶς εἰσαχθείσης καθ' ἡμῶν μομφῆς ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως καὶ πρὸ τούτου εἰς τὰς ἐνταῦθα ἐφημερίδας, ἐν αἷς ἡ Ὑμ. Πανιερότης ἐχρησίμευσεν εἰσηγητὴς καὶ ἀνάδοχος τοῦ νέου ἡμῶν τίτλου «πρῴην Μ. Ἀρχιδιάκονος» ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι ὁ ἀναγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου ἐξέλιπεν του κόσμου συναποκομίσας καὶ τὸν δοθέντα ἡμῖν τίτλον, ἐπαφεὶς μόνην τὴν τοῦ διακόνου προσηγορίαν· κατ' ἀντιδιδόμενον λόγον ἠδύνατό τις νὰ ὀνομάζῃ καὶ τὴν Ὑμετέραν Πανιερότητα «πρῴην Θηβαΐδος» διότι ὁ αὐτὸ, ἐκκλησιαστικὸς ἀρχηγὸς ἀνύψωσεν Αὐτὴν εἰς ὃν νῦν φέρει αὕτη Ἐπισκοπικὸν βαθμὸν, ἀπαλείψας ἀπ' αὐτῆς τὸν ἥκιστα τιμητικὸν τίτλον «ἐξόριστος διάκονος Γερμανὸς Βουρλαλίδης».

Ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης διὰ τοῦ ὑπομνήματος Αὐτῆς ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀναφέρεται εἰς τοὺς κανόνας τῆς Α'. καὶ Ζ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου χωρὶς ὅμως καὶ νὰ παραθέτῃ τούτους· ἀλλ' ἡμεῖς εἰλικρινέστερον φερόμενοι παραθέτομεν ὧδε τὸν 18 Κανόνα τῆς Α'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὃν πάντως θὰ εἶχεν ὑπ' ὄψει ἡ Πανιερότης Της καὶ ὅστις λέγει τάδε «Ἦλθεν εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον, ὅτι ἔν τισι τόποις καὶ πόλεσι τοῖς πρεσβυτέροις τὴν εὐχαριστίαν οἱ διάκονοι διδόασιν, ὅπερ οὔτε ὁ κανὼν οὔτε ἡ συνήθεια παρέδωκε τοὺς ἐξουσίαν μὴ ἔχοντας προσφέρειν, τοῖς προσφέρουσι διδόναι τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Κακεῖνο δὲ ἐγνώσθη, ὅτι ἤδη τινὲς τῶν διακόνων καὶ πρὸ τῶν Ἐπισκόπων τῆς εὐχαριστίας ἅπτονται. Ταῦτα οὖν πάντα περιῃρείσθω καὶ ἐμμενέτωσαν οἱ διάκονοι τοῖς ἰδίοις μέτροις, εἰδότες, ὅτι τοῦ μὲν ἐπισκόπου ὑπηρέται εἰσί, τῶν δὲ πρεσβυτέρων ἐλάττους. Λαμβανέτωσαν δὲ κατὰ τὴν τάξιν τὴν εὐχαριστίαν μετὰ τοὺς πρεσβυτέρους, ἢ τοῦ Ἐπισκόπου μεταδίδοντος αὐτοῖς, ἢ τοῦ πρεσβυτέρου. Ἀλλὰ μηδὲ καθεῖσθαι ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἐξέστω τοῖς διακόνοις· παρὰ κανόνα γαρ καὶ παρὰ τάξιν ἐ σ τ ὶ τ ὸ γ ι ν ό μ ε ν ο ν. Εἰ δέ τις μὴ θέλοι πειθαρχεῖν καὶ μετὰ τούτους τοὺς ὅρους, πεπαύσθω τῆς διακονίας».

Ὥστε βλέπετε, Πανιερώτατε, ὅτι περὶ ἄλλου παρ' ἐκεῖνο, ὅπερ θέλετε νὰ ἀποδείξητε πρόκειται. Ἐπειδὴ διάκονοί τινες κατηγγέλθησαν, ὅτι μετελάμβανεν τῶν θείων καὶ ἀχράντων μυστηρίων κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν πρὸ τῶν ἐπισκόπων καὶ μετέδιδον εἶτα καὶ αὐτοῖς τοῖς πρεσβυτέροις, ἡ Ἁγιωτάτη Σύνοδος διορθοῦσα τὴν ἀταξίαν ταύτην κανονίζει τοὺς διακόνους, οἵτινες παρεθεώρουν τοὺς βαθμοὺς τοῦ ἐπισκόπου καὶ πρεβυτέρου· τινὲς δὲ τῶν διακόνων ἐ ν τ ῷ ἱ ε ρ ῷ β ή μ α τ ι προὐκάθηντο καὶ τῶν πρεσβυ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τέρων, ὅπερ ὡς ἀνοίκειον ἐπίσης ἀπηγορεύθη. Ἀλλ' ὅμως, ὅτι οἱ ὀφφικιάλοι διάκονοι ὡς ὁ Ἀρχιδιάκονος καὶ ὁ χαρτοφύλαξ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, διάκονος ὢν, προὐκάθηντο καὶ αὐτῶν τῶν ἐπισκόπων εἰς τὰς «ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος συνάξεις» ἤτοι εἰς τὰς ἐκτὸς τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργείας συνεδριάσεις, τοῦτο εἶνε ἀναμφισβήτητον ὡς καὶ αὐτὸς ὁ σχολιαστὴς Βαλσαμὼν εἰς τὸν ἄνω παρατεθειμένον κανόνα λέγει. «Ταῦτα τοῦ κανόνος διοριζομένου, τὸ μὲν μεταλαμβάνειν τοὺς διακόνους πρὸ τῶν ἐπισκόπων ἢ διδόναι αὐτοὺς τὴν εὐχαριστίαν ἤτοι τὰ ἅγια τοῖς ἱερεῦσιν, οὐ παραχωρεῖται· ἀλλ' οὐδὲ τὸ καθῆσθαι διάκονον ἐν τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ μέσον τῶν ἱερέων. Τὸ δὲ καθῆσθαι τινας ἀπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν διακόνων εἰς τὰς ἔξω τοῦ βήματος συνάξεις τέως πρὸ τῶν πρεσβυτέρων βλέπομεν γινόμενον· καὶ οἶμαι γίνεσθαι τοῦτο διὰ τὰ ἀρχοντίκια.»

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ κανὼν τῆς πρώτης Ἁγίας καὶ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁρίζει καὶ νοεῖ· ἐρευνήσαντες δ' οὐχ' ἅπαξ τοὺς 22 κανόνας τῆς ἑβδόμης Οἰκουμενικῆς, οὐδαμοῦ εὕρομεν τὸν παραπλήσια περὶ διακόνων διαγορεύοντα· ὁ μόνος ἐκ τῶν κανόνων τῆς Ἁγίας ταύτης Συνόδου, ὅστις ἐνεποίησεν ἡμῖν ἐντύπωσιν εἶνε ὁ 16 ὅστις ἐπιβάλλει ἐπιτίμια εἰς τοὺς ἐπισκόπους ἐκείνους καὶ κληρικούς, οἵτινες δὲν ἐνδύονται σεμνῶς, ἀλλὰ περιβάλλονται μεταξίνους καὶ πολυχρώμους ἀμφιέσεις· ἰδοὺ τί ὁ κανὼν οὗτος ἀναφέρει «Πᾶσα βλακεία καὶ κόσμησις σώματος, ἀλλοτρία ἐστὶ τῆς ἱερατικῆς τάξεως. Τοὺς οὖν ἑαυτοὺς κοσμοῦντας ἐπισκόπους ἢ κληρικούς, δι' ἐσθήτων λαμπρῶν καὶ περιφανῶν, τούτους διορθοῦσθαι χρή, εἰ δὲ ἐπιμένοιεν, ἐπιτιμίῳ παραδιδόσθαι........... Ἐκ γὰρ τῶν ἄνωθεν χρόνων πᾶς ἱερατικὸς ἀνὴρ μετὰ μετρίας καὶ σεμνῆς ἀμφιέσεως ἐπολιτεύετο. Πᾶν γὰρ ὃ μὴ διὰ χρείαν, ἀλλὰ διὰ καλλωπισμὸν παραλαμβάνεται, περπερείας ἔχει κατηγορίαν, ὡς ὁ Μέγας ἔφη Βασίλειος· ἀλλ' οὐδὲ ἐκ σηρικῶν ὑφασμάτων πεποικιλμένην ἐσθῆτα ἐνεδέδυντο, οὐδέ τινα προσετίθεσαν ἑτερόχροα ἐπιβλήματα ἐν τοῖς ἄκροις τῶν ἱματίων.» Ἐάν, Πανιερώτατε δὲν συμμορφωθῆτε πρὸς τὸν ἄνω κανόνα χάνετε πᾶν δικαίωμα νὰ ἐπικαλεῖσθε ἐναντίον ἄλλων κανόνας τῶν Ἁγίων καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Προκειμένου ἤδη περὶ διακόνων, ὑποβοηθοῦντες τὴν Ὑμετέραν Πανιερότητα, παραθέτομεν ἕτερον Κανόνα, ὅστις διεξέφυγε τὴν προσοχὴν Αὐτῆς ἐν τῇ φυλλομετρήσει τοῦ ἱεροῦ πηδαλίου· οὗτος ἐστὶν ὁ τῆς ἕκτης Ἁ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἕβδομος Κανών· ἀλλ' ἐκ τῆς ἑρμηνείας καὶ τοῦ κανόνος τούτου θὰ πεισθῇ ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης ὡς καὶ πάντες οἱ ὑπ' Αὐτῆς παραπεισθέντες, ὅτι τὰ ἀξιώματα παρέχουσι τοῖς διακόνοις ἐξαιρετικά τινὰ προνόμια· ἰδοὺ τί λέγει ὁ Κανὼν «ὁρίζομεν ὥστε τὸν διάκονον κἂν ἐν ἀξιώματι τ. ἔ. ἐν ὀφφικίῳ τῷ οἱῳδήποτε ἐκκλησιαστικῷ τυγχάνει, τὸν τοιοῦτον μὴ πρὸ τοῦ πρεσβυτέρου καθέζεσθαι· ἐκτὸς εἰμὴ τὸ πρόσωπον ἐπέχειν τοῦ οἰκείου Πατριάρχου ἢ Μητροπολίτου ἐν ἑτέρᾳ πόλει παραγένηται ἐπί τινι κεφαλαίῳ, τότε γὰρ ὡς τὸν ἐκείνου τύπον ἀναπληρῶν τιμηθήσεται» περιττὸν νὰ προσθέσω ἐνταῦθα, Πανιερώτατε, ὅτι ἐπεῖχον τόπον τοῦ ἐντολέως μου ὁπότε διενήργουν τὰ τῆς ἐκλογῆς, εὑρισκομένου Ἐ κ ε ί ν ο υ εἰς ἑτέραν πόλιν, εἰς τὰς αἰωνίους μονάς. ἰδοὺ δὲ οἱ σχολιασταὶ Ζωναρᾶς καὶ Βαλσαμὼν τί λέγουσιν ἑρμηνεύοντες τὸν ἄνω κανόνα: «οἱ τοιοῦτοι ὀφφικιάλοι διάκονοι ὅταν ἀναπληροῦσι τὸν οἰκεῖον Πατριάρχην ἢ Μητροπολίτην ἐπέχουσι τὴν θέσιν τούτου καὶ τιμηθήσονται ὡς αὐτοί. Ὁ δὲ χαρτοφύλαξ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως προκάθηται τῶν Ἀρχιερέων, διάκονος ὢν εὕρηται ἐν τῷ 18 Κανόνι τῆς Α'. ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου» (Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ Συνταγμ. θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων τομ. Β'. σελ. 323) «. . . Ὁ μέντοι κατὰ καιροὺς χαρτοφύλαξ τῆς ἁγιωτάτης Μ. Ἐκκλησίας προκάθηται ἐν ταῖς ἔξω τῆς συνόδου συνάξεσιν οὐ μόνον τῶν ἱερέων ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχιερέων ἐκ προστάξεως τοῦ ἀοιδίμου Βασιλέως Κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ». Τὸ Αὐτοκρατορικὸν τοῦτο διάταγμα ὡς λίαν μακροσκελὲς παραλείπομεν, τὸν δὲ βουλόμενον μετιέναι τούτου παραπέμπομεν εἰς σελ. 156 τοῦ Β'. τόμου Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ· μεταφέρομεν μόνον ἐκεῖθεν τήνδε τὴν περικοπὴν «Ἡ Βασιλεία μου τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐκοσμίας φροντίζουσα καὶ τὸ εὔτακτον καὶ ἐν παντὶ μὲν ζητοῦσα τῷ πολιτεύματι ἐπὶ πλέον δὲ τοῖς θείοις τοῦτο ἐμπολιτεύεσθαι διὰ σπουδῆς τιθεμένη, τὰ ἀρχῆθεν ἀπονεμημένα προνόμια ἑκάστῳ τῶν ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν, καὶ τὴν ἄχρι καὶ δεῦρο ἐπικρατήσασαν ἐν τούτοις κατάστασιν, κατὰ τὸ ἀναλλοίωτον καὶ εἰς τὸ ἑξῆς εἶναι καὶ διαμένειν βούλεταί τε καὶ εὐδοκεῖ . . . . ἐπεὶ δὲ νῦν ἡ Βασιλεία μου μάθοι ὥς τινες τῶν ἀρχιερέων ἀντιφιλοτιμούμενοι πειρῶνται τὸ τοῦ χαρτοφύλακος ὑποβιβάσαι προνόμιον... οὐκ ἀνασχετὸν τῇ Βασιλείᾳ μου ἔδοξε, π ρ ᾶ γ μ α δ ι ὰ τ ο σ ο ύ τ ο υ χ ρ ό ν ο υ β α σ α ν ι σ θ ὲ ν κ α ὶ τ ο ῖ ς π ρ ὶ ν Π α τ ρ ι ά ρ χ α ι ς κ α ὶ τ ο ῖ ς ἄ λ λ ο ι ς Ἀ ρ χ ι ε ρ ε ῦ σ ι ν κτλ.»

Ἀτρέμας τοίνυν ἐχέτω μηδὲ ταρασσέσθω ἡ καρδία τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος καὶ τῶν περὶ Αὐτὴν· διότι «οὔτε περιεφρονήθησαν, οὔτε ἀντι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

κρυς ἀσεβῶς περιυβρίσθησαν, καὶ κατεπατήθησαν αἱ θεόπνευστοι φωναὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ διδασκάλων τῆς ἐκκλησίας...... αἱ ἐν τοῖς ἱεροῖς κανόσι διατυπούμεναι καὶ περὶ πάντων προνοοῦσαι.» Ἐὰν πράγματι ὑπὲρ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ θεσμίων τῆς ἐκκλησίας ἦν ὁ ἀγὼν τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος, τότε δὲν ἔπρεπεν Αὕτη, πρὸ τῆς εἰς ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ συνεδριάσεως τῆς 24 Αὐγούστου 1889 καὶ ἐν τῷ δωματίῳ της ἐνώπιον τοῦ πρεσβυτερίου, νὰ προτείνῃ αὐτῷ τῷ Μ. Πρωτοσυγκέλλῳ κ. Μελετίῳ τὴν ἑξῆς λύσιν: «θὰ σὲ ψηφίσω Τοποτηρητὴν καὶ θὰ σὲ ἀναγνωρίσω τοιοῦτον ἐπὶ τῷ μόνῳ ὅρῳ, νὰ ἐκδιώξῃς ἀμέσως ἐκ τῶν Πατριαρχείων τὸν Παγώνην·» ὥστε, Πανιερώτατε, τὰ πάντα θὰ εἶχον καλῶς καὶ θὰ ἦσαν κανονικὰ καὶ ἔγκυρα, ἂν ἐξεδιωκόμην ἀμέσως τῶν Πατριαρχείων; Αἱ χριστιανικαὶ ἀρχαί, Πανιερώτατε, καὶ οἱ προστάται τῆς εὐδαιμονίας καὶ τάξεως νόμοι καὶ κανόνες, στεροῦνται μέρος τῆς ἰσχύος αὐτῶν, ὅταν ἐπικαλοῦνται τούτους πρόσωπα, ἅτινα μεταχειρίζονται τοὺς νόμους καὶ κανόνας, ὡς οἱ ἐμβαλωματαὶ τῶν ὑποδημάτων τὰ τεμάχια τοῦ δέρματος, ἅτινα ἀπαλήνουσιν εἰς τὸ ὕδωρ, ἵνα διὰ τῶν ὀδόντων αὐτῶν καὶ τῶν ἐργαλείων πλατύνωσι καὶ μηκύνωσι κατὰ τὰς διαστάσεις τοῦ πέλματος τῶν ὑποδημάτων. Ὑπὸ τοιαύτην ἔποψιν ἠδυνάμην νὰ εἴπω τὴν φράσιν, ἣν ἀναγράφετε ἐν τῷ ὑπομνήματι, «ἄφησον πρὸς στιγμὴν τοὺς κανόνας καὶ τὰς συνηθείας τῆς ἐκκλησίας νὰ κοιμηθῶσι καὶ κατόπιν βλέπομεν·» διότι ἀείποτε παρὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐκκλησίας ἐπολιτεύθη ἡ Πανιερότης της διακριθεῖσα ἰδίᾳ ὡς καταπατήσασα τοὺς ἀναφερομένους εἰς τὴν πειθαρχίαν καὶ εἰς τὸν πρὸς τὰς ἐκκλησιαστικὰς Ἀρχὰς σεβασμόν, ἀπώλεσε δὲ οὕτω τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικαλῆται αὐτοὺς ἐν ταῖς ἀνάγκαις Της· δὲν ἔπρεπε δὲ νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν φράσιν ταύτην, ἂν ἐλέχθη ὡς αὐθάδη οὔτε ὡς παράλογον, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς ἀποφυγὴν συζητήσεως ἐπὶ ἐδάφους ὅπερ διεύφευγεν τῶν ποδῶν Της καὶ κατέρρεον ὑπ' αὐτοὺς πάντα τὰ ὀνειροπολήματα καὶ τὰ ἁγνὰ καὶ ἀνιδιοτελῆ σχέδια ὑπὲρ ὧν τοσούτῳ ἐκθύμως εἰργάσθη Αὕτη πολὺ πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀοιδίμου Σωφρονίου· ἄλλως τε τὴν αὐθάδειαν καὶ τόλμην καὶ τοὺς παληκαρισμοὺς ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης, ἐγκαυχωμένη καθ' ἑκάστην ἐνώπιον τῶν φοιτητῶν τοῦ Πατριαρχείου, παρίστα ὡς ἴδιον Αὐτῆς χαρακτηρισμόν.

Πλὴν τῶν προειρημένων σπουδαίων καὶ ἰσχυρῶν λόγων ὑπὲρ τῆς ἐνεργείας μου ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πατριάρχου Σωφρονίου, ὑπάρχει καὶ ὁ λόγος, ὃν ἡ Πανιερότης της ἐπικαλεῖται ὑπὲρ ἑαυτῆς, ὅτι δηλαδὴ «ὡς μόνος τότε ἐν τῷ θρόνῳ Ἀρχιερεὺς ἔδει καὶ νὰ προεδρεύσητε

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ νὰ ἐκλεγῆτε Τοποτηρητής,» δυστυχῶς ὅμως, ὁ λόγος οὗτος στρέφεται κατὰ τῆς Πανιερότητός της, διότι ἂν δὲν ἦτο Αὕτη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην «ὁ μόνος Ἀρχιερεὺς» ἀλλ' ἦτο παρὼν καὶ ὁ ἕτερος, ἤτοι ὁ νεοχειροτονηθεὶς Μητροπολίτης Θεοφάνης — περὶ τῆς κανονικότητος ἢ μὴ τῆς χειροτονίας τοῦ ὁποίου παρακατιόντες θὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα — τότε θὰ ὑπῆρχε λόγος συνεδριάσεως καὶ ἐκλογῆς μεταξὺ δύο Ἀρχιερέων, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἐκλέξιμος ἦτο εἷς καὶ μόνος, δὲν φρονεῖ ἡ Πανιερότης της, ὅτι περιττὴ καθίστατο καὶ συνεδρίασις καὶ ἐκλογή, μὴ ὑπαρχόντων ἐκλεξίμων τοὐλάχιστον δύο; Ὑποτεθείσθω δέ, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἱερὸς Κλῆρος δὲν ἔτρεφεν ἐμπιστοσύνην πρὸς τὴν Ὑμετέραν Πανιερότητα, οὐδ' ἐθεώρει Αὐτὴν τὸν κατάλληλον, ὅπως διεξαγάγῃ τόσῳ σοβαρὰν ἐντολὴν οἵα ἡ ἐκλογὴ Πατριάρχου· δὲν φρονεῖ Αὕτη, ὅτι ἐξ ἀνάγκης καὶ παρὰ συνείδησιν θὰ περιώριζεν ὁ κλῆρος τὰς ψήφους του εἰς τὴν Πανιερότητά της, μὴ ὄντως δυνατοῦ ἄλλως γενέσθαι; Μήπως εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν δὲν θὰ εὑρίσκετο Κλῆρος καὶ Λαός, ὅταν ἐπὶ τῷ αὐτῷ λόγῳ θὰ ἀπῄτει ἡ Πανιερότης της νὰ ἐκλεγῇ Τοποτηρητὴς καὶ Πατριάρχης ἴσως; πολὺ εὐφυὴς ἡ ἐπινόησις καὶ χειροκροτοῦμεν ἐπὶ ταύτῃ, δι' ἧς ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης ἠδύνατο ipso jure νὰ ἐπιτύχῃ καὶ τῆς Τοποτηρητείας, καὶ τῆς Πατριαρχείας, ἀλλὰ δυστυχῶς δι' Αὐτήν, δὲν ἐπραγματοποιήθη τὸ ὀνειροπόλημα, ἀφέθησαν δ' ἐλεύθεραι καὶ αἱ συνειδήσεις χωρὶς νὰ ἐξαναγκασθῶσιν οἱ ἐκλογεῖς, ἵνα περιορίσωσι τὰς ψήφους αὐτῶν ἄκοντες καὶ μὴ βουλόμενοι εἰς τὸν ἕνα καὶ μόνον, ἔστω καὶ ἂν ἦτο οὗτος Μητροπολίτης, καίτοι οἱ Μητροπολῖται ἐνταῦθα, φέροντες τὸν τίτλον πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Μητροπόλεως καὶ στερούμενοι ποιμνίου, ἐπέχουσι τὴν θέσιν ἁπλῶν τιτουλαρίων ἢ χωρεπισκόπων, ὧν καὶ ἡ δικαιοδοσία καὶ ἡ ἐνέργεια λίαν περιωρισμένη ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς ἐκκλησίας. Ἰδοὺ τί περὶ αὐτῶν λέγει ὁ ιδ'. κανὼν τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου: «οἱ δὲ χωρεπίσκοποι, εἰσὶ μὲν εἰς τύπον τῶν ἑβδομήκοντα· ὡς δὲ συλλειτουργοί, διὰ τὴν σπουδὴν τὴν εἰς τοὺς πτωχοὺς προσφέρουσι τιμώμενοι» ὁ δὲ σχολιαστὴς Ζωναρᾶς ἐπάγει «εἰς τύπον οὖν τῶν 70 ὄντες οἱ χωρεπίσκοποι, διὰ τοῦτο οὐδὲ πρεσβυτέρους οὐδὲ διακόνους χειροτονοῦσιν, οἷα μηδὲ τὴν χάριν τοῦ πνεύματος παρέχειν δυνάμενοι·» καὶ ὁ Βαλσαμὼν «ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ σωτηριώδους κηρύγματος, μὴ ἐξαρκούντων τῶν δώδεκα Ἀποστόλων εἴς τε τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ εἰς τὰς λοιπὰς διακονίας τῶν προσερχομένων τῷ Θεῷ, παρελήφθησαν καὶ ἑβδομήκοντα ἄνδρες οἵτινες διακονηταὶ μὲν ἐλέγοντο καὶ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου, ἐξουσίαν δὲ οὐκ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

εἶχον ἀφιέναι ἁμαρτίας, ὡς μηδὲ λαβόντες τὴν χάριν τοῦπνεύματος, ἔδοξε τοῖς Πατράσιν εἰς τύπον τῶν τοιούτων ἑβδομήκοντα μαθητῶν χωρεπισκόπους παρὰ τῶν ἐπισκόπων προβάλεσθαι, ἐφ' ᾧ διὰ τούτων γίνεσθαι τὴν εἰς τοὺς πτωχοὺς διανομὴν καὶ δαπάνην τῶν Κυριακῶν χρημάτων τῶν καὶ πτωχικῶν λεγομένων. Τῷ τοι οὐδὲ δύνανται πρεσβυτέρους καὶ διακόνους χειροτονεῖν, ἀλλ' οὐδὲ ἀφιέναι ἁμαρτίας, ὥσπερ οὐδὲ οἱ ἑβδομήκοντα μαθηταί. Ὅτι δε χρεὼν ἦν τούτους τιμᾶσθαι διὰ τοὺς κόπους αὐτῶν, ὥρισαν οἱ πατέρες, μηδὲν ἕτερον τούτους ποιεῖν, ἀλλ' ἢ ὡς συλλειτουργοὺς μόνον ἱερουργεῖν» ταὐτὰ καὶ ὁ ι.' τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου κελεύει καὶ ὁ ιγ.' τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ διέξεισιν· ὁ δὲ Μ. Βασίλειος τοῖς ὑπ' αὐτὸν χωρεπισκόποις ἐπιστέλλει λέγων «αὐτοῦ χωρὶς μὴ χειροτονεῖν οὔτε ὑπηρέτας, ἤτοι ὑποδιακόνους» Καὶ ὅμως ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης δίχα τῆς γνώμης τοῦ ἐπισκόπου πολλάκις ἱερούργει, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐπισκόπου ἐγκατέστη ὡς ἑτέρα ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ παρέχουσα τοῖς πρεσβυτέροις ἄδειαν τοῦ ἱερουργεῖν Αὐτὴ προσδεομένη κανονικῆς ἀδείας καὶ φερομένη διὰ τοῦ γνωστοῦ δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου ὡς ἐ - σ τ ε μ μ έ ν η κ ε φ α λ ὴ ἔχουσα τὸ δικαίωμα τοῦ λέγειν καὶ πράττειν καὶ διατάττειν καὶ ἀφορίζειν τοὺς ἐναντιοφρονοῦντας Αὐτῇ. Ἡ τοιαύτη, πανιερώτατε, παρὰ δικαιοδοσίαν καὶ κανόνας ἐνέργεια ἀνάγεται εἰς τὸν κύκλον τῆς αὐθαιρεσίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐν καιρῷ προεφυλάχθησαν οἱ κληρικοί, ὑπερασπιζόμενοι τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως αὐτῶν, ὅτε καὶ πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Σωφρονίου καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ κατεβλήθησαν ἐνέργειαι πρὸς ἐκβιασμὸν αὐτῆς. Εἰς προστασίαν τῆς ἐλευθερίας ψήφου καὶ συνειδήσεως, ἦλθεν ἐπίκουρος καὶ ἡ Σεβαστὴ Αἰγυπτιακὴ Κυβέρνησις, ἥτις μαθοῦσα, ὅτι ἐπέκειτο τὸ μοιραῖον τέλος τοῦ Πατριάρχου Σωφρονίου καὶ καθῆκον Αὐτῆς ἡγησαμένη, ἵνα προλάβῃ σκάνδαλα καὶ ἀνησυχίας καὶ ἐπεμβάσεις καὶ αὐθαιρεσίας, συνῆλθεν εἰς Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, οὗτινος τὰς ἀποφάσεις ἀνεκοίνωσεν ἡμῖν διὰ τοῦ Διοικητηρίου Ἀλεξανδρείας πέμψαντος τὸ παρὰ πόδας ἔγγραφον.

Ἀ ρ ι θ μ. 1189

Πρὸς τὸν Γενικὸν Πατριαρχικὸν Ἐπίτροπον
κ. Κωνστ. Παγώνην

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ἔπεμψε σήμερον εἰς τὸ Διοικητήριον Ἀλεξανδρείας ἔγγραφον διαλαμβάνον, ὅτι συνεπείᾳ τῆς σοβαρᾶς ἀσθε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

νείας τοῦ Πατριάρχου Σωφρονίου, ἀπεφάσισε τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον νὰ ἐπιφορτίσῃ Ὑμᾶς, ἵνα λάβητε πάντα τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς προφύλαξιν τῶν σφραγίδων καὶ κειμηλίων τοῦ Πατριαρχείου καὶ νὰ συγκαλέσητε, ὅταν ἀποβιώσῃ ἡ Α. Παναγιότης ὁ Πατριάρχης Σωφρόνιος, ὅλον τὸν Ὀρθόδοξον Κλῆρον τῆς Αἰγύπτου διὰ νὰ προβῇ εἰς ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ.

Ταῦτα φέρων εἰς γνῶσιν Ὑμῖν κ.τ.λ.

(Τ. ΣΦ.) **Ὁ Διοικητὴς Ἀλεξανδρείας.**

Ἐκ πάντων τῶν ἄχρι τοῦδε ἐκτεθέντων συνάγομεν, πανιερώτατε, τὸ ἀσφαλὲς συμπέρασμα, ὅτι ἡ ὑπὸ τὴν προεδρείαν μου συνελθοῦσα τῇ 24 Αὐγούστου 1899 σεβασμία τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Κληρικῶν τοῦ θρόνου Συνέλευσις πρὸς ἐκλογὴν Τοποτηρητοῦ, οὔτε ἀντικανονικῶς συνεκροτήθη ἕνεκεν τοῦ ὀφφικίου μου, οὔτε ἀναρμοδίως ὡς Γενικοῦ Ἐπιτρόπου, οὔτε ἠδύνατο νὰ προσβληθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς Συνελεύσεως ταύτης, ὅπερ οὐ μόνον ἀπεδέξαντο καὶ ἀνεγνώρισαν ὡς ἔγκυρον πᾶσαι αἱ Ὀρθόδοξοι Αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐφ' ἡμᾶς τεταγμένη Σεβαστὴ Κυβέρνησις καὶ σύμπας ὁ Ὀρθόδοξος Λαός, ὅστις λαβὼν πρόσκλησιν παρὰ τοῦ οὕτω δὴ ἐκλελεγμένου Τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Πανοσιολ. Μ. πρωτοσυγκέλλου κ. Μελετίου, ὅπως συνέλθῃ εἰς διάφορα ἐκλογικὰ κέντρα πρὸς ἀνάδειξιν ἀντιπροσώπων διὰ τὴν πατριαρχικὴν ἐκλογήν, ἀσμένως ὑπήκουσεν εἰς τὴν ἐντολήν, ὡς ἀποῤῥέουσαν ἐξ Ἀρχῆς, ἣν οὕτω ἀνεγνώριζεν νομίμως καὶ κανονικῶς καθεστηκεῖαν. Ἐξεταστέον ἤδη καὶ ἡ ἑτέρα ἔνστασις τῆς Ὑμετέρας πανιερότητος, ἂν δηλαδὴ ἠδύνατο ἡ ἐκλογικὴ Συνέλευσις νὰ ἐκλέξῃ Τοποτηρητὴν κληρικόν, μὴ φέροντα τὸν βαθμὸν τῆς ἀρχιερωσύνης.

Β'.

Τὰ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Τοποτηρητοῦ

« Ἐπαιδούμεθα, Παναγιώτατε καὶ σεβασμιώτατοι, ἐπαιδούμεθα ἀληθῶς, ἵνα ἐκθέσωμεν πρὸς ὑμᾶς τὰ ποικίλα, καὶ ἐπαίσχυντα καὶ ἐπονείδιστα μέσα, δι' ὧν ἐπετεύχθη ἡ ἀντὶ τοῦ μόνου τότε ἐν τῷ Θρόνῳ ἐν ἐνερ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γείᾳ Ἀρχιερέως ἐκλογὴ ὡς Τοποτηρητοῦ τοῦ ἐκ τῶν ἱερέων Μελετίου».

Οἱ λόγοι οὗτοι γραφέντες διὰ τῶν χειρῶν τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος ἴσως ἐγράφησαν εἰς στιγμὴν ἐξάψεως, εἰς ἣν πολλάκις περιέρχεται Αὕτη, ὡς ἐκ τῆς αἱματώδους κράσεώς της, ἀλλ' ὅμως ἔσονται εἰς αἰσχύνην Αὐτῆς· καὶ πράγματι θὰ ἐπαίδηται, ὅταν ἐν τῷ μέλλοντι προσπίπτωσιν οἱ ὀφθαλμοί Της, ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω γραμμῶν. Βεβαίως δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ μακρηγορήσωμεν πρὸς ἀνασκευὴν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τῆς ἡμετ. Πανιερότητος: ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιτροπεύσῃ κληρικός, ἐὰν μὴ οὗτος ᾖ ἀρχιερεύς, καὶ ὅτι ἡμάρτησεν ὁ ἱερὸς Κλῆρος ἐκλέξας Τοποτηρητὴν πρεσβύτερον, ὑπαρχούσης τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος τοῦ μόνου Ἀρχιερέως· οὐδέ θὰ ἀνασκαλεύσωμεν τὸ ἱερὸν Πηδάλιον, ὅπως παραθέσωμεν ἱεροὺς κανόνας, μὴ ὑπαρχόντων τοιούτων, οὔτε ἀπαγορευτικῶν οὔτε προστακτικῶν· διότι ἂν ὑπῆρχεν ἔστω καὶ εἷς, θὰ παρέθετεν αὐτὸν ἡ Πανιερότης Της πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἰσχυρισμοῦ Της — ὡς οὐδ' ὑπάρχει ἐν ἡμῖν ἐκλογικὸς κανονισμὸς κεκυρωμένος, ἵνα ρυθμίσῃ τὰ τῆς ἐκλογῆς Τοποτηρητοῦ καὶ Πατριάρχου, ὡς ρυθμίζουσι ταῦτα, οἱ ἀναφερόμενοι ὑπὸ τῆς Πανιερότητός Της Κανονισμοὶ τῶν Πατριαρχείων Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων, οἵτινες φέροντες τὸ Αὐτοκρατορικὸν κῦρος, εἰσῆλθον εἰς τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους καὶ ἀπὸ τῶν ὁποίων οὐδὲ κατὰ κεραίαν δύνανται ν' ἀποκλίνωσιν ἐν ἀναλόγοις περιστάσεσιν τὰ εἰρημένα Πατριαρχεῖα. Ἐν δὲ τῷ Ἀλεξανδρινῷ Θρόνῳ, μὴ ὑπάρχοντος τοιούτου κεκυρωμένου ἐκλογικοῦ Κανονισμοῦ, ἔδει ν' ἀνατρέξωμεν εἰς τὰ ἀπ' αἰώνων ἐν αὐτῷ τελούμενα καὶ ἐπὶ τούτων, ὡς ἐπὶ σταθεροῦ ἐθίμου βασιζόμενοι, νὰ ἐξέλθωμεν πάσης δυσχερείας· ἡ ἱστορία εἶνε ὁ ἀσφαλέστερος ὁδηγὸς πρὸς ὑπερπήδησιν προσκομμάτων, διότι τὰ γεγονότα δὲν παρουσιάζονται, πανιερώτατε, ὡς μήκυτες, ἀλλ' εἰσὶν ἀνακύκλησίς τις, οἱονεὶ, καὶ ἐπανάλειψις τῶν παρελθόντων. Ἰδοὺ δὲ τί ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ θρόνου διδασκόμεθα.

Ἐκτὸς τῶν παραδειγμάτων τοῦ Ἐλπιδίου καὶ Κυπριανοῦ, οἵτινες, καίτοι διάκονοι, ἐπετρόπευσαν, ἔχομεν καὶ τὰ ἑξῆς παραδείγματα, ἅτινα ἀναγράφονται εἰς τὸν πανάρχαιον πατριαρχικὸν Κώδικα. Ἐν ἔτει 690 ἐπηκολούθησεν ἐπὶ 34 ἔτη χηρεία ἐν τῷ Ἀλεξανδρινῷ θρόνῳ, ἐξωσθέντος Πέτρου τοῦ Ε', καθ' ὅλον δὲ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα διοικεῖ τὰ τῆς Ἐκκλησίας Ἐπιτροπικῶς, Πέτρος ὁ Π ρ ε σ β ύ τ ε ρ ο ς, ὅστις ἐπὶ τέλους ἐκλέγεται καὶ Πατριάρχης ὡς Πέτρος Ἕκτος (ἴδε Κωδ. σελ. 16.)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐπίσης ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι, ἵνα μὴ περιπλανώμεθα εἰς τὸ ἀπώτατον παρελθόν, ἔχομεν ἀρκετὰ παραδείγματα ὧν τινα καὶ τοῖς πλείστοις τῶν χριστιανῶν εἰσὶ γνωστά, ὡς λίαν πλησιέστατα τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις. Οὕτω ἐν ἔτει 1845 ὁ ἐκ Σίφνου Ἀρχιμανδρίτης Ἱερόθεος, ὑποτακτικὸς Ἱεροθέου τοῦ Α'. γίνεται ἐπίτροπος καὶ διάδοχος αὐτοῦ [σελ. Κωδ. 23]. Ἐπίσης γνωρίζομεν, ὅτι ἕνεκεν χρονίου νοσήματος, ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Καλλίνικος, ὑποβάλλει τῇ 10 Φεβρουαρίου τοῦ 1861 παραίτησιν ἀπὸ τοῦ Θρόνου καὶ καθίσταται Τοποτηρητὴς ὁ γνωστὸς Ἀρχιμανδρίτης Εὐγένειος ὁ Ξηροποταμηνός, (ἴδε Κώδικος σελ. 67—). Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1869 ἐπὶ τῆς μεσοπατριαρχείας, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πατριάρχου Νικάνορος, κατέστη Τοποτηρητὴς τοῦ Θρόνου ὁ Ἀρχιμανδρίτης Νεῖλος ὁ Ἐσφιγμενίτης, οὗτινος ἡ ἐκλογὴ ἔτυχε καὶ αὐτοκρατορικῆς ἐπικυρώσεως (ἴδε ἐνθ. ἀνωτ σελ. 80—83), τὸ δὲ περιεργότερον εἶνε, ὅτι καθίστανται καὶ ἀναγνωρίζονται Τοποτηρηταὶ τοῦ Θρόνου οἱ Ἀρχιμανδρῖται ὑπαρχόντων οὐχὶ ἑνὸς ἀλλὰ πλείστων Ἀρχιερέων ἐν τῷ Θρόνῳ. Ἀλλὰ νομίζω, Πανιερώτατε, ὅτι καθίσταται περιττὴ πᾶσα ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου συζήτησις, ἀφοῦ δυνάμεθα νὰ παραθέσωμεν ὧδε τὴν ἐπίσημον γνώμην αὐτοῦ τοῦ Δικαστηρίου εἰς ὃ ἀνεφέρθη καταγγέλλουσα τὰ ἐν ἡμῖν γενόμενα ἡ ὑμετ. Πανιερότης, ἤτοι τῆς Μ. τοῦ Χρίστου ἐκκλησίας, ἥτις, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ αὐτοκέφαλοι ἐκκλησίαι ἐπεκοινώνησαν διὰ γραμμάτων τῷ οὕτω δὴ ἐκλεγέντι Τοποτηρητῇ τοῦ Θρόνου Μ. Πρωτοσυγκέλλῳ κ. Μελετίῳ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀριθμ. Πρωτοκολ.

5279

Ὁσιολογιώτατε Μέγα Πρωτοσύγκελλε Κύριε Μελέτιε Τοποτηρητὰ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας, τέκνον ἐν κυρίῳ ἀγαπητὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη τῇ αὐτῆς ὁσιολογιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Λαβόντες ὑπ' ὄψει τὸ γράμμα τῆς αὐτῆς ὁσιολογιότητος, δι' οὗ ἀναγγέλλει ἡμῖν τὴν ἐκλογὴν αὐτῆς ὡς Τοποτηρητοῦ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀλεξανδρείας, προαγόμεθα, Συνοδικῇ διαγνώμῃ, συγχαρῆναι αὐτῇ ἐπὶ τούτῳ καὶ ἅμα εὔξασθαι αὐτῇ, ὅπως δυνηθῇ ἐκπληρῶσαι ἐπιτυχῶς τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ ἐντολήν. Πεποίθαμεν δ' ὅτι, ἥ τε αὐτῆς ὁσιολογιότητος καὶ πάντες οἱ ἁρμόδιοι, τῆς εὐκλείας τῆς πρε-

σθυγενοῦς ταύτης Ἐκκλησίας κηδόμενοι, ἐνεργήσουσιν ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει τὰ δέοντα μετὰ τῆς προσηκούσης συνέσεως. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ᾽ αὐτῆς.

1899 Ὀκτωβρίου 12

† *ὁ Κωνσταντινουπόλεως* **Κωνσταντῖνος**

ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης

Ἐπίσης καὶ ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανὸς ἐν τῇ ἀπαντητικῇ Αὐτοῦ ἐπιστολῇ ὑπ᾽ ἀριθμ. 808, ἐν ἄλλοις λέγει: «Ἀσμενοι δὲ νῦν ἀπαντῶντες εἰς τὰ ὑπ᾽ ἀριθμ. 106 καὶ ἀπὸ 4 τοῦ μηνὸς τούτου υἱϊκὰ γράμματα τῆς Ὑμετέρας περισπουδάστου Ἡμῖν πανοσιολογιότητος, δι᾽ ὧν ἐξαγγέλλεται Ἡμῖν ἥ τε πρὸς Κύριον ἐκδημία τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Σωφρονίου, πεπληρωκότος τὸ κοινὸν χρέος τῇ 22 τοῦ παρεληλυθότος μηνὸς Αὐγούστου καὶ ἡ κανονικὴ αὐτῆς ἐκλογὴ εἰς Τοποτηρητὴν τοῦ χηρεύοντος Πατριαρχικοῦ θρόνου, ἅμα μὲν ἐπαναλαμβάνομεν τὰ βαθέα Ἡμῶν καὶ εἰλικρινῆ συλλυπητήρια ἐπὶ τῇ μεγίστῃ ἀπωλείᾳ, ἣν ὑπέστη ἡ τῶν Ἀλεξανδρέων Ἁγιωτάτη Ἐκκλησία, στερηθεῖσα τοῦ ἐπὶ τριακονταετίαν ὅλην ἀξίως καὶ εὐκλεῶς προστάντος Αὐτῆς ἀοιδίμου Πάπα καὶ Πατριάρχου Σωφρονίου, ἅμα δὲ συγχαίρομεν καὶ αὖθις τῇ υἱϊκῇ αὐτῆς ἀγάπῃ, ἐπαξίως τιμηθείσῃ διὰ τοῦ ὑψηλοῦ διακονήματος τῆς Τοποτηρητείας. Ἐπευχόμενοι δ᾽ αὐτῇ ἐπὶ τούτοις δύναμιν παρὰ Κυρίου καὶ ἐνίσχυσιν εἰς αἰσίαν μὲν καὶ ἐπιτυχῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνατεθειμένων αὐτῇ ὑψηλῶν καθηκόντων, ταχεῖαν δὲ ἀνάδειξιν τοῦ ἀξίου εἰς διαδοχὴν τοῦ θρηνουμένου Πατριάρχου, ἐπικαλούμεθα ἐπ᾽ Αὐτὴν δαψιλεῖς τὰς θείας δωρεὰς καὶ χάριτας.

Ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἱερουσαλὴμ 1899 Σεπτεμβρ. 20.

† *ὁ Ἱεροσολύμων ἐν Χριστῷ εὐχέτης*

Ὁμοίως καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας διὰ τοῦ ὑπ᾽ ἀριθμὸν 129 γράμματος τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου Ἀντοχείας ἐπεκοινώνησε καὶ ἐπηύξατο τὰ προσήκοντα τῷ Πανοσιολογιωτάτῳ Τοποτηρητῇ κ. Μελετίῳ. Καὶ ἡ ἐκκλησία Μαυροβουνίου διὰ τοῦ ὑπ᾽ ἀριθμ. 1188 γράμγατος τῆς Α. Σεβασμιότητος τοῦ Μητροπολίτου Κυρίου Μητροφάνους· Καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας διὰ τοῦ ὑπ᾽ ἀριθμ. 169 γράμματος τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ Πολ. Πράκτορος τῆς Ρωσσίας Κυρίου Κογιάνδερ· Καὶ ἡ Α. Σεβα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σμιότης ὁ 'Αρχιεπίσκοπος Σινᾶ Κύριος Πορφύριος διὰ τοῦ ἀπὸ 22 Σεπτεμβρίου 1899 ἐκ Σμύρνης γράμματός Του· Καὶ ἡ 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος διὰ τοῦ παρὰ πόδας τηλεγραφήματος τῆς Α Σεβασμιότητος τοῦ Μητροπολίτου 'Αθηνῶν Κυρίου Προκοπίου.

Πανοσιωτάτῳ Πρωτοσυγκέλῳ Μελετίῳ
Τοποτηρητῇ Πατριαρχικοῦ Θρόνου 'Αλεξανδρείας.

«'Ιερὰ Σύνοδος 'Εκκλησίας 'Ελλάδος ἀσμένως γνοῦσα ἐκλογὴν Ύμῶν ἀπευθύνει συγχαρητήρια ἐπὶ τούτῳ δεομένη 'Υψίστου ἐνισχύσαι Ύμᾶς εἰς εὐτυχῆ ἐκπλήρωσιν ὑψηλῶν καθηκόντων καὶ ἀξιῶσαι ἁγίαν 'Εκκλησίαν 'Αλεξανδρείας, Πατριάρχου ἀξίου διαδόχου ἀειμνήστου Σωφρονίου.

(ὑπογρ.) Μητροπολίτης 'Αθηνῶν
Προκόπιος

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω δὲν δύναμαι νὰ παραδεχθῶ, Πανιερώτατε, ὅτι σύμπασα ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, ἐπικοινωνήσασα μετὰ τοῦ «πέως ἐφημερίου ἐν Πόρτ-Σαΐτ Μελετίου» ὡς γράφετε, τοῦ ἐκλεγέντος ἀνθ' ὑμῶν Τοποτηρητοῦ, εὕρηται ἐν ἀπάτῃ καὶ καταπατοῦσα τοὺς κανόνας τῆς ἐκκλησίας, μόνη δὲ ἡ ὑμετέρα Πανιερότης, ἀντεχομένη τῶν κανόνων καὶ θεσμῶν καὶ τῆς πράξεως τῆς ἐκκλησίας, εὕρηται ἐν τῷ δικαίῳ· ἐπαισχυνόμεθα δὲ νὰ ἐπαναφέρωμεν τὸν λόγον ἐπὶ τῆς καθ' ἡμῶν μομφῆς, ὅτι δηλαδὴ ἠπειλήθησάν τινες τῶν ἱερέων δι' ἐξορίας καὶ ἐψήφισαν τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου κ. Μελετίου διότι δὲν θέλομεν νὰ φέρωμεν τὴν Πανιερότητά Της εἰς τὴν δυσχερῆ θέσιν νὰ παρουσιάσῃ ἕνα τοιοῦτον ἐκ τῶν κληρικῶν ἀπειληθέντα ἢ ἐξορισθέντα· διὸ καὶ μεταβαίνομεν εἰς τὰ τῆς ἐκλογῆς πρὸς ἀνάδειξιν Πατριάρχου 'Αλεξανδρείας.

Γ'.

Τὰ κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν ἐκλογὴν

Δὲν ἐπαιδούμεθα ἡμεῖς, Πανιερώτατε, νὰ μεταφέρωμεν ἐνταῦθα τὸ σχετικὸν μέρος τῆς ἐγκυκλίου ἐκείνης, ἣν «ὡς τερατῶδες καὶ ἐξαμβλωματικὸν ἀποκύημα» χαρακτηρίζει ἡ ὑμετέρα Πανιερότης ἐν τῷ πρὸς τὴν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν ὑπομνήματί Της, διὰ νὰ ἀποδείξωμεν τὴν βάσιν, ἐφ' ἧς ἐστηρίχθη ἡ ὑπὸ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ Κλήρου καὶ Λαοῦ γενομένη Πατριαρχικὴ ἐκλογή:

« Χηρεύσαντος τοῦ ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀλεξανδρείας διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Σωφρονίου, ἀνετέθη ἡμῖν ἁρμοδίως καὶ νομίμως ἡ διεξαγωγὴ τῆς ἐκλογῆς πρὸς ἀνάδειξιν τοῦ διαδόχου τοῦ Θρόνου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἁγιώτατος οὗτος Θρόνος στερεῖται κεκυρωμένου ἐκλογικοῦ κανονισμοῦ, δέον, ἵνα κατὰ τὴν ὁμόφωνον ἐπιθυμίαν τοῦ ἱεροῦ Κλήρου καὶ Ὀρθοδόξου Λαοῦ, βασιζομένην ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, ὅτι ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Ἀρχηγὸς ἐκλέγεται τῇ ψήφῳ Κλήρου καὶ Λαοῦ ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ἔθους, καθ' ὃ καὶ ἐν τῷ παρελθόντι διενεργήθησαν οὕτω ἐκλογαὶ πρὸς ἀνάδειξιν Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, διενεργηθῇ καὶ νῦν ἡ ἐκλογὴ τοῦ διαδόχου τοῦ θρόνου ψήφῳ κοινῇ Κλήρου τε καὶ Λαοῦ.»

Ὡς βλέπει ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης, ἀφ' ἑνὸς παρίσταται βασιζόμενος ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς ἡμῶν ἐπὶ γενικῆς ἐκλογικῆς ἀρχῆς, ἰσχυσάσης ἀνέκαθεν, ὡς θέλομεν ἀποδείξει, καθ' ὅλην τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐπὶ ἔθους ἐν τῷ παρελθόντι, ὅπερ ἀντικατέστησεν ἐν τῷ Ἀλεξανδρινῷ Θρόνῳ τὴν ἔλλειψιν κεκυρωμένου ἐκλογικοῦ Κανονισμοῦ Τὰ δύο ταῦτα σημεῖα μέλλομεν ν' ἀναπτύξωμεν ἐνταῦθα καὶ ἂν ἀποδειχθῇ, ὅτι ἡ βάσις τῆς γενομένης ἐν ἡμῖν Πατριαρχικῆς ἐκλογῆς εἶνε ἀσφαλὴς καὶ ἑδραία, ἐσμὲν βέβαιοι, ὅτι θὰ παύσῃ καὶ ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης νὰ ἐρωτᾷ «τοὺς καὶ ἄκρῳ ἔστω δακτύλῳ ἁψαμένους τῆς μελέτης τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς πράξεως, ἀρχαίας, μέσης καὶ νεωτέρας, ἂν συνήντησαν ποῦ ποτε παραπλήσιον τρόπον ἐκλογῆς, οἷος ὁ ἐν τῇ ἐν λόγῳ ἐγκυκλίῳ διατυπούμενος καὶ καθοριζόμενος.» Ἀντὶ δὲ νὰ παραπέμπῃ τοῦ λοιποῦ ἡ ὑμετέρα Πανιερότης τοὺς συντάκτας τῆς Ἐγκυκλίου εἰς δοκίμια τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου πρὸς τὸ μαθεῖν αὐτοὺς τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς ἐπισκόπων, Μητροπολιτῶν καὶ Πατριαρχῶν, κάλλιον θὰ ἔπραττε νὰ ἐλάμβανε μετὰ χεῖρας τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν, ἧς ἐχρημάτισε καὶ διδάσκαλος, ὡς λέγει, ἡ Πανιερότης Της, καὶ ἰδίᾳ νὰ ἐνέκυπτεν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐκκλησίας, εἰς ἣν εὕρηται νῦν καὶ ἧς ἐτάχθη ὑπερασπιστής, καὶ τότε θὰ ὡμολόγει Αὐτή, ὅτι ἠδίκησε καὶ ἑαυτὴν καὶ τὴν ἱστορίαν γράφουσα πετῶντι καλάμῳ, ὅσα ἔγραψε καὶ καταγγέλλουσα τὴν γενομένην ἐνταῦθα Πατριαρχικὴν ἐκλογὴν ὡς «ὄζουσαν προτεσταντισμοῦ, τοῦ παραδεχομένου καθολικὴν τὴν ἱερωσύνην.»

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Βεβαίως δὲν προτιθέμεθα νὰ συγγράψωμεν ἱστορικὴν μελέτην περὶ ἐκλογῶν, καὶ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ λεγομένου Συνοδικοῦ συστήματος καὶ τῶν ἐπισήμως κεκυρωμένων Κανονισμῶν ἐμορφώθη τὸ ἰσχῦον ἐκλογικὸν σύστημα ἐν τοῖς πατριαρχείοις Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων, τοῖς εὐμοιροῦσι καὶ ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοιούτων Κανονισμῶν· διότι τοιαύτη τις ἱστορικὴ μελέτη καὶ τὰ διαγεγραμμένα ὅρια τῆς παρούσης ἐπιστολιμαίας διατριβῆς ἡμῶν ὑπερβαίνει καὶ τοῦ ἐπιδιωκομένου ὑφ' ἡμῶν σκοποῦ ἀφίσταται, ἄλλως τε στερούμεθα καὶ τῶν ἀναγκαίων πρὸς τοῦτο ἱστορικῶν πηγῶν. διὸ ἀφοῦ προτάξωμεν ἐκ τῆς καθόλου ἱστορίας ὀλίγα τινά, ἐν μοίρᾳ προοιμίου, περὶ ἐκλογῶν πρὸς κατανόησιν τοῦ οὗ προτιθέμεθα θέματος, θέλομεν παραθέσει τὰ ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας δικαιολογοῦντα τὸν τρόπον τῆς ὑπὸ τοῦ Κλήρου καὶ Λαοῦ γενομένης ἐνταῦθα Πατριαρχικῆς ἐκλογῆς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐκ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων (κεφ. Α'. στίχ. 15-26) μανθάνομεν, ὅτι οἱ Θεῖοι καὶ ἱεροὶ Ἀπόστολοι μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου εἰς τοὺςοὐρανοὺς ἐπέστρεψαν ἀπὸ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, συνέρχεται σύμπασα ἡ ἐκκλησία ἤτοι τὸ ἄθροισμα τῶν πιστευόντων εἰς τὸν Χριστὸν, περὶ τοὺς 120, «ἦντε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν» καὶ παρίστησιν αὐτοῖς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκλέξωσιν ἕνα, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀπαγχονισθέντος Ἰούδα τοῦ προδότου· πάντες δὲ ὁμοῦ ἔ σ τ η σ α ν ἤτοι ἐξέλεξαν δύο καὶ π ρ ο σ ε υ ξ ά μ ε ν ο ι εἰς τὸν Θεὸν ἔβαλον κλῆρον καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν «Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων. Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματθίαν· καὶ προσευξάμενοι εἶπον, Σύ, Κύριε, καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα, ὃν ἐξελέξω, λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον· καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτῶν καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα Ἀποστόλων».

Αὕτη, Πανιερώτατε, ἡ πρώτη καὶ ἐπίσημος πρᾶξις τῆς Ἀποστολικῆς ἐκκλησίας δι' ἧς διατυποῦται ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς τῶν λειτουργῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐπισκόπων. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς δίδεται ἀπὸ τοὺς θείους Ἀποστόλους εἰς πάντας, διὸ καὶ πάντες ἐξέλεξαν τοὺς δύο, καὶ πάντες προσηυχήθησαν πρὸς τὸν Θεὸν, ὅπως ὁ κλῆρος πέσῃ ἐπὶ τὸν κράτιστον. Καὶ ὅμως, Πανιερώτατε, διότι ἐτόλμησε καὶ ἐνταῦθα ὁ Κλῆρος μετὰ τοῦ λαοῦ νὰ ἐκλέξῃ καὶ διότι προηγήθη τῆς ἐκλογῆς μικρά τις προσευχὴ ἐν τῷ ἱερῷ Βήματι ὑπὸ τοῦ Κλήρου, κατεξανίσταται ἡ πανιερότης της, ὡσεὶ ἐβεβηλώθη ὁ ἱερὸς Ναὸς ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι παρῆν καὶ ὁ λαός, καὶ γράφετε τὰ θαυμάσια ταῦτα «τὸ μετασχεῖν τῆς τελευταίας καὶ ὁριστικῆς ἐκλογῆς καὶ τοὺς λαϊκοὺς εἶνε σοβαρὰ καινοτομία, ὄζουσα προτεσταντισμοῦ». Ἴσως ἐπροτεστάντιζον καὶ οἱ Ἀπόστολοι, πανιερώτατε, ἀλλὰ τότε προτιμῶμεν νὰ εἴμεθα συντεταγμένοι μετὰ τῶν Ἀποστόλων, παρὰ μετὰ τῆς πανιερότητός της.

Ἑτέραν ἐκλογικὴν πρᾶξιν ἐπὶ τῆς Ἀποστολικῆς ἐποχῆς ἔχομεν τὴν τῶν ἑπτὰ διακόνων. Ὅτε ηὔξησε τὸ πλῆθος τῶν πιστευσάντων εἰς τὸν Χριστὸν, ἠγέρθησαν παράπονά τινα ἐκ μέρους τῶν ἑλληνιστῶν ἐναντίον τῶν ἐξ ἑβραίων χριστιανῶν, διότι αἱ χῆραι αὐτῶν παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διανομῇ τῆς καθημερινῆς τροφῆς· διὸ οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ Ἀπόστολοι, πρὸς οὓς ἀνεφέρθησαν οἱ ἑλληνισταὶ, εἰς διατήρησιν τῆς ἑνότητος καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης, προσκαλοῦσιν ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν ἤτοι πάντας τοὺς πεπιστευκότας εἰς Χριστὸν καὶ ἀναθέτουσιν αὐτοῖς νὰ ἐκλέξωσιν ἄνδρας ἑπτὰ μεμαρτυρημένης ἱκανότητος καὶ πλήρεις χάριτος τοὺς ὁποίους αὐτοὶ οἱ Θεῖοι Ἀπόστολοι ἐπροχείρισαν εἰς τὴν διακονίαν τῶν τραπεζῶν. «Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον, οὐκ ἀρεστὸν ἐστὶν ἡμᾶς, καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. Ἐπισκέψασθαι οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μεμαρτυρουμένους ἑπτὰ πλήρεις Πνεύματος Ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς καταστήσωμεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης...... καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος Ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον, προσήλυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν Ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.» „Πραξ. κεφ. 6, στιχ. 2—7". Καὶ ἐκ τῆς ἐκλογῆς ταύτης, πανιερώτατε, σαφῶς δείκνυται, α'. ὅτι οἱ Θεῖοι καὶ ἱεροὶ Ἀπόστολοι, ὧν τοῖς ἴχνε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σιν ὀφείλομεν ἕπεσθαι, δὲν ἐκλέγουσι μόνοι, καίτοι Αὐτοὶ ἐκπροσωποῦντες τὴν ἀνωτάτην Ἀρχὴν τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ προσκαλοῦσιν εἰς συνέλευσιν ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν. β΄. ὅτι ἀφίνουσι τοὺς πιστούς, ἵνα ἐκλέξωσι τοὺς καταλλήλους, «ἐπισκέψασθαι ἄνδρας ἑπτὰ μεμαρτυρημένους» καὶ γ΄. ὅτι ἕτερον ἐκλογὴ καὶ ἕτερον χειροτονία, ἤτοι ὅλοι μὲν ὁμοῦ οἱ πιστοὶ ἐξέλεξαν, ἀλλὰ μόνον οἱ Ἀπόστολοι ἐπέθηκαν τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἐκλεγέντων. Ἡμεῖς δὲ οὐχὶ πρὸς χειροτονίαν συνήλθομεν, ὅπερ ἔργον μόνον τῶν ἐπισκόπων ὡς διαδόχων τῶν Ἀποστόλων, ἀλλὰ πρὸς ἐκλογήν, καὶ ἂν ὁ ἐκλεχθεὶς δὲν ἔφερε τὸν βαθμὸν τῆς ἀρχιερωσύνης τότε θὰ προεχειρίζετο καὶ οὗτος ὑπὸ τριῶν τοὐλάχιστον Ἐπισκόπων κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας [πρβλ. Πρακτ. Α΄. Συνόδου μέρος Β΄. κεφ. 33. Λαοδικ. καν. 12. Ἀντιοχ. κανόνα 19 Μ. Βασιλ. καν. 6. καὶ τὰ σχόλια Βαλσαμῶνος καὶ Ζωναρᾶ εἰς τοὺς κανόνας 6 τῆς Α. Οἰκουμ. 12 τῆς ἐν Λαοδικ. καὶ εἰς τὸν 6 τῆς ἐν Σαρδικῇ,] ὅταν δὲ ὁ 13 κανὼν τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου, ὃν καὶ μόνον ἀναφέρει καθ' ὅλον τὸ ὑπόμνημα ἡ Ὑμετέρα πανιερότης, λέγῃ «Μὴ τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὰς ἐκλογὰς ποιεῖσθαι τῶν μελλόντων καθίστασθαι εἰς ἱερατεῖον» ἐννοεῖ, νὰ μὴ ἀφίεται εἰς τὸν λαὸν μόνον ἡ ἐκλογὴ ἐκείνου, ὅστις μέλλει νὰ ἱερωθῇ ἤτοι νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἱερατεῖον--παρ' ἡμῖν δὲ πανιερώτατε δὲν ἐπρόκειτο τοιοῦτόν τι «κεκώλυται γὰρ τοῦτο διὰ τὰς στάσεις καὶ ταραχάς» λέγει ὁ Ζωναρᾶς, ἀλλὰ (κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας τῶν ἑπτὰ διακόνων) εἰς τοὺς κληρικοὺς συσκεπτομένους ὁμοῦ μετὰ τῶν ὡς ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ προκεκριμένων καὶ συναινούντων συμφώνως εἰς τοῦ ἀρίστου τὴν ἐκλογήν· ὁ δὲ καταλεγεὶς καὶ ψηφισθεὶς καθιεροῦται χειροτονούμενος δημοσίως ἐν ἐκκλησίᾳ, παρόντος τοῦ Λαοῦ παντός.»

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τί ἄλλο, Πανιερώτατε, ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει, ἐνήργησε καὶ ἡ Ἀλεξανδρινὴ Ἐκκλησία εἰμὴ ὅ,τι οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ Ἀπόστολοι ἐνήργουν, καὶ ὅ,τι οἱ μετ' αὐτοὺς θεοφόροι πατέρες καὶ πᾶσα ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐφρόνει καὶ ἐδίδασκε καὶ ἐνήργει; Ἢ μήπως, πανιερώτατε, ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Πράξει δὲν διακρίνονται σαφῶς τὰ δικαιώματα καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ, οἵτινες, στοιχοῦντες τῷ παραδείγματι τῶν Ἀποστόλων, συνῆλθον καὶ ἐνταῦθα ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐπικαλεσάμενοι τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν, ἵνα ἐκλέξωσι τὸν ἄριστον; Ἐχρειάζετο θάρρος ἀρκετόν, ἂν μὴ ἡ δικαιολογία προέρχεται ἐξ ἀγνοίας τῶν πραγμάτων,

νὰ κατηγορήσῃ τις ὁλοκλήρου Ἐκκλησίας προτεσταντισμὸν, ὡσεὶ αὕτη κατήργησε τὰ μυστήρια καὶ ἀπηρνήσατο τὴν ἱερὰν παράδοσιν. Ἤδη ἐπαιδούμεθα ἡμεῖς, Πανιερώτατε, διὰ τὰ γραφέντα.

Ἔλθωμεν νῦν εἰς τὴν μετὰ τοὺς Ἀποστολικοὺς χρόνους ἐποχήν. Ἰδοὺ τί μανθάνομεν ἐκ τῆς πρὸς τοὺς Κορινθίους ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστολικοῦ Πατρὸς Κλήμεντος Ῥώμης (ἐδαφ. 44) «τοὺς οὖν κατασταθέντας (ἐπισκόπους) ὑπ' ἐκείνων (τῶν Ἀποστόλων) καὶ μεταξὺ ὑφ' ἑτέρων ἐλλογίμων ἀνδρῶν, συνευδοκούσης καὶ τῆς ἐκκλησίας.» Επίσης καὶ κατὰ τὸν Δεύτερον αἰῶνα, κοινῇ ψήφῳ κλήρου καὶ λαοῦ, ἐκλέγονται οἱ Ἐπίσκοποι ὡς δείκνυται ἐκ τῆς 52 καὶ 68 ἐπιστολῆς τοῦ ἱεροῦ Κυπριανοῦ. «Episcopus factus de Dei et Christi ejus judicio, de clericorum testimonio, de plebis suffragio» (ἐπιστ, 52) τ. ἔ. «Ἐπίσκοπος κεχειροτονημένος ἐγκρίσει τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ τῇ μαρτυρίᾳ τῶνκληρικῶν, τῇ ὁμοψηφίᾳ τοῦ Λαοῦ»· καὶ ἐν τῇ 68 ἐπιστολῇ «Plebs ipsa maxime habet facultatem vel eligendi dignos sacerdotes, vel indignos recusandi. Quod et ipsum videmus de divina auctoritate descendere, ut sacerdos plebe praesente sub omnium occulis deligatur, et dignus atque idoneus publico judicio ac testimonio comprobetur» τ. ἔ. Αὐτὸς ὁ Λαὸς κατ' ἐξοχὴν ἔχει τὸ πλεονέκτημα εἴτε νὰ ἐκλέγῃ τοὺς ἀξίους ἱερεῖς, εἴτε ν' ἀποδοκιμάζῃ τοὺς ἀναξίους· τοῦτο δέ, ἀφ' ἑνὸς βλέπομεν ὅτι προέρχεται ἐκ τῆς θείας αὐθεντικότητος, ἵνα ὁ ἱερεὺς παρόντος τοῦ Λαοῦ ὑπὸ τὰ βλέμματα πάντων ἐκλέγηται, καὶ ἀφ' ἑτέρου συντελεῖ, ἵνα ὁ ἄξιος καὶ ἁρμόδιος δημοσίᾳ ἐγκρίσει καὶ μαρτυρίᾳ γίνηται ἀποδεκτός».

Ἀλλὰ καὶ περὶ τὰ τέλη τῆς γ'. ἑκατονταετηρίδος γνωρίζομεν ἐκ τῶν Ἀποστ. διαταγῶν (Βιβλ. Η κεφ. δ'. ἐδάφ. 6'.) πῶς διενηργοῦντο αἱ ἐκλογαὶ «πρῶτος οὖν ἐγὼ φημὶ Πέτρος ἐπίσκοπον χειροτονεῖσθαι, ὡς ἐν τοῖς προλαβοῦσιν ἅμα πάντες διεταξάμεθα, ἐν πᾶσιν ἄμεμπτον, Ἀριστίνδην, ὑπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ ἐκλελεγμένον· οὗ ὀνομασθέντος καὶ ἀρέσαντος, συνελθὼν ὁ λαὸς ἅμα τῷ πρεσβυτερίῳ καὶ τοῖς παροῦσιν ἐπισκόποις ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ συνευδοκείτω» (πρβλ. καὶ Χρυσοστ. ὁμιλ. 62. Διονυσίου Ἀρειοπαγ. περὶ ἐκκλησ. Ἱεραρχίας Ε') Περὶ δὲ τοῦ ὅτι καὶ κατὰ τὴν δ'. καὶ ἐπὶ πολλὰς ἐφεξῆς ἑκατονταετηρίδας ὁ ἐπίσκοπος ἐψηφίζετο ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τῶν κατοίκων τῆς χηρευούσης πόλεως, βε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

βαιούμεθα ἐκ πλείστων παραδειγμάτων, ἐξ ὧν παραθέτομεν τὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἱεροῦ Ἀμβροσίου Ἐπισκόπου Μεδιολάνων ἑνὸς τῶν μεγάλωνκαὶ διασήμων τῆς Ἐκκλησίας πατέρων. Ὁ μέγας οὗτος πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας ἐγεννήθη τῷ 334 καὶ κατὰ τὸ ἔτος 370 διωρίσθη Διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας Μεδιολάνων, ὁπότε καὶ κατελέγη εἰς τὴν τάξιν τῶν κατηχουμένων· ὅτε δὲ τῷ ἔτει 374 ἀπεβίωσεν ὁ τῆς πόλεως Ἐπίσκοπος Αὐξέντιος, συνῆλθον τὰ πλήθη, ἀρειανοί τε καὶ ὀρθόδοξοι, ὅπως ἐκλέξωσι διάδοχον· ἵνα δὲ μὴ διαταραχθῇ ἡ τάξις καὶ ὅπως προληφθῶσι σκηναὶ καὶ σκάνδαλα, παρέστη καὶ ὁ Διοικητὴς τῆς πόλεως Ἀμβρόσιος, συμβουλεύων εἰς ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην· αἴφνης ἐπὶ τῇ φωνῇ παιδίου «ὁ Ἀμβρόσιος Ἐπίσκοπος», ἐκλέγεται οὗτος παμψηφεὶ ὑπὸ τοῦ Λαοῦ καὶ ἐπειδὴ ἔτι ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν τῶν κατηχουμένων βαπτίζεται καὶ ἐν διαστήματι 8 ἡμερῶν προχειρίζεται εἰς Ἐπίσκοπον. Μήπως, Πανιερώτατε, ἡ ἐκλογὴ αὕτη τοῦ ἱεροῦ Ἀμβροσίου καὶ πλεῖσται ἄλλαι ὅμοιαι αὐτῇ πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας εἰσὶν ἄκυροι; ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγομεν, ὅτι οἱ Κανόνες 4 καὶ 6 τῆς πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὁ 12 τῆς ἐν Λαοδ. καὶ 19 τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ οἱ διακελευόμενοι ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος πρέπει νὰ καθίσταται ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐπισκόπων καὶ ἂν τοῦτο δυσχερὲς, ἐξάπαντος τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγόμενοι νὰ ἐνεργῶσι τὴν χειροτονίαν, οὐδαμῶς ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐκλογὴν ἢ ψήφισιν τοῦ ἐπισκόπου· προνοοῦσι δὲ μόνον περὶ τῆς μετὰ τὴν ἐκλογὴν δοκιμασίας ἤτοι χειροτονίας· ὥστε, Πανιερώτατε, ἕτερον κατάστασις ἤτοι χειροτονία καὶ ἕτερον ἐκλογή· «χειροτονία ἐστὶν ἰδίως οὐχὶ ἡ ἐκλογὴ ἤτοι ἡ ψῆφος, ἀλλ' ἡ πρᾶξις ἡ ἐπ' ἐκκλησίας τελεσιουργουμένη παρ' Ἀρχιερέως» λέγει καὶ ὁ σχολιαστὴς Βαλσαμὼν εἰς τὸν Α'. κανόνα τῶν Ἀποστόλων. Εὐσεβάστως παρατηρῶ, ὅτι ἡ ὑμετέρα Πανιερότης, ποιήσασα σύγχυσιν τῶν λέξεων καὶ τῶν πραγμάτων ἔγραψε τάδε τὰ ἀμίμητα ἐν τῷ περιπύστῳ ὑπομνήματί Της «Καὶ τίς διεξερχόμενος τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐγκύκλιον δὲν πείθεται, ὅτι οἱ συντάκται αὐτῆς Κληρικοί, οἱ καὶ ὑπεύθυνοι, ἢ ἀγνοοῦσιν ἢ ἑκουσίως ἐπελάθοντο τῆς στοιχειώδους ἀρχῆς: ὅτι ἡ ἐξουσία τοῦ Ἐπισκόπου ἀποκτᾶται μόνον διὰ τῶν Ἐπισκόπων ἤτοι τῶν διαδόχων τῶν Ἀποστόλων (καί τίς ἀρνεῖται, πανιερώτατε, τοῦτο; μήπως οἱ λαϊκοὶ ἐχειροτόνησαν Ἐπίσκοπον;), καὶ ὅτι τελευταῖον ἐκλογικὸν δικαίωμα ἀνήκει ἀποκλειστικῶς τοῖς ἐπισκόποις, παρ' ὧν καὶ μόνον ἐξαρτᾶται ἡ κανονικὴ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἀνάδειξις»; Θαυμάσια, Πανιερώτατε, καὶ ἀληθοφανῆ ἴσως, ὅσα γράφετε, ἀλλὰ κατεξανίσταται κατ' αὐτῶν, ἡ ἱστορία καὶ διαμαρτύρονται οἱ κανόνες, οὓς ἐπικαλεῖσθε. Καὶ κατωτέρω «ἐὰν κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας εἰς τοὺς ὄχλους δὲν ἐπαφίεται οὐδ'αὐτῶν τῶν ἱερέων ἡ ἐκλογή, πόσῳ μᾶλλον δὲν πρέπει νὰ ἐμπιστεύηταιεἰς αὐτοὺς ἡ ἐκλογὴ τῶν ἐπισκόπων καὶ δὴ τῶν Πατριαρχῶν; Περὶ τοῦ «μὴ τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὰς ἐκλογὰς ποιεῖσθαι τῶν μελλόντων καθίστασθαι εἰς ἱερατεῖον „καν. 13 Λαοδ.“» Προσέξατε, Πανιερώτατε, εἰς τὴν φράσιν καθίστασθαι εἰς ἱερατεῖον, καὶ θέλετε ἀναγνωρίσει τὸ σημεῖον τῆς πλάνης Σας. Μεθ' ὅσα ἀνωτέρω παρετέθησαν, δικαιοῦνται ἤδη νὰ εἴπωσιν οἱ συντάκται τῆς 'Εγκυκλίου, οὓς παριστᾷ ἡ ὑμετέρα πανιερότης «ὡς ἀγνῶτας τῆς ἐκκλησιαστ. ἱστορίας, τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πράξεως ἀρχαίας, μέσης καὶ νεωτέρας» ἓν ὀχθυπέρευγε!!! καὶ μάλιστα, ὅταν ὀνομάζετε τὴν γενομένην ἐν ἡμῖν ἐκλογὴν, «σοβαρὰν καινοτομίαν ὄζουσαν προτεσταντισμοῦ, μὴ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει, ὅτι κατηγορεῖτε σύμπασαν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ τῶν 4 πρώτων αἰώνων ὡς προτεσταντίζουσαν. Καὶ ἠδυνάμεθα μὲν νὰ συγχωρήσωμεν τῇ πανιερότητί της τὸν ἀντιχρονισμὸν τοῦτον, ἀλλ' ἡ ἱστορία εἶνε ἀμείλικτος πρὸς τοὺς παραμορφοῦντας καὶ διαστρέφοντας τὴν ἀλήθειαν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Μεταβῶμεν νῦν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως, εἰς ἣν διεμαρτυρήθη ἡ ὑμετέρα πανιερότης διὰ τοῦ ὑπομνήματός Της καὶ ἐξετάσωμεν πῶς διενηργοῦντο καὶ ἐν αὐτῇ αἱ ἐκλογαὶ ἀπὸ τοῦ Δ'. αἰῶνος, γνωστοῦ ὄντος, ὅτι πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, πρὶν ἢ ἡ πόλις αὕτη λάβῃ τὸ ὅπερ νῦν φέρει ὄνομα εἰς τιμὴν τοῦ ἀνοικοδομήσαντος καὶ ἐξωραΐσαντος καὶ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐφάμιλλον ἀνακηρύξαντος αὐτήν, Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, ὠνομάζετο Βυζάντιον καὶ ἦτο ἐπισκοπή, ὑπαγομένη ὑπὸ τὴν Μητρόπολιν Ἡρακλείας. Ἀπὸ τῆς Τετάρτης λοιπὸν ἑκατονταετηρίδος μέχρι τῆς ἐννάτης καὶ αἱ ἐκλογαὶ τῶν Ἀρχιεπισκόπων καὶ Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως οὐδαμῶς κατ' οὐσίαν διέφερον τῶν ἀπὸ τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων παραδεδομένων, ἐκτὸς τροποποιήσεών τινων ἐπιβληθεισῶν ἐκ τῶν τοῦ Κράτους καταστατικῶν θεσμῶν.

Πρῶτον παράδειγμα φέρομεν τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἔτει 397 προσκαλεῖται ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀρκαδίου ὁ μεγαλώνυμος γενόμε-

νος υἱὸς τῆς Ἀνθούσης Ἰωάννης, ὁ διὰ τὴν ρητορικὴν αὐτοῦ δεινότητα ἐπονομασθεὶς Χρυσόστομος, ὅπως πληρώσῃ τὸν χηρεύοντα θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἰδοὺ πῶς τὰ τῆς ἐκλογῆς ταύτης ἐκτίθησιν Σωκρ. ὁ Σωζόμενος ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησ. Ἱστορ. (Βιβλ. Η′ κεφ. 6′.) «ἔδοξε Κωνσταντίνου πόλει ἐπιτήδειος εἶναι τῆς Ἐκκλησίας ἐπισκοπεῖν. Ψηφισαμένων δὲ τοῦτον τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κλήρου καὶ ὁ Βασιλεὺς συνήνει καὶ τοὺς ἄξοντας αὐτὸν πέπομφε· συνεκάλει δὲ καὶ Σύνοδον καὶ τούτῳ σεμνοτέραν τὴν χειροτονίαν δεικνύει»· ἐξ οὗ δείκνυται, Πανιερώτατε, ὅτι ἡ μὲν ἐκλογὴ τοῦ Μεγ. Χρυσοστόμου ἐγένετο ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ λαοῦ, ἡ δὲ χειροτονία ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου.

Ἕτερον παράδειγμα ὁμοίας ἐκλογῆς ἔχομεν τὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Ἀττικοῦ [περὶ οὗ ἀνάγνωθι Θεοδωρ. Βιβλ. Β′ κεφ. 17 καὶ 18) καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀττικοῦ, ὅτε ἐχήρευσεν ὁ θρόνος, διενεργεῖται ἡ ἐκλογὴ ὑπὸ τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ, ἐκλεγομένων τριῶν ὑποψηφίων πρεσβυτέρων, τοῦ Σισινίου, Φιλίππου καὶ Πρόκλου, ἐξ ὧν τὸν πρῶτον, μετὰ τὴν ἐκλογήν, ἐχειροτόνησεν ἡ ἱερὰ Σύνοδος· (πρβλ. Σωκρ. Βιβλ. Ζ′. κεφ. 26 καὶ Νικηφ. Βιβλ. ΙΔ′. κεφ. 30). Ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Ζήνωνος (474-491) διὰ θεσπίσματος σωζομένου παρ' Εὐαγρίῳ (Βιβλ. Γ′. κεφ. 12,) ὁρίζεται ἡ ἐκλογὴ νὰ γίνηται ὑπό τε τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ· «Ἐκεῖνον Ἐπίσκοπον γίνεσθαι, ὃν ἂν ὁ κλῆρος καὶ τὸ κοινὸν ψηφίζοιντο.» Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ Αὐτοκράτορος Ἀναστασίου τοῦ Α′. (491-518) ἡ ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ἐξελέξατο, παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Αὐτοκράτορος τούτου, τὸν Ἰωάννην τὸν Καππάδοκα (Νικηφ. βιβλ. 16 κεφ. 26). Καὶ ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου (527-565), ὁ κλῆρος καὶ ὁ λαὸς ἐκλέγει Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως τὸν πρεσβύτερον Μηνᾶ, οὗτινος ἡ εἰς ἐπίσκοπον χειροτονία γίνεται ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, λαβόντος μέρος κατὰ ταύτην καὶ τοῦ Πάπα Ρώμης Ἀγαπητοῦ παρεπιδημοῦντος τότε εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἰδοὺ πῶς ὁ Πάπας Ἀγαπητὸς ἐξαγγέλλει δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Πέτρον, τήν τε ἐκλογὴν καὶ τὴν χειροτονίαν τοῦ Πατριάρχου Μηνᾶ «Τοῦτο δὲ ὑπὲρ τοῦ διεγεῖραι τῆς Ὑμετέρας ὁμοψυχότητος τὴν ἀγαλλίασιν σημαίνω, ὅτι Μηνᾶν τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεπίσκοπον ἡμῶν, ἄνδρα πολλοῖς ἐπαίνων τρόποις κεκοσμημένον, ἡ μνημονευθεῖσα ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως Ἐπίσκοπον ἐδέξατο· ᾧ τινι καὶ παρὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τοὺς λοιποὺς, τῶν γαληνοτάτων Βασιλέων ἐπεγέλασεν ἡ ἐπιλογή. Ὅμως τοσαύτη τοῦ κλήρου παντὸς καὶ τοῦ δήμου σύνευσις προσεγένετο, ὥστε παρ' ἑκάστου ἐπιλεγῆναι πιστεύεσθαι.»

Πεπείσμεθα, Πανιερώτατε, ὅτι ἀρκετὰ τὰ προεκτεθειμένα, ἵνα ἐπανορθώσητε τὴν ἀδικίαν, ἣν ἐκάματε εἰς τὴν καθόλου Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν· διὸ καὶ μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας.

Ἐκ τῆς κατ' Ἀρειανῶν ἀπολογίας τοῦ Μ. Ἀθανασίου ἐξάγεται ἡλίου φαεινότερον, ὅτι καὶ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἀρχιεπισκόπων ἡ ἐκλογὴ διενηργεῖτο κατὰ κανόνα ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ. Μεταφέρομεν ἐνταῦθα ἐκ τοῦ 4 κεφαλ. τὸ σχετικὸν μέρος τῆς ἐγκυκλίου τῶν ἐπισκόπων Θηβαΐδος, Λιβύης καὶ Πενταπόλεως, δι' ἧς ἐπιμαρτυρεῖται ἡ νομιμότης τῆς ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ γενομένης ἐκλογῆς τοῦ Μ. Ἀθανασίου, γνωστοῦ ὄντος, ὅτι καὶ οἱ Ἀρειανοὶ εἶχον καταστήσει ἀντ' αὐτοῦ τὸν Γρηγόριον.

«Πᾶν τὸ πλῆθος καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ὥσπερ ἐκ μιᾶς ψυχῆς καὶ σώματος παρεληλυθότες ἀνεβόων, ἔκραζον, αἰτοῦντες Ἀθανάσιον Ἐπίσκοπον τῇ ἐκκλησίᾳ, μήτε αὐτοὶ τῆς ἐκκλησίας ἀφιστάμενοι, μήτε ἡμᾶς ἐπιτρέπειν ἀφίστασθαι τούτων· καὶ ἡμεῖς μάρτυρες τούτου καὶ ἡ πόλις πᾶσα καὶ ἡ ἐπαρχία.» Ὅτι δὲ ἦν ἔθος νὰ ἐκλέγῃ ὁ κλῆρος καὶ ὁ λαὸς τοὺς πατριάρχας Ἀλεξανδρείας τοῦτο συνάγομεν καὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ Ἐπιφανίου (ἐν Αἱρέσει ΙΑ'.) λέγοντος «Ἔθος δ' ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μὴ χρονίζειν μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ Ἐπισκόπου τοὺς καθισταμένους, ἀλλ' ἅμα γίνεσθαι, εἰρήνης ἕνεκα καὶ τοῦ μὴ παρατριβὰς γίνεσθαι ἐν τοῖς λαοῖς, τῶν μὲν τόνδε θελόντων, τῶν δὲ τόνδε.» Ὡς βλέπει καὶ ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης προπατορικὴ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ Ἀλεξανδρινῷ θρόνῳ τοῦ νὰ ταράσσωνται οἱ ὄχλοι κατὰ τὰς ἐκλογὰς καὶ ἐπιτρεψάτω μοι Αὕτη ἐνταῦθα νὰ μνημονεύσω τὸ τοῦ Σόλωνος «ἐξ ἀνέμων δὲ θάλασσα ταράσσεται, ἣν δέ τις αὐτὴν μὴ κινῇ, πάντων ἐστὶ δικοτάτη.»

Τὸ σταθερὸν ἔθος τῆς παρὰ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς τῶν πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας ἀποδεικνύεται ἐναργῶς καὶ ἐξ ὧν ὁ ἱερὸς Θεοδώρητος λέγει περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Πέτρου, τοῦ διαδόχου τοῦ Μ. Ἀθανασίου «Πέτρος ἀνὴρ ἄριστος τὴν προεδρίαν ἐδέξατο, πρώτης μὲν τῆς μακαρίας ἐκείνης ψηφισαμένης αὐτὸν κεφαλῆς, πάντων δὲ συμψήφων γε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γενημένων, καὶ τῶν ἱερωμένων καὶ τῶν ἐν τέλει καὶ ἀξιώμασι· καὶ ὁ λαὸς δὲ ἅπας ταῖς εὐφημίαις ἐδήλου τὴν ἡδονήν.» Ἐνταῦθα μνημονευτέον καὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Προτερίου γενομένου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας μετὰ τὸν αἱρετικὸν Διόσκουρον, ὡς ὁ Λιβεράτος ἐν τῇ ἱστορίᾳ Συνόδων (Βιβλ. Β'. κεφ. 14) ἐκτίθησιν. «Expleto magno et venerabili Chalcedonensi Consilio, Dioscorus exulare praeceptus est. Reversi sunt autem Alexandriam qui cum eo venerant episcopi et clerici qui consederant in Chalcedone et anathematizaverant Eutychen et ejus dogma cum Dioscori damnatione, epistolae Papae Leonis subscribentes, ut eam omnium civium voluntate eligerent ordinandum episcopum. Collecti sunt ergo nobiles civitatatis, ut eum qui esset vita et sermone pontificatu dignus eligerent ..... novissime in Proterium universorum sententia declinavit. Ordinatus ergo Proterius, praesentibus supra memoratis episcopis, qui in synodo subscripserant inthronizatur τ. ἔ. Συγκροτηθείσης τῆς μεγάλης καὶ Ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, ὁ Διόσκουρος διετάχθη ν' ἀπέλθῃ εἰς ἐξορίαν. Ἐπανῆλθον δὲ εἰς Ἀλεξάνδρειαν οἱ ἐπίσκοποι καὶ κληρικοί, οἵτινες εἶχον παρακαθίσει ἐν Χαλκηδόνι καὶ ἀναθεματίσει τὸν Εὐτυχῆ καὶ τὸ δόγμα αὐτοῦ μετὰ τῆς καταδίκης τοῦ Διοσκούρου, ὑπογράφοντες ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Πάπα Λέοντος ἵνα τὸν διὰ ταύτην (Ἀλεξάνδρειαν) προωρισμένον Ἐπίσκοπον ἐκλέξωσι τῇ θελήσει πάντων τῶν πολιτῶν.» Συνῆλθον λοιπὸν οἱ προύχοντες τῆς πόλεως, ἵνα ἐκλέξωσιν ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος κατά τε τὸν βίον καὶ τὸν λόγον θὰ ἦτο ἄξιος τῆς ἐπισκοπῆς.... ὕστατα ἡ γνώμη πάντων εἰς τὸν Προτέριον ἀπέκλινεν. Ἐκλεγεὶς λοιπὸν ὁ Προτέριος ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἄνω μνημονευθέντων Ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι ἐν τῇ Συνόδῳ εἶχον ὑπογράψει, ἐνθρονίζεται.»

Ἐκ τῶν παρατεθειμένων παραδειγμάτων προκύπτει ἀναμφισβητήτως, ὅτι ὡς ἐν Κωνσταντινουπόλει οὕτω καὶ ἐν Ἀλεανδρείᾳ κατὰ τοὺς πρώτους πέντε ἢ ἓξ αἰῶνας ἀπαρεγκλίτως αἱ ἐκλογαὶ ἐγίνοντο ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, αἱ δὲ χειροτονίαι τῶν ἐκλελεγμένων ἀνῆκον εἰς τοὺς ἐπισκόπους καὶ τὰς Συνόδους, εἰς δὲ τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους εἰσάγεται ἡ ἀρχή, ὅπως ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ἐκλέγωνται πλείονες τοῦ ἑνὸς καὶ ἐξ αὐτῶν ὁ εἷς, καίτοι καὶ κατὰ τὸν ἔννατον αἰῶνα ἔχομεν παραδείγματα, ὅτι σταθερῶς δὲν φυλάττεται ἡ ἀρχὴ αὕτη. Ἰδοὺ πα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ραδείγματος χάριν τί ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου θεσπίζεται σχετικῶς πρὸς τοὺς χηρεύοντας ἐπισκοπικοὺς θρόνους «ὁσάκις ἂν χρεία γένηται ἐπίσκοπον χειροτονηθῆναι, τοὺς κληρικοὺς καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, ἧς μέλλει ὁ ἐπίσκοπος χειροτονεῖσθαι, ἐπὶ τρισὶ προσώποις ψηφίσματα ποιεῖν κινδύνῳ τῶν ἰδίων ψυχῶν. Εἰ δὲ, ὡς εἰκός, ἔν τισι τόποις μὴ εὑρεθεῖεν τρία πρόσωπα πρὸς τὴν τοιαύτην ἐπιλογὴν ἐπιτήδεια, ἔξεστι τοῖς τὰ ψηφίσματα ποιουμένοις ἐπὶ δύο ἢ καὶ ἐπὶ ἑνὶ προσώπῳ ψηφίσματα ποιεῖσθαι πάσας μέντοι τὰς εἰρημένας ἡμῖν ἔχοντι μαρτυρίας» (Νεαρὰ ρκγ΄. κεφ. α΄. ἐν ἔτει 546 ἐκδοθείσῃ). Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ κατὰ τὸ ἔτος 564 ἐκδοθείσῃ Νεαρᾷ ἐν κεφαλ. β΄. λέγεται «τοῖς οὖν ὑπὸ τῶν θείων κανόνων ὁρισθεῖσιν ἀκολουθοῦντες, τὸν παρόντα ποιούμεθα νόμον, δι' οὗ θεσπίζομεν, ὁσάκις χρεία ἐπίσκοπον χειροτονῆσαι, συνιέναι τοὺς κληρικοὺς καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, ἧ μέλλει ἐπίσκοπος χειροτονεῖσθαι, καί, προκειμένων τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων, ἐπὶ τρισὶ προσώποις ψηφίσματα ποιεῖν..... ἵνα ἐκ τῶν οὕτω τριῶν προσώπων ὁ βελτίων χειροτονηθῇ τῇ ἐπιλογῇ καὶ τῷ κρίματι τοῦ χειροτονοῦντος». Καὶ ἐνῷ τοιαῦτα ἐθεσπίζοντο ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ περὶ ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας ἐπισκόπων, χωρὶς νὰ δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ἂν ταῦτα καὶ περὶ ἐκλογῆς πατριαρχῶν ἴσχυον, ὅμως περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ περὶ τὸ τέλος τῆς η ἑκατονταετηρίδος ἐκλογαὶ πατριαρχῶν γίνονται ὑπό τε τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ κατὰ τὸν ἀρχαῖον κανονικὸν τύπον. Ἰδοὺ τί ἀναφέρει ἡμῖν ἐν τῇ χρονογραφίᾳ αὐτοῦ ὁ Θεοφάνης (ἔκδ. Βόννης σελ. 589) περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτ. Ἀρτεμίου (ἔτει 707) «ψήφῳ καὶ δοκιμασίᾳ τῶν Θεοσεβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ διακόνων καὶ παντὸς τοῦ εὐαγοῦς κλήρου καὶ τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ Βασιλίδος πόλεως, ἡ θεία χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, μετατίθεται Γερμανόν, τὸν ὁσιώτατον Μητροπολίτην καὶ Πρόεδρον τῆς Κυζίκου Μητροπόλεως, εἰς ἐπίσκοπον ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ Βασιλίδος πόλεως», ἐξ οὗ, Πανιερώτατε, προφανῶς προκύπτει, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ χειροτονίας, διότι ὁ συνώνυμός Σας Γερμανὸς ἦν ἤδη κεχειροτονημένος Μητροπολίτης Κυζίκου, ἀλλὰ περὶ Πατριαρχικῆς ἐκλογῆς καὶ ταύτης παρὰ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων καὶ λαοῦ. Ἐπίσης ὁ αὐτὸς χρονογράφος Θεοφάνης (ἔνθα ἀνωτ. σελ. 747) ὁμιλῶν περὶ τῆς ἐκ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

λογῆς τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Νικηφόρου, ἐπὶ Αὐτοκράτορος Νικηφόρου ἐν ἔτει 798 λέγει, «τῇ 12 Ἀπριλίου μηνός, τῇ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα ἐχειροτονήθη Νικηφόρος ὁ ἅγιος Πατριάρχης ἀπὸ ἀσικρῆτις, ψήφῳ παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἱερέων πρὸς δὲ καὶ τῶν Βασιλέων» περὶ τῆς ἐκλογῆς ταύτης καὶ οἱ μεταγενέστεροι χρονογράφοι Κεδρηνὸς καὶ Ζωναρᾶς τὰ αὐτὰ ἀναφέρουσιν.

Ὡς βλέπει δὲ καὶ πείθεται ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης, οὔτε ἡ ἀρχαία ἀλλ' οὔτε ἡ μέση ἱστορία καὶ πρᾶξις τῆς ἐκκλησίας δικαιολογοῦσιν, ὅσα ἐξεσφενδόνισεν Αὕτη ἀμελητὶ διὰ τοῦ ὑπομνήματός Της κατὰ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπ' ἐσχάτων γενομένης ἐκλογῆς εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Σωφρονίου. Μόλις ἀπὸ τῆς ι'. ἑκατονταετηρίδος καὶ ἐντεῦθεν καθιεροῦται νέος τρόπος ἐκλογῶν καὶ οὗτος οὐχὶ σταθερὸς καὶ ἀμετάτρεπτος διότι πολλάκις αἱ ἐπεμβάσεις τῶν Βυζαντίνων αὐτοκρατόρων, οἵτινες κατὰ τὸ δοκοῦν ἀνεβίβαζον καὶ κατεβίβαζον Πατριάρχας, ἀνέτρεπον καὶ ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας καὶ θεσμούς· ἡ δὲ μορφὴ καὶ ὁ τύπος, ὃν ὡρισμένως καὶ ἀπαρατρέπτως φέρουσιν αἱ Πατριαρχικαὶ ἐκλογαὶ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων, ἀριθμεῖ ἡλικίαν ὀλίγων μόνον δεκαετηρίδων ἀφ' ὅτου δηλαδὴ συνετάχθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν οἱ ἐκλογικοὶ αὐτῶν Κανονισμοί. Προκειμένου ὅμως περὶ Πατριαρχικῶν ἐκλογῶν ἐν τῷ Πατριαρχείῳ Ἀλεξανδρείας, βλέπομεν, ὅτι κανονικὸς ἐκλογικὸς τύπος, διὰ τὴν ἔλλειψιν κεκυρωμένου Κανονισμοῦ, ἔμεινεν ὁ αὐτὸς οἷος καὶ κατὰ τὰς προηγουμένας ἑκατονταετηρίδας, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀρχαίῳ Πατριαρχικῷ Κώδικι κατεστρωμένων πράξεων.

Ἰδοὺ πῶς κατέστρωται ἐν σελίδι 23 καὶ ἑξῆς τοῦ εἰρημένου Κώδικος τὰ κατὰ τὴν ἐκλογὴν Ἱεροθέου τοῦ Β'. γενομένην ἐν ἔτει 1845.

«Ἐγγὺς δὲ τῆς τελευτῆς τοῦ βίου γενόμενος (Ἱερόθεος ὁ Α'.) κατέλιπε τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ διάδοχον ἐπὶ τοῦ θρόνου, μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ, τὸν ἐκ Σίφνου Ἱερόθεον Δεύτερον, ὄντα ἤδη Ἀρχιμανδρίτην καὶ Ἐπίτροπον αὐτοῦ καὶ ὑποτακτικὸν παρ' αὐτῷ χρόνους 25. Ἀλλὰ γενομένου ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει τοῦ Α'. Ἱεροθέου, ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐψήφισε παρ' ἑαυτῆς, ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας τοῦ ἀπὸ Κυζίκου Κυροῦ Μελετίου τὸν Μητροπολίτην Καστεντηλίου Ἀρτέμιον Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας τῷ 1845 Σεπτεμβρίου 27. Ἀλλ' ὁ ἐν Αἰγύπτῳ ἱερὸς Κλῆρος καὶ πᾶν τὸ περὶ τὸν Ἀποστολικὸν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τοῦτον θρόνον πλήρωμα τῶν Ὀρθοδόξων δεινὸν τὸ πρᾶγμα θεασάμενοι, ὡς ὄντος ἑτοίμου τοῦ διαδόχου, ἀντέστησαν τῇ πράξει τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, αἰτοῦντες τὴν ἀποκατάστασιν εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας τοῦ κηρυχθέντος διαδόχου τοῦ ἀποβιώσαντος ὡς νομίμου καὶ πολλὰ κοπιάσαντος· πολλῶν δὲ περὶ τούτου διενέξεων γενομένων, ὁ μὲν ἀπὸ Καστεντηλίου ψηφισθεὶς Ἀλεξανδρείας παρῃτήθη· ὁ δὲ τοῦ ἀποθανόντος Ἀρχιμανδρίτης καὶ διάδοχος, Ἱερόθεος ὁ Β'. κοινῇ ψήφῳ ἀνεγνωρίσθη· ὅθεν καὶ μεταβάντες εἰς Αἴγυπτον κατ' ἀνωτέραν ἐντολὴν ἀπὸ μὲν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας ὁ Σμύρνης Ἀθανάσιος, ἀπὸ δὲ τῆς ἐν Ἀντιοχ. ὁ Βηρυττοῦ Βενιαμὶν καὶ ἀπὸ τῆς τῶν Ἱεροσολύμων ὁ Σεβαστείας Θαδδαῖος καὶ ἱερουργήσαντες κατὰ τὴν τάξιν ἐν τῷ πανσέπτῳ Ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἐχειροτόνησαν τὸν γνήσιον διάδοχον Ἱερόθεον τὸν Β'. Μητροπολίτην Λιβύης τῷ ἔτει 1847 Ἀπριλίου 20 ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ τῆς Σαμαρείτιδος, γενομένων προηγουμένως τῶν ψήφων κατὰ τὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ ναῷ· τὴν αὐτὴν δὲ ἡμέραν ἐν ὥρᾳ ἐννάτῃ μετὰ μεσημβρίαν προεβίβασαν αὐτὸν καὶ ἐπὶ τὸν Πατριαρχικὸν καὶ Ἀποστολικὸν τοῦτον Θρόνον τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας.» Ἐκ τοῦ ἀνωτέρου χρονογραφήματος, Πανιερώτατε, δύο τινὰ συνάγομεν: α'.) ὅτι ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἱερόθεος ἐκλέγεται τῇ κοινῇ ψήφῳ τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ παντὸς τοῦ Ὀρθοδόξου πληρώματος, καὶ β'.) ὅτι ἐν τῇ ἀνεξαρτησίᾳ αὐτοῦ ὁ Ἀλεξανδρινὸς θρόνος δὲν ἀπεδέχθη τὸν ὑπὸ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐκλεγέντα Μητροπολίτην Καστεντηλίου Ἀρτέμιον, μέχρις οὗ ἀνεγνωρίσθη ὡς κανονικῶς ἐκλελεγμένος ὁ ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ὡς Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ψηφισθεὶς Ἱερόθεος· ἵνα δὲ πᾶσα περὶ τῆς κανονικότητος αὐτοῦ προληφθῇ ἀμφισβήτησις ἀπέστειλαν οἱ Πατριαρχικοὶ Θρόνοι Κωνσταντινουπόλεως, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων ἀνὰ ἕνα Μητροπολίτην, τοῦτό μεν, πρὸς τὴν χειροτονίαν, τοῦτο δὲ καὶ προεξοφλοῦντες, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Πατριάρχου Ἱεροθέου τοῦ Β'..

Μετὰ δὲ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἕνεκεν τῶν παγχαλέπων περιστάσεων, ἃς διέτρεξεν ὁ Ἁγιώτατος Ἀποστολικὸς καὶ Πατριαρχικὸς θρόνος Ἀλεξανδρείας καὶ διὰ τοὺς εἰσκωμάσαντας ἐν αὐτῷ κομματισμούς, ἐξελέγοντο οἱ Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας, ὁτὲ μέν, ἐν Αἰγύπτῳ, κοινῇ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ψήφῳ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, ὁτὲ δὲ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀναφερομένων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Κοινοτήτων πρὸς τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ὡς δείκνυται ἐκ τῆς Πατριαρχείας τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης μετατεθέντος Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Καλλινίκου καὶ τοῦ Ἰακώβου τοῦ Παγκώστα· ἰδοὺ τὸ σχετικὸν χρονογράφημα ἐξηγμένον ἐκ τῆς σελίδος 24 τοῦ Πατριαρχικοῦ Κώδικος Ἀλεξανδρείας:

«Τῇ αἰτήσει τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Κοινοτήτων, ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδος ἀνέδειξε Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας τὸν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἐλλασῶνος καταγόμενον καὶ Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης ὄντα, Κύριον Καλλίνικον λίαν πεπαιδευμένον καὶ ἐπ' ἀρετῇ διαπρέποντα, ἀλλὰ μετὰ τρία ἥμισυ ἔτη τῆς ἐπὶ τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον ἀναβάσεώς του, νόσῳ δεινῇ καὶ ἀθεραπεύτῳ ὑποπεσών, παρῃτήθη τοῦ Θρόνου τούτου κατὰ τὸ ἔτος 1861 Μαΐου 23· κατὰ συνέπειαν ὅθεν αἰτήσει ἀμφοτέρων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Κοινοτήτων, ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ, ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Κύριος Κύριλλος, μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀνέδειξαν Πατριάρχην τοῦ Ἀποστολικοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας Θρόνου τὸν ἐκ τῆς νήσου Πάτμου ὁρμώμενον Ἰάκωβον Παγκώσταν τοὐπίκλην, κατὰ τὴν 25 Μαΐου τοῦ 1861.»

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ὅτε δέ, μετὰ πενταετῆ Πατριαρχείαν, ἀπεβίωσε καὶ ὁ Πατριάρχης Ἰάκωβος ψήφῳ κοινῇ Κλήρου καὶ Λαοῦ ἀνέρχεται τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας τῇ 14 Ἰανουαρίου 1866 ὁ Πατριάρχης Νικάνωρ, ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου, ἐσημειώθησαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας, αἱ λυπηρότεραι καὶ ζοφερώτεραι σελίδες, διαμαχομένων, ἐνίων μέν, ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Εὐγενίου τοῦ Ξηροποταμηνοῦ, ἑτέρων δέ, ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Νείλου τοῦ Ἐσφιγμενίτου, τοῦ καὶ ψηφισθέντος εἰς Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας ὑπὸ μερίδος τινὸς κληρικῶν καὶ λαϊκῶν. Εἰς κατάπαυσιν τοίνυν τοῦ ἐγερθέντος σάλου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀλεξανδρείας καὶ πρὸς κατασίγασιν τῶν κομμάτων, τῇ ἐπεμβάσει ἐπὶ τέλους καὶ αὐτῆς τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως, διενηργήθησαν νέαι πάνδημοι ἐκλογαὶ ὑπό τε τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ εἰς ἀνάδειξιν Πατριάρχου, μὴ ἀναγνωρισθέντος ὡς τοιούτου τοῦ ἐψηφισμένου καὶ ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας καθῃρημένου Ἀρχιμανδρίτου Νείλου. Αἱ νέαι ἐκλογαὶ διενηργήθησαν κατὰ Φεβρουάριον

τοῦ 1870 ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν ἐφορευτικῶν Ἐπιτροπῶν ἔν τε Καΐρῳ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Αἰγύπτου Κοινότησιν. Εἰς βεβαίωσιν παραθέτομεν ὧδε τὰ σχετικὰ πρακτικά, ὅπως μάθῃ ἥ τε Ὑμετέρα Πανιερότης καὶ ἅπαν τὸ ἐν Αἰγύπτῳ Ὀρθόδοξον πλήρωμα, ὅτι καίτοι τοσούτῳ ἀκανονίστως καὶ ἀτάκτως ἐγένοντο αἱ ἐκλογαὶ κατὰ τόπους, ἐν τούτοις ἀνεγνωρίσθησαν αὗται καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ὡς κανονικαὶ καὶ καλῶς γενόμεναι.

Πρακτικὸν ἐκλογῆς τῆς ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐν Καΐρῳ.

«Συνεπείᾳ τῆς ὑπὸ ἡμερομηνίαν 4 Φεβρουαρίου τρέχοντος ἔτους ἐγκυκλίου προκηρύξεως τοῦ ἐνταῦθα Πατριαρχείου τῶν Ὀρθοδόξων, συνῆλθον οἱ ὑποφαινόμενοι σήμερον τῇ 5 τοῦ μηνὸς καὶ ἔτους ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ὅπως σκεφθῶσι περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τοῦ μέλλοντος Πατριάρχου. Σκεφθέντες ὅθεν ἀπεφάσισαν παμψηφεὶ νὰ διορίσωσιν ἐφορευτικὴν Ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἀπὸ μέλη τινὰ ἑκάστου σωματείου τῶν συντεχνιῶν τῆς πόλεως ταύτης, ὅπως παρίσταται διὰ τὸ πακτικὸν καὶ νόμιμον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐκλογῆς, ἵνα ἕκαστος ψηφοφόρος θέτῃ τὸ ὄνομα τοῦ ἐκλεχθησομένου Πατριάρχου. Ὡς ἐφορευτικὴν λοιπὸν Ἐπιτροπὴν ἐξέλεξαν τοὺς ἀκολούθους Κυρίους· ἤτοι Μιχαὴλ Ναγκιάρ, Χαμπὶμπ Λουτφάλλα, Δημήτριον Τσαρηνόν, Μιχαὴλ Κούτσην, Στέργιον Καρακώσταν, Ἰωάννην Ἀκάβαλον, Ναοὺμ Ἀβραμούσην, Στέργιον Τσάμον, Καστρῆν Βλαστόν, Γιακοὺπ Μόργους, Θ. Τσιγαδᾶ, Σωτήριον Μαρκόπουλον, Ἐμμ. Παχουντάκην, Χατζῆ Γεώργιον Παπουτσῆν, Ἰωάννην Σαράτσην, Δημήτριον Ζαχαράτον, Φ. Ἰωαννίδην, Γ. Βαμβακερόν, Γ. Παπαδόπουλον, Γ. Σταυρίδην, Γ. Μαθιοῦ, Νικόλαον Κωμανόν, Σπυρίδωνα Καλύβαν, καὶ Γ. Κρυσταλλίδην.

Διὸ συνετάχθη τὸ παρὸν ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Πανιερωτάτων Κυρίων Κυρίων Πηλουσίου Ἀμφιλοχίου καὶ Κυρήνης Σπυρίδωνος καὶ ὑπογράφεται παρ' ὅλων.»

(Ἕπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν Μητροπολιτῶν καὶ 54 προκρίτων Καΐρου).

Ἰδοὺ καὶ τὸ πρακτικὸν τῆς ἐν Καΐρῳ ἐκλογῆς

«Εἰς δόξαν τῆς Ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος».

«Ἐν Καΐρῳ σήμερον τῇ 7 Φεβρουαρίου τοῦ 1870 ἔτους, ἡμέραν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Σάββατον καὶ ὥραν 10 π. μ. οἱ ὑποφαινόμενοι μέλη τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς, διορισθέντες δυνάμει τῆς ἀνωτέρω πράξεως, συνήλθομεν ἐν τῷ Μεγ. Συνοδικῷ τοῦ Πατριαρχείου πρὸς ἐκλογὴν ἁρμοδίου προσώπου, τοῦ μέλλοντος ἀναβῆναι τὸν γεραρὸν τοῦτον τῆς Ἀλεξανδρείας Πατριαρχικὸν Θρόνον καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Σεβαστῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Θρόνου, τοῦ τε Ἁγίου Πηλουσίου κυρίου Ἀμφιλοχίου καὶ Ἁγίου Κυρήνης Κυρίου Σπυρίδωνος καὶ προηγηθείσης θρησκευτικῆς τελετῆς ἐν τῷ θείῳ Ναῷ πρὸς Θεόν, διετάξαμεν τὴν ἔναρξιν τῆς κανονικῆς ψηφοφορίας παρ' ὅλων τῶν ἐνταῦθα κατοικούντων ὀρθοδόξων χριστιανῶν περὶ τοῦ ἐκλεχθησομένου πατριάρχου, ἥτιςκαὶ ἤρξατο ὡς ἀκολούθως:»

(Ὑπογρ.) Α. Φωτιάδης διὰ τὸν Δέρκων Νεόφυτον
(ὑπογρ.) Ἰ. Παντελίδης διὰ τὸν ἴδιον
» Γ. Κ. Σταυρίδης. » » »
» Κωνσταντ. Μπογιατζόγλους ὁμοίως.
» Γ. Τσιγαδᾶς »
» Ξ. Εὐστρατιάδης »
» Γ. Κρυσταλλίδης »
» Δ. Μαζαράκης »
» Εὐάγγελος Κ. Ἀχιλλόπουλος »
» Σ. Κωνσταντινίδης »
» Δ. Ζαβαράτος »
» Ν. Σαββίδης »
(καὶ οὕτω καθεξῆς ἕπονται αἱ ὑπογραφαὶ 630 πολιτῶν.)

Καθ' ὅμοιον τρόπον ἐσχηματίσθησαν ἐφοροεπιτροπαὶ ἔν τε Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ταῖς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ κοινότησιν καὶ ἐγένετο οὕτω ἡ ἐκλογὴ τοῦ Μητροπολίτου Δέρκων Νεοφύτου, περὶ ἧς ἐκλογῆς, οὐδεὶς εὑρέθη νὰ γράψῃ, ὅσα ἡ ὑμετέρα πανιερότης ἐν τῷ ὑπομνήματι Αὐτῆς περὶ τῆς ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ τακτικώτερον καὶ κανονικώτερον διενεργηθείσης ἐπ' ἐσχάτων πατριαρχικῆς ἐκλογῆς, ἣν μονονοὺ κοσμικὴν καὶ βουλευτικὴν ὀνομάζει, ἐποδυρομένη, ὅτι δῆθεν ἐκορυφώθη οὕτω τὸ κακὸν καὶ τὸ γόητρον τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ κλήρου κατεκρημνίσθη «ἐναρχομένης οὕτω νέας ἐκκλησιαστικῆς περιόδου διὰ τῆς κατὰ πρωτότυπον ὅλως καὶ νεοφανῆ τρόπον ἀναδείξεως τοῦ Ναζαρὲτ Φωτίου εἰς Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας.» Ἂν πρωτότυπον καὶ καινοφανῆ ὀνομάζετε, πανιερώτατε, τὴν ὑπὸ σύμπαντος τοῦ κλήρου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ γενομένην ἐκλογὴν τοῦ Ναζαρὲτ Φωτίου, πῶς θὰ ὀνομάσητε τὴν ὡς ἄνω ἐξετέθη ἐκλογὴ τοῦ Νεοφύτου Δέρκων; καὶ ὅμως ταύτην, αὐτὴ ἡ μεγάλην τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία πρὸς ἣν διαμαρτύρεσθε, ὠνόμασε κανονικὴν λέγουσα ἐν τῷ κατὰ μῆνα Μάϊον τοῦ 1870 ὑπομνήματι Αὐτῆς τάδε, «τὸ ἐν Αἰγύπτῳ χριστεπώνυμον πλήρωμα........ ἐξελέξατο οἰκείᾳ καὶ ἐλευθέρᾳ ψήφῳ διάδοχον τοῦ θρόνου, τὸν ἐκ τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἱερώτατον Μητροπολίτην Δέρκων.» Ἐὰν ὅμως καταγγέλλεται ἡ ἡμετέρα ἐκλογὴ ὡς ἀντικανονικὴ καὶ ὄζουσα προτεσταντισμοῦ, διότι πρὸ ταύτης προηγήθη ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κλήρου μικρὰ προσευχὴ συμπαρισταμένων καὶ τῶν ἐκλογέων, ἀλλά, πανιερώτατε, καὶ πρὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Νεοφύτου Δέρκων, ὡς ἐν τῷ σχετικῷ ἀναφέρεται πρακτικῷ «προηγήθη θρησκευτικὴ τελετὴ ἐν τῷ θείῳ Ναῷ πρὸς Θεόν»· ἄλλως τε οἱ χριστιανοί, ὡς ἐντέλλονται οἱ θεῖοι καὶ οἰκουμενικοὶ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλοι, πᾶσαν αὐτῶν πρᾶξιν, δέον νὰ κατάρχωνται διὰ προσευχῆς ἐπικαλούμενοι τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν καὶ τὸν θεῖον φωτισμόν. Ἄφες τοίνυν ἡμῖν καὶ τῷ Λαῷ, πανιερώτατε, τὸ ἁμάρτημα τοῦτο τῆς προσευχῆς, ὡς ἀφῆκαν καὶ οἱ προκάτοχοι τῆς ὑμετέρας πανιερότητος τὸ αὐτὸ ἁμάρτημα τοῖς προσευξαμένοις πρὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Νεοφύτου Δέρκων καὶ φέρε ἴδωμεν τὰ κατὰ τὴν ἐκλογὴν ἐκείνην, ὅπως μάθῃ σύμπας ὁ ἐν Αἰγύπτῳ Ὀρθόδοξος λαός· ὁποία τις ἦτο ἡ κοινὴ καὶ ἡ ἐπίσημος γνώμη τῆς οὑτωσὶ κατὰ τὸ 1870 γενομένης ἐκλογῆς.

Ἰδοὺ τὰ σχετικὰ ἐπίσημα ἔγγραφα. Α'.) Ἐπιστολαὶ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ Θρόνου Πηλουσίου καὶ Κυρήνης πρὸς τὴν Μεγ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν.

Τὴν Ὑμετέραν πανσέβαστον καὶ προσκυνητὴν Ἡμῖν Παναγιότητα ταπεινῶς προσκυνοῦντες, πανευλαβῶς κατασπαζόμεθα τὴν παναγίαν Αὐτῆς δεξιάν.

Μετὰ τὰς ἐδαφιαίας ἡμῶν προσκυνήσεις ἐμφανιζόμεθα καὶ αὖθις διὰ τῆς ταπεινῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς ταύτης οἱ ταπεινοὶ Μητροπολῖται τοῦ Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ τούτου θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας μεθ' ὅλου σχεδὸν τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, ἐνώπιον τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης καὶ πανσεβάστου ἡμῖν Παναγιότητος, ὅπως καθυποβάλλωμεν Αὐτῇ πανευλαβῶς τὰ ἑξῆς: Τοῦ μακαριωτάτου ἡμῶν Πατριάρχου Νικάνορος ἐκδημή-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σαντος πρὸς Κύριον κατὰ τὴν 25 παρελθόντος Δεκεμβρίου, ἑπόμενον ἦν, ἵνα κ α ν ο ν ι κ ῶ ς καὶκατὰ τὰ ε ἰ θ ι σ μ έ ν α εὐθέως γένηται καὶ ἡ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ ἐκλογή, ἀλλ' ἕνεκα σκανδάλων τινων περὶ ὧν ἔλαβε γνῶσιν καὶ ἡ Ὑμετέρα Θειοτάτη Παναγιότης ἀνεβλήθη μέχρις ἐσχάτων, ὁπότε ἡ Σεβαστὴ Κυβέρνησις τῆς Α. Ὑψ. τοῦ Χεδίβου τῆς Αἰγύπτου παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα διέταξε τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐκλογῆς τοῦ Πατριάρχου ἡμῶν, οὐχί, ὡς ἔθος, εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ἀλλ' εἰς τὰ κατὰ τὴν πόλιν διοικητήρια, τῇ αἰτήσει τοῦ ἀποστάτου τῆς Ἐκκλησίας καὶ καθῃρημένου Νείλου μοναχοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτόν. Ἀλλ' οἱ ὑποφαινόμενοι Ἀρχιερεῖς τοῦ θρόνου διὰ προκηρύξεων ἡμῶν, προσεκαλέσαμεν ἅπαντας τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ Χριστιανούς, ἵνα κατὰ τὰ εἰθισμένα συνελθόντες ἐλευθέρως εἰς τὰ πατριαρχεῖα καί τὰς κατὰ τόπους ἱερὰς Ἐκκλησίας, ἐκλέξωσι τὸν μέλλοντα πατριάρχην ἡμῶν, οἵτινες προθύμως ὑπακούσαντες εἰς τὴν τῆς Ἐκκλησίας πρόσκλησιν, ἐκτὸς εὐαρίθμων τινων, ἀθρόοι συνέτρεχον εἰς τὰς ἱερὰς Ἐκκλησίας, ἵνα ψηφίζωσιν ἀνεμποδίστως, ὅντινα βούλονται καὶ ἐντὸς δύο ἡμερῶν συνήχθησαν ψῆφοι ἓξ χιλιάδες σχεδὸν ὑπὲρ τῆς Αὐτοῦ Πανιερότητος τοῦ Ἁγίου Δέρκων Κυρίου Νεοφύτου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀλλ' ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης ὁ Χεδίβης τῆς Αἰγύπτου βλέπων τὴν διπλῆν ταύτην ψηφοφορίαν, κηδόμενος δὲ τῆς εὐημερίας καὶ ἡσυχίας καὶ ὁμονοίας τῶν Χριστιανῶν διέταξεν, ἵνα παύσωσιν αἱ ἐκλογαὶ καὶ ἀνέθεσε τὴν ὑπόθεσιν ταύτην εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην,κ ἐφράσας τὴν ἐπιθυμίαν Αὐτοῦ, ἵνα ἡ ἐκλογὴ τοῦ Πατριάρχου ἡμῶν ἀνατεθῇ εἰς τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα μετὰ τῶν δύο ἄλλων ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, καθὰ δηλαδὴ ἐγράψαμεν προλαβόντως δι' α ὐ τ ὴ ν κ α ὶ μ ό ν η ν τ ὴ ν φ ο ρ ὰ ν πρὸς τὴν Α. Ὑψηλότητα ὅ τε ἱερὸς Κλῆρος καὶ αἱ ἔντιμοι Κοινότητες Καΐρου καὶ Ἀλεξανδρείας πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ταραχῆς καὶ διενέξεως καὶ ἀσυμφωνίας. ἐπειδὴ ὅμως ἡ αἴτησις ἡμῶν ἐκείνη δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψει προτιμησάσης τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως νὰ συγκαλέσῃ τὸν λαὸν εἰς ψηφοφορίαν, καὶ ἐπειδὴ ἡ γενομένη ὑφ' ἡμῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς Ἐκκλησίαις κατὰ τὰ εἰθισμένα κανονικὴ ψηφοφορία, ἔ χ ε ι τ ὴ ν ν ο μ ι μ ό τ η τ α κ α ὶ τ ὴ ν ἰ σ χ ὺ ν α ὐ τ ῆ ς, οἱ ψηφοφορήσαντες ἤδη χριστιανοὶ καθὼς καὶ ὁ ἱερὸς Κλῆρος ἐπιθυμοῦσι καὶ ἀπαιτοῦσι δικαίως καὶ νομίμως ν' ἀναβῇ τὸν πατριαρχικὸν τοῦτον θρόνον ὁ παμψηφεὶ σχεδὸν ἐκλεχθείς, ὡς εἰ-

ρῆται, ἅγιος Δέρκων Κύριος Νεόφυτος, ὡς κεκτημένος τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα διὰ τὴν Ὑψηλὴν ταύτην θέσιν. Διὸ παρακαλοῦμεν θερμῶς τὴν ὑμετέραν θειοτάτην Παναγιότητα, ὅπως εὐλογήσασα τὴν τοῦ ἐνταῦθα χριστεπωνύμου πληρώματος ἐκλογὴν ταύτην, ὑποστηρίξῃ αὐτὴν καὶ παραχωρήσῃ τὴν Πατριαρχικὴν Αὐτῆς ἄδειαν τῇ Α. Πανιερότητι τῷ ἐκλεχθέντι Ἁγίῳ Δέρκων Κυρίῳ Νεοφύτῳ, ἵνα ἀναδεχθῇ τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν καὶ βαρὺ τοῦτο ἀξίωμα καὶ ἐφοδιάζουσα Αὐτὸν μετὰ τοῦ ἀπαιτουμένου Σουλτανικοῦ Φιρμανίου διευθύνῃ αὐτὸν ὅσον τάχος εἰς τὸ νέον λογικὸν αὐτοῦ τοῦτο ποίμνιον. Ἐὰν δὲ ἡ Α. Πανιερότης διὰ λόγους τινὰς δὲν παραδεχθῇ τὴν ἐκλογὴν ταύτην. ὅπερ ἀπευχόμεθα, παρακαλοῦμεν θερμῶς τὴν Ὑμετέραν Θειοτ. Παναγιότητα. ἵνα μετὰ τῶν ρηθέντων ἁγιωτάτων πατριαρχῶν, εἴτε ὅπως ἐγκρίνῃ, ἐκλέξῃ, ὅντινα παρὰ Θεοῦ φωτισθῇ, ἄνδρα κεκτημένον τ' ἀπαιτούμενα κατ' ἄμφω προσόντα, διὰ ν' ἀναλάβῃ τὴν κατὰ Θεὸν προστασίαν καὶ ποιμεναρχίαν τοῦ ἀναξιοπαθοῦντος τούτου γεραροῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅσοντάχος, ἐξαιροῦμεν δὲ τῆς ὑποψηφιότητος ταύτης τὸν μοναχὸν Νεῖλον διότι εἶναι καθῃρημένος καὶ ἀποστάτης καὶ δι' ἄλλους λόγους, τὸν πρῴην Τοποτηρητὴν Ἀρχιμανδρίτην κυρ Εὐγένιον, τὸν πρῴην Σιναίου Κύριον Κύριλλον καὶ ἅπαντα τὸν ἱερὸν Κλῆρον τοῦ θρόνου τούτου, τόν τε ἐνδημοῦντα καὶ τὸν ἀποδημοῦντα ἐντεῦθεν διὰ τὰς ἐνυπαρχούσας ἐνταῦθα συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας τοῦ Λαοῦ.

Ταῦτα ἐν τοσούτῳ ἱκετικῶς, κατασπαζόμενοι δὲ καὶ αὖθις τὴν πανα γίαν Αὐτῆς δεξιὰν διατελοῦμεν βαθυσεβάστως.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 15 Φεβρουαρίου 1870.

Τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης καὶ πανσεβάστου ἡμῖν Παναγιότητος τέκνα ἐν Κυρίῳ πνευματικὰ καὶ ὅλως πειθήνια.

(ὑπογρ.) ὁ Πηλουσίου Ἀμφιλόχιος

(ὑπογρ.) ὁ Κυρήνης Σπυρίδων

Τὰ αὐτὰ ἔγραφον οἱ σεβασμιώτατοι Μητροπολῖται πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ διὰ τῶν ἀπὸ 6 καὶ 23 Μαρτίου καὶ 18 Ἀπριλίου 1870 ἐπιστολῶν αὐτῶν ὡς ἐν σελίδι 343—347 τοῦ Πατριαρχικοῦ Κώδικος.

β'.) Ἐπιστολὴ τῆς Κοινότητος Ἀλεξανδρείας πρὸς τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

'Αριθμ, Πρωτοκολ.

18.

Πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Κύριον Κύριον Γρηγόριον καὶ τὴν περὶ Αὐτὸν Ἱερὰν Σύνοδον.

Εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Γνωστά εἰσὶ τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι τὰ ἀπὸ τῆς εἰς Κύριον ἀποδημίας τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου ἡμῶν Κυρίου Νικάνορος λαβόντα χώραν σκάνδαλα καὶ αἱ πρὸς ἐκπόρθησιν τοῦ θρόνου τούτου ἐπιδρομαὶ καὶ ἐπιβουλαὶ τοῦ ἀποστάτου Νείλου καὶ τῶν περὶ αὐτόν. Παρατρέχοντες ὅθεν τὴν ἀφήγησιν ἐκείνων σπεύδομεν, ἵνα μετά τοῦ ἀνήκοντος σεβασμοῦ ὑποβάλωμεν τῇ Ὑμ θειοτάτῃ Παναγιότητι τὰ ἐπ' ἐσχάτων συμβάντα. Ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Ὑψηλ. τοῦ Κεδίβη κατιδοῦσα τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ παύσῃ ἡ ἕνεκα τοῦ ἐν λόγῳ ἀποστάτου ἀνώμαλος καὶ ἔκνομος κατάστασις τῶν τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας καὶ θεωροῦσα τὴν ὁσημέραι αὔξουσαν καὶ ζωηρῶς ἐκδηλουμένην ἀγανάκτησιν τοῦ λαοῦ, διέταξεν, ἵνα ἐνεργηθῶσιν ἐκλογαὶ τοῦ μέλλοντος διαδόχου τοῦ θρόνου τούτου, ὁρίσασα ὡς τόπον ἐκλογῆς τὰ κατὰ τόπους διοικητήρια, συγχρόνως δ' ὅμως καὶ οἱ σεβαστοὶ 'Αρχιερεῖς τοῦ θρόνου προσκαλέσαντες διὰ τοῦ ἐγκλειομένου ὧδε ἐν πρωτοτύπῳ ἐγγράφου αὐτῶν τοὺς ὀρθοδόξους πρὸς ψηφοφορίαν, ὥρισαν τὰς κατὰ τόπους ἐκκλησίας ὡς τόπον ἐκλογῆς· καὶ δὴ τὸ πλῆθος τῶν χριστιανῶν ἀποτροπιαζόμενον τὸ πρῶτον μέτρον, ἀθρόον συνέρρεεν εἰς τοὺς ναούς, καὶ αἱ ἐκλογαὶ διεξήχθησαν ἐν παραδειγματικῇ εὐταξίᾳ καὶ πανηγυρικότητι, τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ὑποβάλλεται τῇ Ὑμ. Παναγιότητι διὰ τῆς ἐγκλείστου πρὸς Αὐτὴν ἀναφορᾶς τῶν ἐν Καΐρῳ καὶ ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλεχθεισῶν ἐφορευτικῶν 'Επιτροπῶν.

'Εκ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης ἡ Ὑμ. Παναγιότης παρατηρεῖ, ὅτι οἱ ψηφοφορήσαντες χριστιανοὶ ἀριθμοῦνται (τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐκλογῆς τοῦ Πὸρτ-Σαΐτ μὴ ληφθέντος εἰσέτι) εἰς 5,449 ἐξ ὧν 5,445 ἐψηφοφόρησαν ὑπὲρ τοῦ σεβαστοῦ Ἁγίου Δέρκων Κυρίου Νεοφύτου, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ ὁ Κλῆρος ὁμοφωνῶν ἀνηνέχθη τῇ Ὑμ. Παναγιότητι ἐξαιτούμενος τὴν ὅσον τάχος ἐπίσημον ἀναγνώρισιν τοῦ ὑπὸ τοῦ Λαοῦ καὶ Κλήρου ψηφισθέντος καὶ τὴν ταχεῖαν ἐνταῦθα μετάβασίν του. Αὐτὸ τοῦτο καὶ ἡ 'Επιτροπὴ τῆς ἐνταῦθα Κοινότητος τῶν 'Ορθοδόξων ἐφιεμένη, ἐ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

θεώρησεν ἀναγκαῖον ν' ἀποτείνῃ τῇ Ὑμετ. Παναγιότητι τὴν παροῦσαν ἱκετήριον, παρακαλοῦσα θερμῶς τὴν Μεγ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ὅπως εὐδοκοῦσα δώσῃ χεῖρα ἀρωγὸν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἀποστάτου λυμαινομένην Ἐκκλησίαν ἡμῶν, ἐνεργοῦσα τὴν ὑπὸ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ἀναγνώρισιν τοῦ ψηφισθέντος Ἁγίου Δέρκων ὡς Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, πεποίθαμεν, ὅτι ἡ Α. Σεβασμιότης, ὁ Ἅγιος Δέρκων, καθορῶσα τὴν ὁμόφωνον τῶν Ἀλεξανδρέων ὑπὲρ τῆς Σεβασμιότητός Της ἐκλογήν, θέλει δεχθῇ τὸ ἀνατεθὲν Αὐτῇ μέγα καὶ βαρὺ ἅμα ἀξίωμα. Ἐὰν ὅμως παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἡ Α. Σεβασμιότης ἀποποιηθῇ (ὅπερ ἀπευχόμεθα), ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ κλήρου, τῆς ἐν Καΐρῳ Ἐπιτροπῆς τῆς Κοινότητος (προσυπογεγραμμένης ἐν τῇ ἐγκλείστῳ] καὶ τῶν ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν καὶ οἱ εὐσεβάστως ὑποφαινόμενιο ἀφιέμεθα εἰς τὴν σύνεσιν καὶ τὴν ὑπὲρ πάντων τῶν ὀρθοδόξων μέριμναν, τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας παρακαλοῦντες θερμῶς, ἵνα Αὐτὴ ἐκλέγουσα, ὅντινα τῶν κεκτημένων τὰ προσόντα καὶ τὰς ἀπαιτουμένας χριστιανικὰς ἀρετὰς Ἱεραρχῶν ἐν τῇ συνέσει Αὐτῆς ἤθελε κρίνει κατάλληλον διὰ τὴν ὑψηλοτάτην ταύτην θέσιν, ἐξαιρουμένων πάντοτε τοῦ τε πανοσιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου κυρίου Εὐγενίου, τοῦ πρῴην Σιναίου Κυρίου Κυρίλλου καὶ τῶν εἴτε ἐνδημούντων εἴτε ἀποδημούντων Ἀρχιερέων τοῦ θρόνου τούτου (περὶ τοῦ καθῃρημένου καὶ ἀποστάτου Νείλου οὐδὲ λόγον ποιοῦμεν), ἐνεργοῦσα συνάμα τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς ἀναγνώρισιν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ ἔκδοσιν τοῦ ἀπαιτουμένυο Σουλτανικοῦ Φιρμανίου. Πεποίθαμεν, ὅτι ἡ Ὑμ. Παναγιότης ἐν γνώσει τῶν τεκταινομένων κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης θέλει ἐνεργήσῃ τὰ κατ' αὐτήν, ἵνα μὴ μένῃ ὁ θρόνος οὗτος ἐπὶ τοσοῦτον ἐκτεθειμένος εἰς τὰς προσβολὰς ἀνιέρων καὶ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα ἄνευ ποιμένος, διατελοῦμεν μετὰ σεβασμοῦ τῆς Ὑμετ. Παναγιότητος εὐπειθέστατα ἐν Χριστῷ τέκνα.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 16 Φεβρ. 1870

(ὑπογρ.) ὁ πρόεδρος
Σ. Κωνσταντινίδης

(ὑπογρ.) τὰ Μέλη. Θ. Μ. Ράλλης, Α. Κανέλλης, Ἰωάννης Λύδδης, Σ. Κοκκιλάνης, Π. Ροδοκανάκης, Ν. Θεοδώρου, Κ. Τσιγαδᾶς, Θ. Ν. Γρυμάλδης.

Ἀπαραλλάκτως σχεδὸν ἐπέστειλε καὶ ἡ Κοινότης τοῦ Καΐρου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

πρὸς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν, ἥτις λαβοῦσα ὑπ' ὄψει ἀφ' ἑνὸς τὰς ἐπιστολὰς τῶν Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων, τῶν Κοινοτήτων καὶ τῶν ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου, τὴν ἐπίμονον ἄρνησιν τοῦ Μητροπολίτου Δέρκων Νεοφύτου προέβη εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ ἀποστολὴν τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Σωφρονίου, ὡς ἐν τῷ κατωτέρω ὑπομνήματι δείκνυται [σελὶς Κωδ, 350—351].

γ'.) Ὑπόμνημα τῆς Μεγ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας

Πάντα πρὸς οἰκοδομὴν καὶ καταρτισμὸν ὀφείλει γίνεσθαι, ὁ Ἀποστολικὸς ἀποφαινόμενος λόγος, αὐτὸ τοῦτο ἀραρότως συνίστησι καὶ περὶ τούτου ἐσαεὶ μεριμνᾶν κελεύει καὶ ὑποτίθεται τοὺς τὴν προστασίαν τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος ἐμπεπιστευμένους· μάλιστα δὲ τοὺς τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν προεστᾶναι λαχόντας, οἳ δὴ καὶ ὀφείλουσι τῆς εὐσταθείας τῶν ἁπανταχοῦ Ἐκκλησιῶν κηδόμενοι καὶ προνοοῦντες, μὴ διαλείπειν, φιλαδέλφῳ τῇ προθυμίᾳ συντρέχειν ταῖς παντοίαις αὐτῶν ἠθικαῖς τε καὶ πνευματικαῖς ἀνάγκαις καὶ περιστάσεσιν. Ἔνθεν τοι τοῦ ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ καὶ Ἀποστολικοῦ τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας Θρόνου καὶ πρότερον καὶ μετὰ τὴν χηρείαν αὐτοῦ τὴν πρὸς Κύριον, φαμέν, ἐκδημίαν τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Κυροῦ Νικάνορος, δεινοῖς πειρασμοῖς καὶ παθήμασι περιπεσόντος, κρίμασι Θεοῦ, καὶ ἐφ' ἱκανὸν ἤδη χρόνον ἐν ἀνωμαλίᾳ πολλῇ καὶ κακώσει τῶν Ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῦ πραγμάτων διακειμένου καὶ δίκην νηὸς ἐν χειμῶνι καὶ σάλῳ κυμαινομένου, ἐπειδὴ τὸ ἐν αὐτῷ χριστεπώνυμον πλήρωμα τέως ὑπὸ σκανδάλων καὶ ταραχῶν καὶ ἄλλων ψυχολέθρων ἐπηρειῶν κατατρυχόμενον καὶ ὡς εἰπεῖν, συγκυκώμενον χρήζει ποιμαντορικῆς προστασίας καὶ πνευματικῆς περιθάλψεως, ἐ ξ ε λ έ ξ α τ ο μ ὲ ν ο ἰ κ ε ί ᾳ κ α ὶ ἐ λ ε υ θ έ ρ ᾳ ψ ή φ ῳ δ ι ά δ ο χ ο ν τ ο ῦ θ ρ ό ν ο υ τ ὸ ν ἐ κ τ ῶ ν Ἱεραρχῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ τούτου θρόνου Ἱερώτατον Μητροπολίτην Δέρκων ἀγαπητὸν ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν κυρ Νεόφυτον καὶ διὰ κοινῶν καὶ ἀλλεπαλλήλων ἱκετηρίων ἀναφορῶν ἐξῃτήσατο παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τὴν κανονικὴν ἀπόλυσιν καὶ τὴν νενομισμένην ἐγκατάστασιν τῆς Α. Ἱερότητος, ἅμα δὲ ὡς ἄκρως φιλοστόργῳ καὶ δικαιοτάτῃ μητρὶ ἀνετίθετο καὶ ὁλοψύχως ἀφωσιοῦτο ἅπασαν τὴν φροντίδα, ἐκλιπαροῦν, ἵνα ἐν περιπτώσει ἀποποιήσεως τῆς Α. Ἱερότητος, ἐκλέξηται καὶ συστήσῃ ἡ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

δν ἂν ἕτερον ἐγκρίνοι ἐν φόβῳ Θεοῦ ἀληθῶς κεκτημένον τὰ τῷ Πατριαρχικῷ ἀξιώματι ἀναγκαῖα προσόντα. Διὰ ταῦτα ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς ἱερᾶς ἀδελφότητος καὶ ἁγίας Συνόδου ὑπ' ὄψιν θέμενοι τὴν οἰκτρὰν καὶ ἐπώδυνον κατάστασιν τὴν διὰ μακροῦ ἤδη ὑφισταμένην καὶ δυσκλεΐζουσαν τὸν Πατριαρχικὸν ἐκεῖνον Θρόνον ἐπὶ σκανδάλῳ καὶ ψυχικῇ βλάβῃ τῶν ὑπ' αὐτὸν διατελούντων εὐσεβῶν χριστιανῶν καὶ τὴν δυνατὴν συνδρομὴν ἐπὶ θεραπείᾳ τοῦ δεινοῦ ὄφλημα ἱερὸν καὶ ἀπαραίτητον λογισάμενοι, τάς τε θερμὰς παρακλήσεις τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ Κλήρου καὶ λαοῦ παριδεῖν οὐκ ἔχοντες, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ μετὰ τὴν παντελῆ ἀποποίησιν τοῦ εἰρημένου ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Δέρκων σκεψάμενοι περὶ προσώπου καταλλήλου, ἀξίου τε καὶ ἱκανοῦ τά τε ἐμφωλεύσαντα σκάνδαλα ἐκποδὼν ποιῆσαι καὶ τὴν χριστιανικὴν εἰρήνην καὶ σύμπνοιαν τέλεον ἀποκαταστῆσαι ἐν ἁγίῳ πνεύματι, τοιοῦτον ἐξελεξάμεθα καὶ ἐνεκρίναμεν κοινῇ καὶ ὁμοψήφῳ Συνοδικῇ γνώμῃ τὸν Παναγιώτατον καὶ Σεβασμιώτατον Πατριάρχην πρώην Κωνσταντινουπόλεως περιπόθητον ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸν Κύριον Σωφρόνιον, ἄνδρα γεραρὸν καὶ σεβάσμιον καὶ πολλῶν ὡς ἀληθῶς πατριαρχικῶν ἀρετῶν πεπληρωμένον, ἡλικίας τε καὶ ἤθους βάθει καὶ πείρας μακρᾶς δοκιμότητι καὶ τρόπων χριστότητι καὶ ἀγαθότητι, δυνατὸν δοκοῦντα συνάψαι τὰ διεστῶτα καὶ τὴν ἀρχαίαν εὔκλειαν καὶ λαμπρότητα τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου Θρόνου ἐπαναγεῖν· ἐφ' ᾧ μετὰ τῆς προσηκούσης ἀδελφικῆς εὐλαβείας καὶ τιμῆς καὶ μετὰ τὰς ἡμετέρας ἐμμόνους συστάσεις καὶ ἀξιώσεις προσκληθέντα καὶ ἀποδεξάμενον τὴν Συνοδικὴν ἐκλογὴν τὴν Αὐτοῦ Σεβασμίαν Παναγιότητα ἀνεδείξαμεν καὶ ἀνεκηρύξαμεν γνήσιον καὶ κανονικὸν Πατριάρχην τοῦ χηρεύοντος Πατριαρχικοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας Θρόνου, φυλαττομένου μόνῳ τῷ προσώπῳ Αὐτοῦ τὸ λέγεσθαι καὶ φημίζεσθαι καὶ «Παναγιώτατος» ὡς τὸν Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον προδιϊθύνας, ἐξαιτούμενοι ἐγκαρδίως τῇ Αὐτοῦ σεβασμίᾳ Παναγιότητι καὶ Μακαριότητι τὴν παρὰ τοῦ ποιμενάρχου Κυρίου ἡμῶν θείαν ἐνίσχυσιν ὑπὲρ τῆς θεοφιλοῦς διεξαγωγῆς τῶν τοῦ ἀνατεθέντος Αὐτῇ Πατριαρχικοῦ τούτου θρόνου πραγμάτων καὶ τῆς ψυχικῆς σωτηρίας τοῦ ἐν αὐτῷ διατελοῦντος Ὀρθοδόξου λαοῦ. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ καὶ μόνιμον παράστασιν, κατέστρωται ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον Πατριαρχικὸν καὶ ὑπομνηματιστικὸν Γράμμα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

(1870 κατὰ μῆνα Μάϊον, ἐπινεμήσεως ιγ'.)
(ὑπογρ.) Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

(ὑπογρ.) Ὁ Κυζίκου Νικόδημος
» Ὁ Νικομηδείας Διονύσιος
» Ὁ Νικαίας Ἰωαννίκιος
» Ὁ Χαλκηδόνος Γεράσιμος
» Ὁ Δέρκων Νεόφυτος
» Ὁ Τυρνόβου Γρηγόριος
» Ὁ Προύσης Νικόδημος
» Ὁ Λαρίσσης Δωρόθεος
» Ὁ Δράμας Ἀγαθάγγελος
» Ὁ Σωζουαγαθουπόλεως Προκόπιος
» Ὁ Νύσσης Καλλίνικος
» Ὁ Γρεβενῶν Γεννάδιος.

Ἐρωτῶμεν ἤδη καὶ ἡμεῖς «οἱ ἄκρῳ ἔστω δακτύλῳ ἁψάμενοι τῆς μελέτης τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς πράξεως ἀρχαίας, μέσης καὶ νεωτέρας» τὴν Ὑμετέραν Πανιερότητα, «τίς φιλότιμος καὶ εὐσυνείδητος κληρικὸς» καὶ τίς φιλόνομος καὶ δίκαιος καὶ εὐσεβὴς χριστιανὸς, ἀναγινώσκων, ὅσα προσεξετέθησαν καὶ παραβάλλων τὰ ἐν ἡμῖν γενόμενα πρὸς τὰ ἐν τῷ παρελθόντι, δὲν θὰ ἀνακηρύξῃ ταῦτα νόμιμα καὶ δίκαια καὶ κανονικὰ καὶ θεοφιλῆ; Τίς δ' ἀφ' ἑτέρου ἀναγινώσκων τὸ ὑπόμνημα τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος δὲν θὰ ἀνακαλύψῃ ἐν ταῖς γραμμαῖς αὐτοῦ τάσιν καὶ διάθεσιν πρὸς ἐπισκίασιν καὶ διαστρέβλωσιν τῆς ἀληθείας; ἀδιάφορον ἂν ἐπλανήθη ἡ Πανιερότης της ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς πράξεως τῆς ἐκκλησίας. Τῇ ἀληθείᾳ ἀπῃτεῖτο ἀρκετὸν θάρρος, ἵνα ἐρωτήσῃ ἡ Ὑμ. Πανιερότης τὴν Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν ἂν «θὰ ἐπιδοκιμάσῃ Αὕτη τὸν πρωτότυπον καὶ καινὸν αὐτὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς καὶ θ' ἀναγνωρίσῃ τὸν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀναδειχθέντα Πάπαν καὶ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας», ἐπάγουσα καὶ τὰ ἀμίμητα ταῦτα: «ἐὰν ὁ ἅγιος Τοποτηρητὴς καὶ οἱ αὐτῷ ὁμόφρονες ἤθελον ὁ Πατριάρχης αὐτῶν νὰ λέγηται κατ' ἐξαίρεσιν λαοπρόβλητος, τότε ἦτο περιττὸν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἐκλογὴν ὁ ἱερὸς κλῆρος. Ἂς ἐγίνετο μᾶλλον ἡ ἐκλογὴ τοῦ Πατριάρχου καθαρῶς κοσμικὴ, λαϊκὴ, βουλευτικὴ, κορυφουμένου οὕτω τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ γοήτρου τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ κλήρου ὁλοσχερῶς κατακρημνιζομένου», καὶ ταῦτα χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει ἡ Πανιερότης Της, ὅτι τὸν ὑπὸ μόνων λαϊκῶν καὶ οὕτω ἐκλεγέντα, ὡς ἐξελέγη, Νεόφυτον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Δέρκων, ἡ Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ καλεῖ διάδοχον τοῦ θρόνου καὶ μόνον μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ ὁποίου προβαίνει εἰς τὴν ἐκλογὴν ἑτέρου. Ἀλλά, Πανιερώτατε, τὸ μέγα Κριτήριον ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἐπεκαλέσθημεν ἤτοι ἡ καθόλου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία καὶ ἰδίᾳ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ χριστεπώνυμον πλήρωμα, κρινάτω τὰ μεταξὺ Ὑμῶν καὶ ἡμῶν ἐπαφίνοντες τὴν ἀμοιβὴν ἢ τιμωρίαν τῷ τῶν ὅλων Θεῷ λέγοντες τὸ τοῦ Ἀρχιλόχου :

«Ἄναξ Ἄπολλον, καὶ σὺ τοὺς μὲν αἰτίους
σήμαινε καὶ σφέας ὄλλυ' ὥσπερ ὀλλύεις».

Προκειμένου ἤδη περὶ ὧν ἐν τῷ ὑπο μνήματι ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης ἀναφέρει ἀτοπημάτων, γενομένων δῆθεν κατὰ τὴν ἐκλογήν, καίτοι ταῦτα ἀνάξια κρίνονται συζητήσεως, ἀλλ' ἵνα μὴ νομισθῇ, ὅτι παρατρέχομεν οὐσιῶδές τι, δυνάμενον νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς κανονικότητος ἢ μή, τῆς ἐκλογῆς, φέρομεν διὰ βραχέων καὶ ἐπ' αὐτῶν τὸν λόγον. Ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης λέγει, ὅτι παρεβιάσθη ἡ μυστικότης τῆς ψηφοφορίας, διότι πρὸ τῆς ἐκλογῆς διενέμοντο ὑπό τινων, τοῖς τε κληρικοῖς καὶ λαϊκοῖς ἐκλογεῦσιν, χρυσοῖς καὶ κυανοῖς γράμμασιν ἔντυπα ψηφοδέλτια. Ἀλλὰ Πανιερώτατε, δὲν λαμβάνετε ὑπ' ὄψει, ὅτι διὰ τῆς μυστικῆς ψηφοφορίας δὲν ἐπιβάλλεται τοῖς πᾶσιν ἡ ἄκρα μυστικότης, ἀλλ' ἐξασφαλίζεται τὸ ἀπαραβίαστον τῆς συνειδήσεως ἐκείνου, ὅστις θέλει ν' ἀποκρύψῃ τὸ διανόημα αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἄλλων καὶ νὰ ψηφίσῃ ἐν μυστικότητι· οὕτω χάριν παραδείγματος, ὅταν τις ἐπὶ λευκοῦ χάρτου ἰδιοχείρως γράψῃ τὸ ὄνομα τοῦ ἐκλεξίμου καὶ κρατεῖ τοῦτον ἀνοικτὸν καὶ περίοπτον, οἱ λοιποὶ εἰσὶν ὑποχρεωμένοι νὰ κλείωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἵνα μὴ ἀναγινώσκωσι; καὶ κατά τι διαφέρει ἡ περίπτωσις αὕτη ἐκείνης καθ' ἣν ὁ ἐκλογεὺς κρατεῖ ἔντυπον ψηφοδέλτιον; ἢ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι ἦτο ἐπιβεβλημένον τὸ ἔντυπον ψηφοδέλτιον, ὡς λέγετε, μήπως ὁ ἐκλογεὺς δὲν ἠδύνατο, ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ναὸν πρὸς ψηφοφορίαν, νὰ προσέλθῃ εἰς μίαν τῶν πολλῶν τραπεζῶν ἐφ' ὧν ὑπῆρχον τὰ πρὸς γραφὴν χρειώδη καὶ διαγράψῃ τὸ τετυπωμένον ὄνομα προσθέτων τὸ τῆς ὑπαγορεύσεως τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ ἢ γράφων ἕτερον ἐπὶ λευκοῦ χάρτου; τίς ἠδύνατο νὰ περιορίσῃ τὴν ἐλευθερίαν ταύτην ἐν τῷ Ναῷ, ἀφοῦ ἐν αὐτῷ εἰσῆλθον μόνον οἱ πρὸς ψηφοφορίαν δικαιούμενοι καὶ οὐδεὶς οὐδενὸς ἰδιαίτερος γραμματεὺς ὡς λέγετε; μὴ λησμονεῖ δὲ ἡ Πανιερότης Της, ὅτι πάντες οἱ ἐκλογεῖς, ἦσαν ἀνώτερω ἀπειλῶν καὶ ἀναγκῶν, ἀφοῦ δὴ ἦσαν βαθμοῦχοι καὶ ἐπιστήμο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

νες καὶ τραπεζῖται καὶ ἔμποροι καὶ εἴ τι ἐκλεκτὸν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Αἴγυπτος καὶ οὐχὶ ὑ π η ρ έ τ α ι ο ἰ κ ι ῶ ν.

Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν εἶνε τόδε, τὸ ὁποῖον γράφει ἡ πανιερότης της: "Ε ξ μόνον κληρικοὶ καὶ τ έ σ σ α ρ ε ς λαϊκοὶ ἔσχον τὸ θάρρος καὶ τὴν γενναιότητα ν' ἀπορρίψωσι τὰ προσφερόμενα ἔντυπα ψηφοδέλτια καὶ μὲ τὴν θυσίαν αὐτῶν τῶν θέσεών των (κατάγε τὰς ἀπειλὰς τῶν ἁρμοδίων) νὰ ρίψωσιν εἰς τὴν κληρωτίδα ἴδια ψηφοδέλτια ἐφ' ὧν εἶχον ἐπιγράψει τὰ ὀνόματα ἐκείνων, οὓς αὐτοὶ ἔκρινον ἀξίους διὰ τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον». Λαμβανομένου ὑπ' ὄψει, Πανιερώτατε, ὅτι ἐκ τῶν 169 ψηφοδελτίων τὰ 159 ἔφερον τὸ ὄνομα «Ναζαρὲτ Φώτιος» ὑπολείπονται ἀκριβῶς τὰ δέκα ὑπονοούμενα ψηφοδέλτια, ἓν τῶν ὁποίων πάντως θὰ ἦτο καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας πανιερότητος, ἥτις βεβαίως δὲν θὰ ἐψήφισε τὸν Ναζαρὲτ Φώτιον. Ἀλλὰ δὲν λέγει ὑμῖν, ἡ ὑμετέρα πανιερότης, τίς προσέφερεν αὐτῇ ἔντυπον ψηφοδέλτιον, ὥστε καὶ Αὕτη μετὰ τῆς διακρινούσης Αὐτὴν γ ε ν ν α ι ό τ η τ ο ς καὶ τοῦ θ ά ρ ρ ο υ ς ν' ἀπορρίψῃ τὸ προσφερόμενον; Ἐκτὸς τούτου, πῶς κατώρθωσεν ἡ ὑμετέρα πανιερότης ν' ἀνακαλύψῃ, ὅτι ἐκ τῶν δέκα τούτων ἀνεξαρτήτων ἐκλογέων, οἱ μὲν 6 ἦσαν Κληρικοί, οἱ δὲ 4 λαϊκοί, ἐνῷ ἐνδεχόμενον νὰ ἦσαν 5 καὶ 5 ἢ 7 καὶ 3 ἢ 8 καὶ 2; μήπως προεγνώριζεν αὐτούς, διότι ηὑρίσκετο εἰς συνεννόησιν μετ' αὐτῶν; λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὄψει καὶ ὅτι πολλοὶ τῶν ἐκλογέων εἶχον καὶ δι' ἀντιπροσωπείας ψήφους, δὲν εἶνε ἐνδεχόμενον νὰ ἔρριψαν εἰς τὴν κληρωτίδα τὰ 10 ψηφοδέλτια ὀλιγώτεροι τῶν δέκα ψηφοφόρων; ἰδοὺ πανιερώτατε, μυστικὰ ἅτινα μόνον ἡ Πανιερότης της γνωρίζει μὗλον τὸν σεβασμόν, ὃν δεικνύει πρὸς τὴν μυστικότητα τῆς ψηφοφορίας.

Ἐπίσης ἀναφέρει, ἡ πανιερότης της ἐν τῷ ὑπομνήματι, ὅτι «ὅλως περιττή, ἄσκοπος καὶ ματαία ἐπανάληψις τῆς πρώτης ἡ δευτέρα ψηφοφορία, ἀφοῦ ἐνταύτῃ οὔτε εὐρύνεται οὔτε περιορίζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκλογέων τῆς πρώτης» ἀλλὰ φαίνεται λησμονοῦσα ἡ πανιερότης της, ὅτικατὰ μὲν τὴν πρώτην γενικὴν Συνέλευσιν, τὴν πρὸς καταρτισμὸν τοῦ καταλόγου τῶν ὑποψηφίων ἦσαν 151 ψηφοφόροι, κατὰ δὲ τὴν πρὸς ἐκλογὴν Πατριάρχου 169, προσελθόντων ἑτέρων 18 ἐκλογέων ἐκ τῶν Ὀρθοδόξων Σύρων, καὶ ὅτι κατὰ μὲν τὴν πρώτην ψηφοφορίαν ὁ Ναζαρὲτ Φώτιος ἔλαβε 124 ψήφους, κατὰ δὲ τὴν τελευταίαν 159· ὥστε καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀστοχεῖ ἡ ὑμετέρα πανιερότης, διότι καὶ ὁ κύκλος τῶν ἐκλογέων αὐξομειοῦται καὶ τὸ ἐκ τῆς αὐξομειώσεως ἀποτέλεσμα εἶνε προφανές. Ταῦτα ἅλις, πανιερώτατε, μὴ ὑπαρχούσης ἑτέρας ἐνστάσεως ἀξίας καὶ μνείας ἔτι. Διὰ δὲ τὴν δοθεῖσαν ὑφ' ἡμῶν ὑπόσχεσιν, ὅτι παρεμπιπτόντως ἐπρόκειτο νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὰ περὶ τῆς χειροτονίας τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Τριπόλεως κ. Θεοφάνους, μεταβαίνομεν εἰς τὰ κατ' αὐτήν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Δ'.

Τὰ κατὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Τριπόλεως Θεοφάνους

Γράφουσα ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης ἐν τῷ ὑπομνήματί της τὴν φράσιν «βίᾳ καὶ ἐκ συναρπαγῆς, οὕτως εἰπεῖν, χηροτονηθεὶς Μητροπολίτης Τριπόλεως Θεοφάνης» εἶχε βεβαίως ὑπ' ὄψιν Αὕτη, ὅτι τὴν μομφὴν ταύτην καὶ κατηγορίαν θὰ ἀνεγίνωσκεν αὐτὴ αὕτη ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἡ ψήφῳ Αὐτῆς ἐκλεξαμένη καὶ προχειρίσασα εἰς Μητροπολίτην Τριπόλεως τὸν ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸν ἀδελφὸν τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος Κύριον Θεοφάνην. Ἀλλὰ δὲν φρονεῖ καὶ ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης, ὅτι ἀπῃτεῖτο εἰς ἀπίστευτον βαθμὸν τόλμη, ὅπως ἐπιρρίψῃ Αὕτη κατηγορίαν κατὰ τοῦ Δικαστηρίου ἐκείνου, οὗτινος τὰ μέλη, ὁμολογεῖτε, ὅτι κέκτηνται βαθεῖαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου γνῶσιν» καὶ εἰς τὴν «βαθύνουν κρίσιν καὶ περίνοιαν» τοῦ ὁποίου ὑποβάλλετε πολλῷ σοβαρώτερον ζήτημα, τὸ τῆς κανονικότητος ἢ μή, τῆς ἐκλογῆς Πατριάρχου; Λοιπὸν καὶ ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καταπατεῖ τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ οἱ ἐκπροσωποῦντες Αὐτὴν ἀγνοοῦσι τὰς διατυπώσεις πρὸς προχείρισιν Ἐπισκόπων; Ἀλλὰ τότε Πανιερώτατε, πρὸς τί ποιεῖσθε ἔκκλησιν πρὸς τὴν Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, γράφοντες τάδε: «κατακλείοντες τὴν παροῦσαν ἡμῶν ἔκθεσιν, ἣν ἐλάβομεν τὸ δίκαιον θάρρος ν' ἀναφέρωμεν πρὸς τὴν Μητέρα ἡμῶν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἔχομεν δι' ἐλπίδος, ὅτι τὸ γνήσιον ἐκκλησιαστικὸν πνεῦμα καὶ ὁ θερμὸς ζῆλος πρὸς ἄγρυπνον περιφρούρησιν τῶν ἄνωθεν τεθειμένων ἐκκλησιαστικῶν νόμων καὶ κανόνων, ὅστις διακρίνει τοὺς Κυβερνῶντας τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν θέλει καὶ ἤδη ἐπέλθῃ ἀρωγὸς ἀποκρούων καὶ ἀποσοβῶν πᾶν πνεῦμα ἀντεκκλησιαστικόν, κοσμικὸν καὶ καινοτόμον ἐπ' ἀγαθῷ τῆς καθ' ὅλου Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ διασώσει ἀλώβητου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γοήτρου καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ Κλήρου ἐξ ὧν ἐξήρτηται ἡ τύχη ἡμῶν καὶ τὸ μέλλον καθόλου»; Πῶς συμβιβάζονται ταῦτα πάντα, Πανιερώτατε, ἀφ' ἑνὸς νὰ κατακρίνητε πρᾶξιν τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀναφερομένην εἰς τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς Κανόνας, καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ ἀναθέτητε εἰς Αὐτήν, ἵνα περιφρουρήσῃ τοὺς καταπατουμένους δῆθεν καὶ παραβιασθέντας κανόνας τῆς Ἐκκλησίας; Ἡμεῖς τοὐλάχιστον ὁμολογοῦμεν τὴν ἀδυναμίαν ἡμῶν τοῦ συγκλῶσαι τὰ ἀσύγκλωστα καὶ συμβιβάσαι τὰ ἀσυμβίβαστα. Διὸ καὶ εἰσερχόμεθα εἰς αὐτὴν τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος, ἂν δηλαδὴ «βίᾳ καὶ ἐκ συναρπαγῆς» ἐγένετο ἡ χειροτονία τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Τριπόλεως κυρίου Θεοφάνους.

Γνωστὸν τῇ Ὑμετέρᾳ Πανιερότητι, τῇ εὐχομένῃ εἶναι ἐγκρατὴς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς πράξεως, ὅτι, ὁ 13 Κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένει ἱερᾶς Συνόδου διακελεύεται περὶ προχειρίσεων ἐπισκόπων λέγων, «πολλοὶ Ἐπίσκοποι συναχθέντες Ἐπίσκο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

πόν χειροτονήσουσιν. Εἰ δὲ ἀνάγκη γένηται, τρεῖς Ἐπίσκοποι, ἐν οἱῳδήποτε ἂν τόπῳ ὦσι τῷ τοῦ πρωτεύοντος παραγγέλματι». Ἐπίσης γνωστὸν τυγχάνει τῇ Ὑμετέρᾳ πανιερότητι, ὅτι ἐφ' ὅσον ἔζη καὶ ἦτο ἀπηλλαγμένος ἀσθενείας ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Λιβύης Ἰγνάτιος, ἐξῳκονομοῦντο πως τὰ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ θρόνου διὰ τῶν δύο Ἀρχιερέων· ἀλλ' ὅτε ἐπ' ἐσχάτων ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Λιβύης καὶ διὰ τὰς συχνὰς ἀσθενείας καὶ διὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας ἀπουσίαν του, ἐδυσχέραινε τὴν ἐν Καΐρῳ διεξαγωγὴν τῆς ὑπηρεσίας, παρέστη ἡ ἀνάγκη τῆς προχειρίσεως καὶ ἑτέρου Ἀρχιερέως. Διὰ τὴν ἔλλειψιν ὅμως τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω Κανόνος ὁριζομένου ἀριθμοῦ τριῶν τοὐλάχιστον Ἀρχιερέων, εἰς προχείρισιν ἑτέρου Ἀρχιερέως καὶ συμφώνως πρὸς τὰ ἐν τῷ εἰρημένῳ Κανόνι λεγόμενα, ὅτι χειροτονεῖται Ἀρχιερεὺς «ἐν οἱῳδήποτε ἂν ὦσι τόπῳ» ἕτεροι Ἀρχιερεῖς, «τῷ τοῦ πρωτεύοντος παραγγέλματι» ὑπεβλήθη πρὸ πολλοῦ καιροῦ τὸ ζήτημα εἰς τοὺς ἐκπροσωποῦντας τὴν Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ἂν δύναται κανονικὴ χειροτονία νὰ διενεργηθῇ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει. ἡ ἀπάντησις, ὡς εἰκός, ἦτο καταφατική. Ὅτε δέ, διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Λιβύης Κυροῦ Ἰγνατίου, ἡ ἀπόκτησις Ἀρχιερέως τοῦ θρόνου παρέστη ὡς ἀνάγκη ἐπείγουσα καὶ ἐπιτακτική, τότε ὁ ἀοίδιμος Πατριάρχης Σωφρόνιος ἀπέλυσε πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην τὴν ἑξῆς ἐπιστολήν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀριθμ. 95.

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, Κύριε Κωνσταντῖνε, καὶ Σεβασμιώτατα μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ Συλλειτουργοὶ τῆς ἡμῶν Μετριότητος· χάρις εἴη Ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Κυρίου Παντοκράτορος.

Βαρυπενθοῦντες ἔτι ἀποδυρόμεθα τὴν στέρησιν τοῦ πολυκλαύστου ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ καὶ πολυτίμου ἀπὸ τριακονταετίας περίπου συνεργάτου ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου ἀειμνήστου Μητροπολίτου Λιβύης Κυροῦ Ἰγνατίου, οὗ ὁ θάνατος ἠνέῳξεν ἐπαισθητὸν κενὸν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ, ἥτις κομῶσα τὸ πάλαι εἰς ἄνδρας εὐσεβείᾳ καὶ ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ κεκοσμημένους καὶ ὡς καλλίκαρπος ἐλαία ἀφθονοῦσα εἰς νεόφυτα παρὰ τὴν ῥίζαν αὐτῆς, θρηνεῖ τανῦν τὴν λειψανδρίαν αὐτῆς καὶ διαβιοῖ ἐν ὀρφανίᾳ, ἀπογυμνωθεῖσα τῶν Μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν Αὐτῆς. Ἐν τοιαύτῃ λυπηρᾷ δυσχερείᾳ εὑρεθέντες μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου καὶ ἐναρέτου καὶ τῷ καθήκοντι ἀφοσιωμένου Ἱεράρχου καὶ ἐπειγόμενοι εἰς ἀναπλήρωσιν τῆς κενωθείσης θέσεως, λαβόντες δ' ἅμα ὑπ' ὄψει, ὅτι προαπητοῦντο καὶ ἐπίκτητά τινα προσόντα, οἷον ἡ ἐν τῇ γραφικῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ τῇ Διευθύνσει Πατριαρχικοῦ Γραφείου ἐξάσκησις τοῦ ἀναπληρωτοῦ, ἔγνωμεν ἀντὶ τοῦ προχειρῖσαι εἰς Ἀρχιερέα τινα τῶν παρ' ἡμῖν κληρικῶν—ἔργου δυσχεροῦς διά τε τὴν ἔλλειψιν Ἱερᾶς Συνόδου εἰς διαλογὴν ψήφων καὶ τοῦ πρὸς χειροτονίαν

ἀπαραιτήτου ἀριθμοῦ τριῶν ἑτέρων ἀρχιερέων — ἀποταθῆναι πρὸς τὴν γείτονα ἐκκλησίαν τῶν Ἱεροσολύμων καὶ παρ' Αὐτῆς τὴν τῶν λυπηρῶν Ἡμῶν καὶ δυσχερειῶν θεραπείαν αἰτήσασθαι, εἰδότες, ὅτι οὐκ ἐπαύσατο Αὕτη ἀείποτε ἐνδεικνυομένη τῇ πρεσβυγενεῖ Ἀλεξανδρινῇ ἐκκλησίᾳ ἀγάπην μετ' ἀδελφικῆς ἀφοσιώσεως, οὐδ' ὅτι θὰ ἠρνεῖτο ἡμῖν Αὕτη ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὴν ἀποστολὴν Ἀρχιερέως, ὄντος πανταχοῦ ἐξηπλωμένου τοῦ αὐτοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου καὶ ἑνιαίου τοῦ ἔργου τῶν ἐργατῶν αὐτοῦ τῇ πίστει καὶ εὐσεβείᾳ.

Οὕτω τοίνυν διὰ τῶν ἀπὸ 29 Μαΐου ἐ. ἔ. ἀδελφικῶν ἡμῶν γραμμάτων ἐξῃτησάμεθα θερμῶς παρὰ τῆς Α. Θειοτάτης Μακαριότητος τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ ἀγαπητοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Κυρίου Δαμιανοῦ καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν ἁγιωτάτης Συνόδου, ὅπως πέμψῃ ἡμῖν βοηθὸν ἐκ τῶν ἱερωτάτων Ἀρχιερέων τῆς ἀδελφῆς Σιωνίτιδος ἐκκλησίας, κεκτημένον τὰ προσαπαιτούμενα προσόντα καὶ τοιοῦτον, Συνοδικῇ διαγνώμῃ, ἀπέστειλεν ἡμῖν τὸν Ἱερώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἱεραπόλεως Κύριον Θεοφάνην, ἀπολαύοντα καὶ τῆς ἡμετέρας πατρικῆς καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης. Ἀλλὰ πρό τινων ἡμερῶν ἀφικομένη ἡ Ἱερότης του καὶ κομίσασα Ἡμῖν τὰ ἀδελφικὰ γράμματα τῆς Α. Θ. Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, εἰς νέαν περιήγαγεν Ἡμᾶς ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου ἐν λίαν προσεχεῖ μέλλοντι, ἅτε δὴ βραχυτάτης δοθείσης Αὐτῷ προθεσμίας ἐνδημῆσαι εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς ἁγιώτατον θρόνον. Ἰδοὺ τί ἐπὶ λέξει γράφει Ἡμῖν ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Κύριος Δαμιανός. «Ἔχοντες οὖν καὶ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Αὐτοῦ Ἱερότητος ἐνεκρίναμεν Συνοδικῶς ἐπιτραπῆναι μὲν Αὐτῷ ἀπουσιάσαι πρὸς καιρὸν τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ Μετανοίας καὶ ὑπηρετῆσαι τῇ ἁγιωτάτῃ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀδελφῇ ἐκκλησίᾳ, μὴ παραταθῆναι δὲ τὴν ἐντεῦθεν Αὐτοῦ ἀπουσίαν ὑπὲρ τοὺς τρεῖς μῆνας καθ' ὅσον καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτη ἐκκλησία εἴπερ ποτε καὶ ἄλλοτε ὀλιγοστὴ ὑπάρχουσα νῦν ἐν ἐργάταις οὐκ ἀδοκίμοις καὶ χρησίμοις, οὐ δύναται ἐπὶ πολὺ στερηθῆναι τῆς Αὐτοῦ Ἱερότητος, ἀριθμουμένης μεταξὺ τῶν ὀλίγων τούτων τῶν ἐπὶ χρησιμότητι καὶ εὐδοκιμήσει διακρινομένων.»

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τούτων οὕτως ἐχόντων καὶ ἵνα μὴ αἴφνης εὑρεθῶμεν λειπόμενοι Ἀρχιερέως, ἅτε δὴ ἑνὸς καὶ μόνου ὑπάρχοντος ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῳ θρόνῳ καὶ τούτου ἀνεπαρκοῦς εἰς πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν Ἡμῶν, προαγόμεθα διὰ τῆσδε παρακαλέσαι φιλαδέλφως τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν Ἁγιωτάτην Σύνοδον, ὅπως ἐν τακτικῇ Αὐτῆς συνεδριάσει καὶ ψήφῳ κανονικῇ ἀναδείξῃ κατὰ τὰ εἰωθότα Μητροπολίτην ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι τῆς πάλαι ποτε διαλαμψάσης Μητροπόλεως Τριπόλεως, στερούμενον φήμης, τιθεῖσα ὡς ἐκλεξίμους τοὺς ἐπὶ παιδείᾳ καὶ εὐσεβείᾳ καὶ ἀρετῇ διακρινομένους ἐκ τοῦ καθ' Ἡμᾶς πρεσβυτερίου ὁσιωτάτους, Πρωτοσύγκελλον Μελέτιον Ἀποστολόπουλον, Ἀρχιμανδρίτην Θεοφάνην Μοσχονᾶν καὶ Ἀρχιμανδρίτην Μητροφάνην Πάπαρην. τὸν δὲ ψηφισθησόμενον πέμψωμεν χειροτονηθῆναι εἰς Βασιλεύουσαν, μὴ ὑπάρχοντος ἐνταῦθα τοῦ εἰς προχείρισιν ἀναγκαίου ἀριθμοῦ Ἀρχιερέων· ἔχομεν δὲ δι' ἐλπίδος, ὅτι ἡ Σεβασμιοπόθητος ἡμῖν Ὑμετέρα Θειο-

τάτη Παναγιότης καὶ ἡ περὶ Αὐτὴν ἁγιωτάτη Σύνοδος, θ' ἀποδεχθῇ τὴν ἀδελφικὴν Ἡμῶν ταύτην αἴτησιν καὶ θὰ διατρανώσῃ οὕτω, ὅτι στενὸς ὑφίσταται ὁ ἐσωτερικὸς σύνδεσμος μεταξὺ τῶν κατὰ τόπους ἁγιωτάτων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν συναντιλαμβανομένων ἀλλήλαις ἐν ταῖς δυσχερείαις αὐτῶν καὶ ἐργαζομένων ὡς μελῶν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος ὑπὸ κεφαλὴν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἐπικαλούμενοι δὲ ἐπὶ τὴν Ὑμ. Θ. Παναγιότητα καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν ἁγιωτάτην Σύνοδον τὸν θεῖον φωτισμὸν εἰς ἀνάδειξιν τοῦ χρησίμου ἐργάτου τῷ καθ' Ἡμᾶς ἁγιωτάτῳ Ἀποστολικῷ καὶ Πατριαρχικῷ Θρόνῳ καὶ ἐξαιτούμενοι θεόθεν τὰ σεβάσμια Ὑμῶν ἔτη ὡς πλεῖστα ὑγιεινὰ καὶ πανευφρόσυνα διατελοῦμεν.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 9 Αὐγούστου 1899

(ὑπογρ.) ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας

ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ

ἐν χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

Ὅτε δὲ μετὰ τὴν ἀνωτέρω αἴτησιν τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Σωφρονίου ἐτέθησαν ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ Συνόδῳ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ψῆφοι κανονικοὶ καὶ ἀνεδείχθη ἐψηφισμένος ὁ ἐκ τῶν ὑποψηφίων Ἀρχιμανδρίτης Θεοφάνης Μοσχονᾶς, ἐφοδιασθεὶς οὗτος διὰ τῶν ἀναγκαίων συστατηρίων γραμμάτων ἥψατο τῆς εἰς Βασιλεύουσαν πρὸς χειροτονίαν. Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἔτι ἐν τῷ λοιμοκαθαρτηρίῳ Κλαζομενῶν διὰ τὴν εἰς Αἴγυπτον πανώλην εὑρισκομένου τοῦ ἐψηφισμένου ἤδη εἰς Μητροπολίτην Τριπόλεως, ἐπῆλθεν ὁ θάνατος τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Σωφρονίου, γενόμενος τῇ 22 Αὐγούστου, ἀλλὰ τὸ γεγονὸς τοῦτο οὐδεμίαν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ, ὡς τοῦτο καὶ ἐκ τῆς γενομένης μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου συζητήσεως προέκυψεν, ἀποφασισθείσης διὰ πλειονοψηφίας καὶ τῆς χειροτονίας τοῦ ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Τριπόλεως, ἥτις καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατὰ Φανάριον Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ 1 τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου 1899 ἱερουργησάντων τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Βερροίας, Συληβρίας, καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης. Τὴν κανονικότητα δὲ τῆς χειροτονίας ταύτης ἐπιμαρτυρεῖ καὶ ἡ κατωτέρω ἐπίσημος ἐπιστολὴ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ἀριθμ. Πρωτοκολ.

4974

Ὁσιολογιώτατε Μέγα Ἀρχιδιάκονε τοῦ ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας κύριε Κωνσταντῖνε Παγώνη, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος· χάρις εἴη τῇ αὐτῆς ὁσιολογιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἱερὸν καὶ ὅσιον καθῆκον ἐκπληροῦντες ἐτελέσαμεν τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐν βαθυτάτῃ ψυχικῇ συγκινήσει, καθὰ καὶ τηλεγραφικῶς αὐτῇ ἀνηγγείλαμεν, ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς πανσέπτῳ Πα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τριαρχικῷ Ναῷ μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἁγίων ἀρχιερέων, τὴν θείαν μυσταγωγίαν καὶ μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἤδη ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου ἀοιδίμου ἐν Πατριάρχαις κυροῦ Σωφρονίου, τὸν ἀμφοτέρας ἐναλλὰξ τὰς ἁγιωτάτας ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας μετὰ συνέσεως πολλῆς καὶ ἐνθέου ζήλου δεξιῶς πηδαλιουχήσαντος. Τοῦτο δὲ καὶ διὰ τῆς παρούσης αὐτῇ ἀνακοινούμενοι, δῆλον ἅμα ποιούμεθα τῇ αὐτῆς ὁσιολογιότητι, ὅτι τὴν ἀδελφικὴν τοῦ ἀοιδίμου ἐκπληροῦντες ἀξίωσιν, ἥτις ἐπέπρωτο, ἵνα ᾖ ἡ τελευταία ἐκείνου μεθ' ἡμῶν πνευματικὴ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐπικοινωνία, πρῴην μὲν προέδημεν ζῶντος ἔτι τοῦ γεραροῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου εἰς ἐκλογὴν ἐκ τῶν ὑποδειχθέντων ἡμῖν τριῶν ὑποψηφίων, τοῦ τέως ὁσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου κυρ. Θεοφάνους ἐπὶ τῷ ψιλῷ ὀνόματι τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Τριπόλεως, ἣν ἐκλογὴν καὶ ἀμέσως ἐγνωρίσαμεν διὰ τηλεγραφήματος ἡμῶν ἀπευθυνθέντος τῷ γερασμίῳ καὶ πολυκλαύστῳ ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῷ καὶ πνευματικῷ Πατρί. Εἶτα δέ, τὸ δεύτερον τῆς αἰτήσεως μέρος πάνυ ἀσμένως ἐκπληροῦντες, διετάξαμεν καὶ τὰ τῆς χειροτονίας τοῦ ἐκλεχθέντος Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Τριπόλεως ἥτις καὶ ἐτελέσθη σήμερον μετὰ τῆς συνήθους κανονικῆς διατυπώσεως. Τούτων δὲ πάντων ἐν τάξει καὶ καλῶς συντελεσθέντων, ἡ αὐτοῦ Ἱερότης ἀπέρχεται αὐθημερὸν διακονήσων τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ, συνῳδὰ τῇ τελευταίᾳ θελήσει καὶ συστάσει τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου, οὗ εὐχόμεθα ἐκ μέσης ψυχῆς, ἵνα ἀναδείξῃ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἄξιον διάδοχον, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἁγιωτάτης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς.

(1899 Σεπτεμβρίου α') (ὑπογρ.) Ὁ Κωνσταντινουπόλεως

Κωνσταντῖνος

ἐν Χριστῷ εὐχέτης διάπυρος

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω ἐπισήμους ἐπιστολάς, μόνον τῇ ἡμετέρᾳ πανιερότητι ἐπιτρέπεται νὰ γράφῃ πρὸς τὴν Μεγ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν «ὅτι βίᾳ καὶ ἐκ συναρπαγῆς ἐτελέσθη ἡ χειροτονία τοῦ Τριπόλεως Θεοφάνους» μόνον τῇ ὑμετέρᾳ πανιερότητι ἐπετρέπετο ν' ἀμφιβάλῃ περὶ τῆς κανονικότητος τῆς χειροτονίας καὶ ἐνώπιον τῆς γενικῆς ἐκλογικῆς Συνελεύσεως καὶ διὰ τῶν δημοσιογραφικῶν ὀργάνων νὰ λέγῃ, ὅτι ὁ Τριπόλεως Θεοφάνης δὲν εἶνε κανονικὸς Ἀρχιερεὺς τοῦ Θρόνου.

Ἀντὶ ἐπιλόγου

Πανιερώτατε !

Ταῦτα ὅσα «ἔλαβον τὸ δίκαιον θάρρος» νὰ εἴπω κἀγὼ δημοσίᾳ πρὸς τὴν Ὑμετέραν Πανιερότητα, ἣν διαβεβαιῶ, ὅτι πρὶν ἢ λάβω τὸν κάλαμον ἐξήντλησα τὰς ἀσθενεῖς μου πνευματικὰς δυνάμεις, ὅπως εὕρω εὔλογον τινα πρόφασιν καὶ δικαιολογήσω τὴν πρὸς τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν διαμαρτύρησιν τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος, οὐδαμοῦ δὲ εὑρὼν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τοιαύτην, μήτε εἰς τὰς δέλτους τῆς ἱστορίας, μήτε εἰς τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας, μήτε εἰς τοὺς θεσμοὺς καὶ τὴν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας, ἠναγκάσθην ν' ἀποδώσω ταύτην εἰς τὸ κυριαρχοῦν ἐν Αὐτῇ, ἐν στιγμαις βιαίας ἐξεγέρσεως ψυχικῶν παθῶν, πνεῦμα ἀντιλογίας, ἢ ὅπερ πιθανότερον εἰς τὸ προώρως καὶ ἀκαίρως ἐμφωλεῦσαν εἰς τὴν καρδίαν της πάθος τῆς φιλοδοξίας, πρὸ τοῦ ὁποίου ὑπεχώρησεν ὁ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἔρως καὶ σεβασμὸς πρὸς τὰς συνειδήσεις τῶν χριστιανῶν, οἵτινες δύνανται ν' ἀσεβήσωσιν ἤδη μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε νὰ πιστεύσωσιν, ὅτι καὶ εἰς τὰς καρδίας τῶν περιβεβλημένων τὰ ὑψηλὰ ἀξιώματα καὶ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν πατέρων καὶ ἀρχηγῶν κοχλάζουσι κοσμικὰ πάθη ἐντὸς τῶν ὁποίων σβέννυται ἡ ἁρμόζουσα αὐτοῖς ταπεινοφροσύνη, πραότης καὶ ἀγάπη.

Θέλω δὲ νομίσει ἑαυτὸν εὐτυχῆ, Πανιερώτατε, ἂν ἡ ἐπιστολιμαία αὕτη διατριβή μου ἐπαναγάγῃ τὴν πανιερότητά της εἰς αἰσθήματα δικαιότερα καὶ ἐπιεικέστερα, ἅτινα ὀφείλει Αὕτη καὶ πρὸς τὸν ἱερὸν Κλῆρον καὶ πρὸς τὸν Ὀρθόδοξον Λαόν.

Ἔρρωσο τοίνυν καὶ χαῖρε διδασκόμενος τὰ πλείω καὶ τελειότερα παρὰ τῆς θείας Σοφίας, ἥτις κατὰ τὸν Ἱεροσολύμων Ἡσύχιον «οὐ χρῄζει συνηγόρων ἀλλ' ὑπηρετῶν· οὐδεὶς γὰρ οὐδὲν Αὐτῇ παρέχει, παρ' αὐτῆς δὲ πάντες καὶ πάντα λαμβάνομεν».

Ἔγραφον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατὰ μῆνα Μάϊον τοῦ 1900

Ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος

Κωνσταντῖνος Παγώνης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
007000020449

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ